

Frant. Čech:

KVETOUČÍ HLOŽÍ

Drobné povídky a črty

1928

Nákladem „Dědictví sv. Cyrilla a Methoděj.“
Tiskem Občanské tiskárny v Brně

Podíl č. 76.

Úvod.

Od okamžiku, kdy Stvořitel k padlému Adamovi pronesl osudná slova: „Zlořečená budiž země . . ! Trni a bodláči ploditi bude tobě,“ pod každým člověkovým krokem hnal ze země hloh, jehož ostré trny bodaly šlépěje a do krve drásaly ruce Adamových dětí. Všude, kam člověk chtěl hoditi plodonosné símě, motykou, sekerou a ohněm musil podstupovati boj s křevinou, jež ve smavé zeleni zdobně roztřepených listků zákeřně skrývala ostré ostny a kořeny vrývala se i ve skalnatou půdu. Těžký zápas o hrst pšenice a skývu černého, zahořklého chleba byl bojem člověka s tímto keřem neblahým.

A přece i on radost přinášel. Když počátkem máje na dva neb tři dny s přesnou pravidelností vracivají se citelná chladna, jež jakoby mrazem hrozila spáliti krásu kvetoucího stromovi, tu otrlý hloh jako na vzdory rozevírá slunci své květy, a meze, jimiž znesvářené a sobecké Adamovy děti rozdělily svůj majetek, halivají se v bílé trsy. Zdá se ti, že mezi smavou zelení pučících lánů táhnou se líchy, na nichž sníh dosud neroztál. A v husté spleti ostnatých větviček hlohových, chránících proti krvežíznivým vetřelcům, kolik skrývá se hnízd, z nichž vzlétají k blankytným výšinám tisíce opeřených pěvců obveselujících srdce člověka přikovaného ke hroudě Bohem prokleté!

Snad od té veliké chvíle, co trní hlohu stočené v potupnou korunu cvěčilo čelo, jež za Adamův hřích na kříži krvácelo, snad od té chvíle teprve všímal si člověk mimo úkladné ostny i smavě bílých květů hlohových. Přesvědčil se na každém kroku životem, že není radosti bez žalu, ale naopak že není zase bolesti, jež by se svými mukami nepřinášela něco blahodárného. A dokladem toho chce býti rozkvetlý trs hloží, jež v podobě několika obrázků ukládám milému čtenáři do rukou. Sbírány byly po více než třicet let. Proto mnoho z jejich půvabu již vybledlo, doufám však, že před zrakem vnímavého čtenáře zase leccos oživně.

V Praze, v červenci 1928.

Spisovatel.

Po letech.

Když doktor Rozhoda po dlouhých jedenácti nebo dvanácti letech náhodou za jakousi úřední záležitostí přijel zase do venkovského hnízda, v němž studoval gymnasium, nejmenší změna ho nepřekvapila.

Naproti tomu co on všechno dokázal! Úplně nemajetný celými šesti lety akademického studia i jednoroční vojenskou službou se protloukl, bezplatnou soudní praxi si odbyl a nyní už ce'á čtyři leta sedí jako zručný koncipient v jedné z prvních pražských advokátních kanceláří.

Co nedostatku, ba bídy bylo mu snést, co chladných nocí nad folianty a rozervanými svazky litografických přednášek bylo mu probdít, kolik kritických okamžiků bylo mu prožít, v nichž malomyslně klesala mu hlava ke vpadlé hrudi, ze které draly se zoufalé vzdechy!

Jaký tedy div, že když přece dospěl kýženého cíle, ve třicátém životním roce první poprašek napadl mu na spánky, a že nikdo ho ve venkovském městě nepoznal! Až ho to zamrzelo, že se k němu nikdo nehlásí.

Jak na něho jen mohla zapomenouti stará Pecháčková, která pod podloubím prvního domu na náměstí prodávala rohlíky?

Šel jí „zrovna okolo nosu“, hned z dálky se na ni jako starý, dobrý známý usmál, ale stará

Pecháčková dále nahřívala si červené, opuchlé ruce nad hrncem s doutnajícím dřevěným uhlím, jako by ani Rozhody nepoznávala. A co se svého času od ní často i na úvěr rohlíků nakupoval!

A což se teprve divil, když před sebou do domu viděl vklouznouti starého, bělovlasého profesora Nosáčka! Docela určitě ho zpozoroval, vždyť děkoval na uctivý pozdrav, kterým se mu Rozhoda jako známý hlásil očekávaje s jistotou, že se pan profesor se svým bývalým nejmilejším žákem na slovo zastaví. Ale nestalo se tak.

„Změnil jsem se, změnil, nepoznávají mne,“ zabručel si koncipient mezi zuby a kráčeje dále ohlížel se pozorně po všem a divil se, jak to město zde žije až s podivuhodnou konservativností.

Na náměstí ani jedině z oněch podloubí, která on pamatoval, neustoupilo moderní stavbě. Všechno zůstalo při starém. I kašna uprostřed náměstí, kde služebné holky v podvečer pomlouvaly své paní, i lípy kolem mariánského sloupu nedaleko kašny. Nad vraty zájezdní hospody „U bílého vola“ jako před lety povíval svaz kudrnatých hoblovaček a říšský orel na průčelí budovy okresního soudu byl zrovna tak oprchalý a zrezavělý, jako když jej Rozhoda viděl naposled.

A když dále se rozhlédl ke straně radnice a přes ni v bílých matných liniích srěhových podušek vše měkce přikrývajících uviděl i kontury zámecké věže a k ní si přimyslíl nyní zasněžené obry zámeckého parku, ve spleti jehož cestiček kdysi sníval svoje nejčarovnější sny, byl až k radostným slzám dojat pomyšlením, že to nějaký čaroděj pro něho tak schválně nezměněným za-

choval, aby se tu necítil cizím, když už ho bývalí známí nepoznávají.

Bylo mu, jako by se starou matičkou se shledal, když rozhlížel se nevelkým náměstím, jiskřícím kmentovou bělí ve mdlém, zimním poledním slunci. Zabočoval do postranní ulice, v níž byla větší plzeňská pivnice, kde mínil obědvati, když tu padla mu do oka na rohovém pilíři vystavená skříň fotografa Světlušky.

Kolik slastných chvil kdysi jako studentik před tou skříní prostál!

I dnes se zastavil u červotočivého rámu, uprášeného a deštěm ošlehaného a s úsměvem si prohlížel dávno vybledlé i novější výtvořy páně Světluškovy umělecké laboratoře.

Tučná postava se zlatým řetězem na břiše, prsty plnými silných prstenů, s vodnatýma očima a holou hlavou, podoba to prvního radního Krupičky, takto řezníka a uzenáře, první mu padla do oka. Bylať největší a zrovna uprostřed pod umouněným sklem.

Pod ní pyšnila se skupina jeho tovaryšů, kteří odhalenými, svalnatými pažemi a vyceněnými tygřími zuby pod namaštěnými do teninké provázkovité špičky vykroucenými kníry by v reprodukci hodili se i do nejvážnějšího časopisu pro sport a atletiku.

Nad panem Krupičkou stál v prkenné posici novopečený frajtr, vedle něho pak chudými vřadami nedostatečně a neesteticky krytými úplně nekritickým úborem cikánky z „Carmen“ a křiklavým úsměvem povadlých rtů lákala pohled podobizna herečky, jež jako světlá památka

zbyla tu po odchodu kteréśi kočující společnosti, jak pan Světluška komusi ve slabé chvíli se svěřil jedině z toho důvodu, že nebyla svým oslňujícím originálem vyplacena.

Jak zrak Rozhodův s fotografie na fotografii klouzal, shovívavý, mírný úsměv usídlil se mladému muži na rtech. Ten však najednou zmizel, když stanul u fotografie poslední. V očích se Rozhodovi radostně zajiskřilo a líce nach zalil.

Ano, s jistotou ji poznal, byla to ona. Okamžitě si vzpomněl, jak odjížděje po maturitě na prázdniny, zrovna tak stál před touto skříní, tehdy ještě mnohem zachovalejší a teskně hleděl na novou tehdy fotografii v jednom jejím spodním rohu. Nemohl se tehdy ani odtrhnouti, jak zrakem zamlčeným vpíjel se do milé dívčí hlavičky na fotografii, jako by si ji chtěl každým rysem vtisknouti do duše na věčně milou památku.

Z očí děvčete hrálo kouzlo mládí, rtíčky se bezstarostně usmívaly do božího světa, vlásky kolem hlavy stočené jako v korunku voněly a celá ta dívčí postavička dýchala kolem sebe radost ze svého mladého života.

Abiturientu Rozhodovi byla tehdy předmětem jeho mladých snů. Žel, že byl nucen nechati všechny ony zářivé sny pohasnouti. Již tehdy, když loučil se naposled pohledem na fotografii spolužákovy sestry, věděl, že jsou tužby vznítivší se v jeho mladém srdci úplně beznadějný, že má šťastnějšího soka.

Poddal se tedy trpkému osudu a šel do světa rvát se se životem o kus existence. Čas a životní shon zatlačily v něm trpké vzpomínky do pozadí,

bolest se mírnila, ale docela vzpomínky nikdy neumlkly. Dostavovaly se časem jako ozvěna milého, dalekého hlasu, a dnes, když po tolika letech zase spatřil její, nyní už ovšem vybledlou fotografii, znova se vzbouřily a přinášely sebou podrobnosti dávno téměř úplně zapomenuté, jako když mořský příboj ze dna rve řasy a lehké lastury a vynáší je na písčité břeh.

Doktor Rozhoda už hezkou chvíli seděl v plzeňské restauraci a dívčí, nevinné zraky Sofky Hronkové ho ustavičně ještě zabývaly.

Co je asi s ní nyní? Jakého došla osudu?

A na otázky tyto hned si odpovídal: Co by s ní bylo? Vdala se asi, šťastný sok, bývalý spolužák Kaliba, je už dávno doktorem medicíny, a jak vřele ji měl rád, jistě že si ji uvedl již k domácímu krbu. Kde se asi usadil Kaliba?

Rozhodovi při této záhadě přišlo najednou líto, že se dosud styku s ostatním světem tak vyhýbal. Aspoň s bývalými spolužáky neměl přetrhati všeho spojení.

Ve svém mžikovém rozhořčení maně se chopil denního listu, visícího nad ním na zdi. Snažil se čísti, ale marně.

Mysl ustavičně mu ulétala do Dobrovského ulice, kde před lety v jednopatrovém domku bydlila paní Hronková, vdova po městském tajemníku, po němž mimo vzpomínky na šťastný, nejryzejší láskou ozářený život zbylo jí sedmáct zlatých měsíční pense a dvě milé děti: Starší Jaroslav a o čtyři leta mladší Žofie.

Jaroslav Hronek byl Rozhodovým spolužákem a příležitostně uvedl jej do matčiny domácnosti.

Hned při první návštěvě se Rozhodovi u Hronků zalíbilo. Byl tehdy sám chudým studentem bídě se protloukajícím a proto nepozoroval chudoby v bytě, v němž úzkostlivě vládla ruka paní Hronkové, která všemožně se musila přičiňovati, aby za chudobou nevplížila se očividná bída.

Mimo to, že měla na bytě vždy dva nebo tři studenty, jimž vařila, poklízela a prala, brala si do domu i jiné práce jako háčkování, šití, vyšívání nic se neostýchajíc proto, že byla ženou úředníkovou. Ruce její ani chvílky za celý den nezáhalely a jí to nebylo obtížným, poněvadž těšilo ji pomyšlení, že děti dobře zaopatří a že trudný život její dlouho nepotrvá a že aspoň na sklonku jejího života vysvitne jí jas jakéhos, takéhos blahobytu, až Jaroslav dostuduje a něčím se stane a až Žofii vdá.

Že ji vdá a to dobře vdá, třeba pro ni neměla věna, na to počítala paní Hronková s plnou jistotou. Vždyť byla Žofinka děvče k pomilování! Všude, kam vykročila, vábila k sobě zraky milým půvabem rozvíjejícího se mládí. Studenti si mohli za ní nohy uběhati, sotva krátkým sukýnkám odrůstala, a to bylo matce dostatečným důvodem, aby si o dceřinu budoucnost nedělala starostí.

Kaliba, jenž rovněž se synem Jaroslavem k nim přicházel, brzy si získal přízně matčiny i děvčete. Žije v dostatku, ba přebytku, byl vždy veselý, živý a zdravým humorem plašil stíny denních starostí s čel, kamkoli vkročil. Pravý opak Rozhody vždy zamklého pod tíží stísněných poměrů opanoval brzy úplně pole přátelských styků s rodinou Hronkovou.

Poslední zimu před maturitou na matičním kluzišti bruslil jedině se Žofinkou, a Rozhoda nemaje bruslí ani vstupného jen smutně obcházival povzdálí parkem pozoruje, jak Kaliba bravurně krouží a jak se slečnou Hronkovou ruku v ruce vyhledávají z největšího ruchu ústraní příznivé k výměně důvěrných pohledů a slov. A když nemohl podívání toho déle snést, prchával parkem pod ojiněnými velikány dál a dál až do zasněžených lánů, jimiž dlouho cestou necestou ve sněhu se brouzdával, aby teprve za soumraku se vracel a s třešticí hlavou a často prázdným žaludkem usedal ke knize.

A potom přišlo jaro. Stříbrná třáseň na stromech rozplynula se pod laskáním sluníčka a tytéž stromy obalily se zase bělí — nyní květnou. Všechno vonělo, květy rozvíjely se a opadávaly, všude na cestách bylo jich plno odumřelých, vadnoucích — nad omládlým krajem v blankytu pěli skřivani a Rozhoda zase všude viděl pouze Kalibu se slečnou Hronkovou.

Záviděl sluníčku, jež hrálo v živých barvách Žofinčiných lehkých šatů a zároveň do brunátna ožehovalo zdravou tvář Kalibovu, záviděl stromům, jež chladily a chránily je proti horku svým stínem, záviděl květům, jež zmíraly zašlápnuty její nohou, ale přemohl se a Žofinky již nevyhledával.

Přestal choditi ke Hronkům a přestal je i stopovati na procházkách s Kalibou. Před oči postavil si jediný cíl, že musí maturovati za nějaké tři měsíce a uvědomil si, že by byl navždy ztracen, kdyby propadl. Vědomí to bylo sice velmi hořkým

lékem proti Rozhodově srdeční nemoci, ale působilo velice blahodárně. Po maturitě odcházel do chudičkého domova klidněji a jak již praveno, během času v životním zápase na Žofinku skoro úplně zapomněl.

Kdyby si byl všechny tyto podrobnosti v myslí vybavil ještě před týdnem v Praze, byl by se jimi snad útrpně usmál jako chlapeckému blouznění a považoval by za sebe jako muže nehodno, aby se jimi blíže obíral.

Docela jinak bylo tomu dnes, kdy octl se v místě, kde ony illuse vznikly. Bylo mu, jako by byl vkročil do začarovaného kruhu. Všechny vzpomínky vyvstaly v něm znova s neobyčejnou živostí. Vždyť octl se mimoděk v ovzduší, které dýchaly bytostí, s nimiž se kdysi blízce stýkal, a v něm mimovolně vznikala touha setkati se s nimi a poptati se po jejich osudu.

Po krátkém přemítání ustanovil se také na tom, že ať už je to slušno či nic, odpoledne paní Hronkovou navštíví. Tam doví se nejlépe, dodržel-li Kaliba Žofii mladické sliby a dovedl-li ji ke štěstí. Přímo se ovšem tázati nebude, ale má pěknou záminku. Půjde se zeptat na Jaroslava, o němž tak dlouho ničeho neslyšel, a při řeči zmíní se matka jistě i o dceři.

Nemohl se ani dočkati odpolední třetí hodiny. Chtěl tam jíti v tu dobu, poněvadž doufal, že zastihne paní Hronkovou samu doma. Má-li ještě studenty, budou ve škole, a stará paní bude míti pokdy věnovati nějakou čtvrt hodinku k důvěrnému hovoru.

Již od půl třetí obcházel Dobrovského ulicí.

Jednopatrový domek, v němž druhdy Hronkovi bydleli, ihned zdaleka poznal a když k němu došel, přesvědčil se, že tam bydlejí dosavad. Vešel po dřevěných, čistě vydrhnutých schodech do prvního patra a zaklepal v malé temné chodbičce na známé dveře.

Uvnitř bylo slyšeti odšoupanutí židle a hned potom tiché kroky v pohodlných, teplých domácích střevících.

Dveře se otevřely, a mezi nimi objevila se drobná postava paní Hronkové. Zadívala se na okamžik na návštěvínka, jenž okamžitě zdravil hlubokým úklonem, ale jakmile uslyšela hlas příchozího, hned ustupovala ze dveří.

„I ty můj jeminánku, toto jsou hosti! Jen račte dále, málem bych vás byla ani nepoznala,“ a už cupala napřed a otvírala před doktorem Rozhodou dveře do pokoje.

„Žofinko, Žofinko, hádej, kdo to k nám jde?“ Dozhoda se až zalekl slyše starou paní volati na dceru. Nenadál se, že ji zastihne doma, nečekal, že se s ní u matky setká. Nyní by se byl nejraději vrátil, ale to už nebylo možno. Vkročil tedy do pokoje, kde od šicího stroje se proti němu zdvihla ženská postava.

Na zatrhovaný Rozhodův pozdrav a omluvu, že se osmělil k návštěvě, pokročila mu vstříc a podala mu ruku. Přijal ji a stiskl upřímně lehce se chvějící pravici.

„Ach, jaká čest pro nás! Jak jsme rády, že jste si na nás vzpomněl, pane doktore,“ chválila paní Hronková. Obskakovala čiperně hosta, zmocnila se jeho zimníku i klobouku a odložila obé.

Žofie překvapením živě zardělá vybídla ho, aby se posadil.

„Jsme tu jako začarovány, a kdyby nebylo těch hochů, ani bychom nevěděly, že jsme na světě,“ hovořila čile paní Hronková.

„Máte ještě studenty, milostpaní?“ tázal se doktor Rozhoda ledabyle.

„Ještě více než dříve. Pronajaly jsme také Jaroslavův pokojík. Je jich u nás pět, a to je co říci, to víte, co je to za starosti pro mne. Jednomu učení pěkně jde, jiný pokulhává a já, stará osoba, nad tou mládeží musím bdíti, aby se nikde nic nestalo, jako vlastní matka. Nu, to víte, aby potom na mne někteří rodiče nenaříkali, že mi platí zadarmo.“

Rozhoda jenom roztržitě poslouchal řeči hovorné stařenky. Upjatě pouze hleděl na její povadlé rty i svráštělé líce, na silně prošedivělé vlasy na spánky hladce přičesané i na upracované, zkřivené, bílé ruce. Za ta léta, co jí neviděl, velice se změnila, sestárla. Z bývalé čipernosti jediná hovornost jí zbyla.

„Tý jsi, maminko, až příliš starostlivá; vždyť máme vždy skoro samé hodné hochy. Výjimky se ovšem najdou všude.“

Milý, známý hlas Žofčin, jenž zazvonil tu do hovoru, rozptýlil Rozhodovy rozpaky, v nichž se topil, dusil a marně hledal vhodného slova.

Ano, ten hlas ničeho neztratil ze své bývalé svěžesti, ač dívka se byla za ta léta změnila skoro k nepoznání. Veselé, kdysi bezstarostné oči se vážně prohloubily, usměvavé rtíky se srovnaly do přísných linií a druhdy kvetoucí líčka, když

z nich nyní zmizela zardělost z překvapení, zdála se mnohem bledšími. Ano, těch dvanáct let zanechalo na dívce zrovna takové stopy jako na její fotografii ve Světluškově výkladní skříni. Vybledla, ale neztratila základních rysů; povadla, ale přece ještě neodkvetla docela.

„Přišel jsem, milostpaní, pozeptat se, jak se daří Jaroslavovi,“ obracel Rozhoda hovor.

„Ach, což ten! Dobře se mu vede. Je u železnice už pokladníkem, oženil se, šťasten je; jenže si na nás zřídka kdy vzpomene. Nu, pro samou službu nemá asi, chudák, ani kdy psáti. Má mnoho nočních služeb —“

Stín přeletěl Rozhodovu tvář po těch stařenčiných slovech, v nichž četl zřejmé zklamání někdejších nadějí paní Hronkové v syna skládaných.

„A jeminánku, pane doktore, čím pak vás uctíme? Kdybychom byly jen tušily, že tak vzácná návštěva —“

„Ó, srdečné díky, milostpaní. Nepřišel jsem rušiti vašeho klidu. Neračte si činiti žádných starostí. Ostatně budu se poroučeti, poněvadž dámy asi vytrhují z práce,“ prohodil Rozhoda ukazuje k šicímu stroji, na němž ležely rozešité plesové šaty.

„Ach, to nespěchá,“ pospíšila si s ujištěním stará paní.

„Slečna se tedy vypravuje na ples?“

„Já?“ pronesla Žofie táhle. „Já už mám, pane doktore, po plesích, já už mám dávno dotančováno.“

Hlas její zněl smutně, ale ne bolestně. V Roz-

hodovi mimovolně hnula se soustrast s ní, když tak resignovaně ta slova pronesla, s těma svýma jasnýma očima upřenýma do neurčita. Otázka, co je s Kalibou, drala se mu na rty, ale nevy-slovil jí, věda, že by byla nejvýše nediskretní a že by obě ženy musela hluboce raniti.

Odcházel po chvíli živě se s dámami louče. Stará paní zvala jej, aby je ještě jednou jistě navštívil, než z města odejde, a Žofie nějak srdeč-něji nežli při příchodu podala mu ruku.

Octnuv se na ulici, byl zažitými dojmy úplně zmaten. Chvillemi přál si býti odtud daleko u své pravidelné práce v Praze, chvílemi táhla a pu-dila jej zase touha zpět k odlehlému bytu, v němž tiše, oddaně a bez reptání žijí dvě bytosti v ústraní na troskách svých životních nadějí.

Ano, o jednom nebylo pochyby: Žofie byla Kalibou opuštěna a jiné partie dosud nenašla.

„Je volná, je volná, a dosud hezká, třeba že už ne tak svěží jako před lety,“ ozval se v Roz-hodovi jakýsi vnitřní hlas tak důrazně, že jím byl doktor téměř pomaten, jako vlastní vůle zbaven.

Stál na náměstí před nějakou výkladní skříní a mimovolně se začal shlížeti v jejích zrcadlech. Elegantní zimník dobře mu slušel, druhdy hubené studentské líce v čerstvém zimním vzduchu živě se zardívaly, zlatý skřípec na nose dodával mu interesantnosti, ke které dobře hodilo se i těch několik nitek jíní, které kvetly mu předčasně na spáncích.

Uvědomil si hrdě, že je nyní dobrou partií, a hrdost v něm tím více vzrůstala, protože pozor-

roval, s jakým zájmem na něm spočívají pohledy koketních dívčích hlaviček i vážných matron, které se náměstím za zimního odpoledne procházely.

Ale nedbal jich mnoho, jako slepě popocházel pod podloubím a mimo nadání úplně proti vlastní vůli stál zase po chvíli před Světluškovou výkladní skříní a upíral zraky hltavě na vybledlou fotografii Žofčinu.

A za chvíli zase, jako by se byl přistihl při něčem špatném, ubíhal odtud rychlým krokem nevěda ani, kam. Mimo bývalou studentskou hospodu spěchal ven za město do parku a do polí.

V parku zrovna jako před lety bylo kluziště. Když se mu přiblížil, právě obloukové elektrické lampy v nastávajícím soumraku se nad ledovou hlatí rozbleskly, naproti kdesi ve skrytém pavilonu hudba zahrála a dle jejího taktu důvěrně semknuté páry vířily mu v jase elektrického světla před očima.

Než všechno to viděl a slyšel doktor Rozhoda pouze jako v živém nějakém snu. Zato tím jasněji, ať sebeusilovněji chtěl představu tu zapuditi, zněl mu do sluchu lahodný Žofčin hlas.

Bylo mu jako by ji slyšel cupkati vedle sebe, jak chodívala z kluziště v teplém krátkém kabátci s kožešinou zachovanou z lepších let kolem krku. Slyšel ji, jak se bezstarostně směje, slyšel dokonce, jak jí o sebe zvoní brusle, jež si nesla na řemeni, slovem celá Žofinka v někdejší své svěžesti s kouzlem bezstarostného mládí provázela jej, kamkoli kročil.

A když horečný výtvar své fantasmie hleděl za-

puditi předhůzkou, že to bylo kdysi, ale již toho není, že se Žofinka smávala, ale již se nesměje, že kvetla, ale nyní uvadá, tu zase jakýsi hlas jej zakřikl: „Ale mohla by se zase usmáti a uvadá-li, je to jenom nedostatkem světla, ano, ona by mohla ještě čarovněji rozkvésti a trvaleji a to všechno je ve tvé moci.“

Prchal před vzpomínkami na Žofii, ale nedovedl se jich zbaviti.

Ztrávil neklidnou noc a uzavřel u sebe, že pozvání paní Hronkové, aby je ještě navštívil, nepoužije. Vyřídí si druhého dne úřední záležitost, za níž přijel, a potom okamžitě odjede.

Doufal, že vrátí se mu bývalý klid, jakmile se vzdálí z oblasti začarovaného kruhu. Úmysl jeho vyrvati se třeba násilně moci okamžitých, podmaňujících dojmů byl pevný, ale přece úplně se zviklal, když druhého dne ráno spatřil náhodou vycházeti Žofii z děkanského kostela. Jako nějakou vyšší mocí vlečen, sledoval ji několik okamžiků z pozdálí. Potom několika rychlejšími kroky ji dohonil a pozdravil.

Byla jeho příchodem patrně překvapena.

„Račte, slečno, odpustit mé smělosti, že připojuji se k vám na ulici. Jsem nucen brzy odejti, tak že mi není možno použití laskavého pozvání vaší paní matinky, abych vás navštívil, a přece bych se zase nerad s tímto městem rozloučil, nepromluvě s vámi několik upřímných, srdečných slov.“

Slečna Hronková rozpačitě mlčela a pan Rozhoda pokračoval: „Byl jsem včera nesmírně překvapen, když jsem vás zastihl doma. Očekával

jsem s úplnou určitostí, že jste se provdala. Pro miňte, že snad nepovolně se vtírám do vašich tajemství a že se vás tážu, co se stalo s Kalibou?“

Žofce slova ta zalila líce purpurem a oči slzami.

„Tážete se, pane doktore, na věc, kterou zde skoro každý zná: Rozešli jsme se. Toť tak jednoduché, že jste se toho mohl sám domyslit —“

„A otázkou svou se nemusil dotýkati bolestné rány?“ přejal jí slovo Rozhoda.

„Tak jsem to nechtěla říci. Byla-li rána ta kdy pro mne bolestnou, tož mohu, Bohu dík za to, dnes s dobrým přesvědčením říci, že už nebolí.“

„Vy jste tedy na něho zapoměla?“

„Nemám mnoho kdy vzpomínati. Pracuji usilovně pro sebe a pro starou matku.“

„A jste při tom šťastna? Odpusťte mi, že i tuto choulostivou otázku kladu. Záleží mi velmi mnoho na tom, zvědět z vašich vlastních úst,“ rozhovořoval se vřeleji doktor Rozhoda.

„Jsem-li šťastna? Spokojena a klidna jsem dozajista. A není-li spokojenost a klid někdy největším štěstím? Kdož ví, co za bolesti a za rány by mi byl osud připravil po boku Kalibově a z těch všech možných strastí vykoupila jsem se trochou slz nad ztrátou a zmarem první své dívčí lásky.“

„Vy jste tedy mimo Kalibu nikdy jiného muže nemilovala?“ otázal se doktor Rozhoda a téměř s očividným rozechvěním utkvěl pohledem na jejích rtech, čekaje odpovědi.

Usmála se polo ironicky, polo bolestně. „Jak jste dnes zvědav, pane doktore! Ale chcete-li

i to věděti, tedy věztež, že nikdy. Tak jako Kalibu neměla jsem nikdy a nikdy asi nebudu mítí jiného muže ráda.“

„Jste dosud velice sentimentální, slečno,“ odvětil Rozhoda zklamán, tónem téměř dráždivým. „Kdybyste hleděla na svět zdravýma očima, kdybyste povážila, že vás dnes nebo zítra po brzké snad matčině smrti obklopí pustina bezútěšné siroby a opuštěnosti, jistě byste se zalekla a hleděla se přimknouti k něčemu pevnějšímu. Kdybyste nebyla tak dětinsky umíněnou, musila byste pochopiti, že nejste povinna prchlým illusím obětovati celý svůj život, a hleděla byste budoucí svůj život zachrániti před jistými bouřemi v přístavě vlastní rodiny.“

„Nechápete mne, nerozumíte mi, pane doktore. Pokládáte mne dosud za děvčátko, které přečetši teorii o možnosti jediné pravé lásky a podléhající této domněnce umíněně odmítá šmahem všechny nově se hlásící ženichy, ač kdyby byla sama k sobě upřímnou, musila by si vyznati, že má na čepec přes všechn bol své zklamane lásky nesmírný zálsk. U mne je to však něco jiného, vážnějšího. Předně nepřihlásil se mi dosud žádný opravdový ženich —“

„A kdyby se přihlásil, slečno?“ chytal se doktor Rozhoda podávaného stébla a mluvil jedním dechem dále: „Kdybyste věděla, slečno, jak bych se pokládal za šťastna, kdybych vás mohl přesvědčiti, jak mnoho mi na osudu vašem záleží, jak mi leží na srdci! Nepraví vám cit váš, že s vámi mluví člověk upřímný, jehož život každým dechem —“

„Vím, že jste mi býval ode dávna přátelsky nakloněn,“ přejala Rozhodovi slovo Žofie.

„Mýlíte se, slečno, neboť to bylo něco více nežli přátelství, co mne k vám pudilo od té doby, co jsem vás poznal. A když už tak daleko jsem zašel, celé srdce vám už dnes otevru. Měl jsem vás rád, tak nesmírně z duše rád už jako student. Bylo mi však snášeti trýzeň neopětované lásky S tichou resignací šel jsem usilovnou prací vstříc nevábnému životu a snaze mé neúporné podařilo se zjednati si kus pevné existence. A tu náhoda mne svedla s vámi. Nacházím vás volnou, svobodnou, v těchže místech, v nichž zkvétal v duši mé něžný cit náklonnosti k vám. Co jiného mohlo se státi, nežli že časem povadlý květ bývalé studentské lásky se osvěžil a znova rozvinul vonný svůj kalich. Bránil jsem se tomu vědomí, ale neubránil. Vím, a věztež to nyní i vy, slečno, že vás mám dosud tak jako druhdy rád a že jsem hotov život svůj nabídnouti vám, stačí-li vám ke štěstí.“

Slečně Hronkové zatřpytila se slza v očích. Pohnutě stiskla doktoru Rozhodovi ruku.

„Děkuji vám, pane doktore, za mužnou otevřenost, s jakou se mnou mluvíte a zároveň za šlechetnou obět, kterou mi nabízíte. Odpusťte, mi však, že — ačkoli si velice vážím vašeho přátelství a ačkoli jsem úplně přesvědčena o ryzosti vašich citů, za něž vám vždy zůstanu vděčna — přece vaši oběti nepřijmu.“

Doktor Rozhoda se na ni překvapeně zahleděl. „Jste příliš hrdá, slečno,“ řekl po chvílce trapného mlčení, sklesle, zklamaně.

„Křivdíte mi, pane doktore. Vyčítáte mi hrdost a myslíte, že vás odbývám nezaslouženým chladem. Ujišťuji vás ještě jednou, že vysoce si cením vašeho srdce, a kdybych jednou chtěla se někomu zadati, že neměla bych vřelejšího přání, nežli abych náležela vám. Ale nemohu tak jednat, protože mám jiný životní cíl. Mám staříčkou matku, které neopustím, ani kdyby mne srdce jinam táhlo. Jaroslav také se nám stal nevěrným. Dobře, dosti bohatě se oženil, příjmy má také slušné, mohl by si časem na maminku něčím vzpomenouti, ale docela na ni zapomíná. Sám jste byl v minulých letech svědkem, jak těžce nás maminka naše vychovávala, jak v nás, svoje děti, skládala všechny svoje naděje v lepší časy. Bratr na ni zapomněl — mám ji i já opustiti? Anebo mám bez věna s takovou přítěží vstoupiti do mužovy domácnosti a potom hleděti, jak je matička jemu i rodině obtížná, jak je všude v cestě? Toho neučiním nikdy. Moje srdce patří celé jí a její mně. Nyní snad mi uvěříte, že nemohu jinak a že nebudu při tom nešťastna.“

„Takové štěstí nevyváží však lásky milovaného muže,“ namítl už zcela nesměle doktor Rozhoda.

„Vyváží, docela určitě vyváží, pane doktore. Pomyslete jenom: Láska k muži mne zklamala, matčina nikdy. Onu na matčině srdci jsem oplakala, a nyní bych to srdce věrné měla zrádně opustiti vzdávajíc se jistoty a jdouc za mámivým svitem naděje?“

„Mluvíte příliš zřetelně, slečno. Nemohu násilím vynucovati, čeho nemohu dosíci z volné ruky.

Budu se snažiti namluviti si, že vývodům vašim rozumím a že je uznávám. Račte mi odpustiti, že jsem snad svým vyznáním zvířil hladinu vašeho života.“

„Nemám co odpouštěti. Naopak jsem nebi vděčna za tuto chvíli, v níž dalo mi poznati, že mám ve vás vzácného přítele, jakých má člověk na světě jenom velmi poskrovnu. Doufám, že jím zůstanete i nadále.“

„Do smrti, slečno.“

Podali si ruce a se smutným klidem ve zracích se rozcházel každý za svým životem — navždy.

*

Staří mládenci, podivínové se všemi možnými slabostmi a slabůstkami a ženy neprovdané bývají obyčejně pouze vítaným předmětem ke karikatuře. Málo kdo pováží, že nezřídka pod slupkou směšnosti trouchniví velmi cenné jádro ryzího citu, jemuž poměry nedovolily vzklíčiti a rozvinouti se ve květ.

Tak je tomu i u doktora Rozhody, jenž nyní vášnivě šňupe a honosí se úctyhodnou pleší, i u slečny Hronkové, která dosud i po matčině smrti obsluhuje své studentíky, plete jim punčochy, vaří, pere a žehlí, pilně chodí na mše svaté do děkanského chrámu, zvláště zpívají-li na kruchtě „její“ studenti, a ve chvílích klidu zamýšlívá se nad albem fotografií uzavírajícím ve vetchých, otřelých deskách řadu podobizen -- většinou samých jinochů, nyní kněží, doktorů a úředníků, kteří kdysi u Hronků bydleli anebo se kterými se blíže znala.

A kdykoli album to otevře, pokaždé déle zastaví se u fotografie hochů bledých lící — a pokaždé na fotografii tu kane z oka stárnoucí již slečny vřelá slza. Pan doktor Rozhoda poznal by na podobence, když nic jiného, tedy zcela jistě svoji maturitní čamaru.

Zázračné dítě.

Bylo to vlani, někdy ke konci masopustu. Drama již tehdy budila všeobecný nárek, ale pražské hostince ku podivu přes trudné poměry téměř ustavičně byly plny.

V jistém lepším hostinci na Žižkově krátila si dlouhý večer pestrá společnost. Několik úředníků soukromých i státních, mezi nimi několik usedlejších živnostníků a potom hlouček mladých lidí veselých a bezstarostných, kteří k pevné a trvalé existenci se teprve probíjeli v různých praksích a kondicích, sedělo kolem stolů pokrytých čistými, bílými ubrusy. Leckterý ze starších pánů měl tam i svoji lepší polovici a také mladý ženský svět byl zastoupen několika různorodými typy, kolem nichž jako elektrisovaná otáčela se mužská mládež.

Příjemně vytopenou místností šířila se bezstarostná nálada, radost ze života, veselí, a chcete-li, i odlesk štěstí bylo tu a tam lze čísti na očích. Asi u dvou stolů hrálo se v karty, ale většina hostů, zvláště mladších, zpívala ke zvukům rozladěného piana.

Zpívalo se bez ladu a skladu, jak právě přišly melodie do hlavy pianistovi, jenž už by byl čárky na svém tácku sotva spočítal.

U jednoho stolu seděl pán okrouhlého obličeje s hezkou paní černovlasou a černoookou. Byla oblečena s vybraným a jemným vkusem. Ladem

lní krásné tváře i postavy vábila k sobě nejdny oči a byla si toho vědoma. Spokojený úsměv a zářivý pohled to prozrazoval.

K boku tulilo se jí a na její rámě unaveně skládalo hlavičku asi osmileté děvčátko. Na modrých očkách i na přibledlé tvářičce bylo znáti ospalost a nudu. Šlo již na dvanáctou hodinu.

„Maminko, šla bych už ráda do postýlky,“ zašeptalo dítě po chvílce.

„Počkej ještě chvílku a potom půjdeme,“ odbyl dítě otec, jemuž pivo znamenitě chutnalo a jemuž líbilo se v rozjařené společnosti.

„A dnes bys, Zdeničko, ani nic nezazpívala?“ zeptala se dítěte matka mazlivě ale tak, že to bylo slyšeti u sousedních stlů.

„Umí už také zpívat?“ podivil se kdosi v sousedství.

„A jak, pane! To stojí za poslechnutí,“ vypjal se hrdě otec. „No, Zdenko, zazpívej třeba: Prindi, Jano premilený.“

„Vždyť není ticho!“ zdráhalo se dítě.

„Poručíme si je, malá princezno,“ pospíšil si jakýsi pán. Zatleskal, povýšeným hlasem vyžádal si na okamžik ticho a strkal maličkou ku předu.

Zdenička vystoupila pružně na špičky, uklonila se, ručičkou odhrnula s bledého čílka zlatité, hebké vlásy, vypjala hlavičku a za tišícího se šumotu vyrazila hláskem jako ze stříbrného zvonečku:

Prindi, Jano premilený,
prindi k nám,
já ti za klobúček
pierko dám . . .

Hluboké ticho zavládlo kolem, i hráči položili karty na stůl a každé ucho uctivě jímalo tremolové vlnky dětského jako skřivánčího hlásku a oči se zalíbením pohlížely ke drobné tvářince, již teď duševní rozruch podložil slabým ruměncem a k očím chrpově modrým, v nichž jako by se v té chvíli zrcadlilo kus letního nebe.

„Zpívá skutečně velmi pěkně,“ zašeptal tu a tam u stolu hlas, a když dítě dokončilo, zahřměl místností nadšený potlesk; od stolu ke stolu nezůstala jediná ruka klidnou.

Dítě s patrnou hrdostí poděkovalo za potlesk na všechny strany poklonou a za vděk přidalo jinou píseň:

Co to dívča hovorí, hovorí,
na synečka svěčí? —
Že on zabil jeleňa, jeleňa
v javorovej seči.

Krásná bomboniera a tři smetanové trubičky snesla vděčnost posluchačstva dítěti na stůl. Otec Zdenčin se spokojeně usmíval, matce oči hrdě zářily.

„Prosím vás, paní revidentová, co pak jest to za lidi?“ tázala se zvědavě paní Koutníková své sousedky.

„Což jich neznáte?“ chopila se přechoťně slova paní revidentová a sdělovala s patrnou povýšeností. „Dost podivné panstvo. On pochází odněkud z Moravy ze Slovácka. Táta jeho beztoho roznášel po světě maděránkové plevičky a kmín. Slupal se jmenuje a je u advokáta solici-

tátorem. Byl v Praze na právech, ale nedostudoval. Je tady takových nuzáků!“

„A ona, ta jeho žena?“ přerušila sousedku paní Koutníková.

„Ta je vlastně jeho neštěstím. Bydlel u její matky a protože si více hleděl jí jak přednášek, musil všeho nechati a sháněti svatbu.“

„Zdají se však spokojeni a šťastni.“

„Prosím vás, lesklá bída. On má nějakých sedmdesát zlatých a ona musí přivydělávati. Šije — a to se jí musí nechati — pěkně šije. Vydělá jistě tolik jako Slupal a mohli by žít jako v ráji, kdyby nebylo hospod.“

„To dítě asi mají rádi.“

„Hm, chodí s ním po hospodách po celém městě a ukazují je jako zázrak. Slupal je naučil pár slováckých písniček — má je v krvi — a teď se jimi chlubí.“

Nová píseň z hrdélka Zdenčina přerušila hovor našich dvou dam. Všechno zase poslouchalo s napjatou pozorností. Ospalost u dítěte přecházela, modré oči radostně se leskly, stříbrný hlásek zvonil a slabé hrdélko se napínalo k prasknutí.

„To je hlásek, to je hlas, tomu se musí člověk pokloniti,“ lichotil matce mladý muž, jenž použil té příležitosti a přisedl ke Slupalovým ke stolu.

„Že je! Takové jenom na Slovácku sa rodijá. A já si povídám, že z naší Zdeňky něco musí být. Hvězda velkého jasu na divadle si tak myslívám —“ rozkládal chlubně novému společníku Slupal. „A co vydrží! Nevěřil byste, že včera byla s námi taky do dvou hodin v noci. A dnes jako

skrivánek zase zpívá naša zpěvulka," chlubil se solicitátor. „Zdeničko, zazpívej ešče: Dívča, dívča laštověnka.“

„Tatíčku, až za chvílku. Teď nemohu, opravdu nemohu," pozdvihlo k otci prosebně chrpová očka dítě.

„A to by bylo! Na, tukaj sa napi a zpívej!“

Ubožátko se napilo a zpívalo. Židle, které byly dosud kolem stolu Slupalových prázdné, byly zatím obsazeny. Noví přátelé se k nim hlásili, stůl byl hustě posázen plnými sklenicemi, které co chvíle putovaly nad hlavy a tam v třeskotu se srážely k přípitku. Pianino zase znělo a hosté zpívali. Před Zdeničkou kupily se pamlsky a na nich od kteréhosi ctitele i polouvadlá kytička.

Slupal pil jako bez dna, sám časem nějakou slováckou píseň tu ohnivou, plnou síly a vzdoru, tu zase melancholickou zazpíval a dělil se o potlesk se svým dítětem.

Pojednou položila se mu na rameno čísi měkká, široká dlaň. „Příteli, dovoďte na slovíčko mezi čtyřma očima.“

„Prosím, jsem k službám," povstal těžce Slupal a podešel s neznámým několik kroků stranou.

„Jsem doktor Mráz.“

„Těší mne. Já jsem Slupal. Čím vám mohu posloužit?“

„Odpusťte, příteli, nejsem žádným mravokárcem, ale což sám necítíte, že v tomto ovzduší hospodského dýmu, kluzkého vtipu a nespoutaného veselí vraždíte duši svého dítěte? Co z něho bude, kdyby vyrostlo?“

„Myslím, že je to jenom moje starost,“ svraštíl zpurně čelo Slupal.

„A necítíte se nikomu, ani lidem ani Bohu zodpovědným za to, co z tohoto dítěte uděláte?“

„Je to všechno, co mi chcete říci?“

„Není, příteli. Jako lékař vás upozorňuji, že dítě jest nad hrobem. Zabíjíte je také tělesně.“

„Podivno! A hlásek má jako zvonek, jako pěnkava.“

„Ano, jako skřivánek, ale zpívá z posledních sil. Věřte mi, že mluvím jako odborník. Dítě jest nejvyšší měrou chudokrevné.“

„Potřebujete pacientů, pane doktore? Děkuji za radu,“ uklonil se posměšně Slupal a odešel ke své společnosti.

„Co ti chtěl?“ naklonila se k němu žena.

„Eh, mrzutý, protivný dědek jakýsi!“ pohodil hlavou Slupal. „Tak, Zdeničko, ešče nám zaspívaj: Ej, lásko, lásko, ty nejsi stálá — ak ta voděnka mezi brehama.“

Dítě zase zpívalo a zase klidilo potlesk. Té noci rodiče ani o dvou nešli domů. Pohltila je kavárna a teprve k ránu v mlze rozjaření potáčeli se k domovu.

* * *

Minuly necelé tři měsíce. Riegrovy sady rozkvetly bujnou zelení. Stromy ověsily se květem. Už opadával. V houštích, jichž ušetřila barbarská ruka moderního zahradníka z rána hvízdali kosi a drozdi, záhony pestřily se květy ma cešek a tulipánů. Modré nebe jako zvon klenulo se nad Prahou.

Bylo krásné, slunné ráno májové. Listí stromů i květy tisíci krůpějí orosené dýchalo svěží vůní. Jarý vánek líbal a laskal je a tu vůni roznášel.

V jednom domě nad Riegrovými sady otevřelo se ve třetím poschodí okno. Krásná paní Slupalová objevila se u něho s rozčuchaným vlasem, s černýma očima bolestí strhanýma.

Dušíčka Zdenčina letěla tím otevřeným oknem do jarní vůně, vznášela se jako motýlek do modrého podnebesí.

Slupal v němž bolesti stál nad vyhublým tělíčkem ležícím na bílé postýlce. „Což už život tou dětskou hrudí nezavlní? Což už ty modré oči v sloup obrácené po rodičích se neotočí?“

Ne, neotočí, už neotočí. Umřel miláček. To dítě zázračné už jako skřivánek, kterého pod oblaky zastihla bouře, sřítilo se s puklým srdcem k zemi. Dozpívala zpěvulenka.

Pojednou přikročil Slupal k ženě. „Zdeňo, nereptám, že Bůh nám dítě vzal. Ale v duši mne pálí a pálení nepřestane, že jsme je zabili. Doktor Mráz mně to předpověděl.“

Slupalová bezvládně klesla na kolena k postýlce a skryla tvář v křečovitém pláči do dlaní.

Kolem rtů zhaslého dítěte jako by slastný úsměv pohrával. Byl to odlesk dušíčky, již ve rmutných vlnách života hrozila zkáza a která teď na andělských perutích plula k rajským, slunným výšinám?

Smutný návrat.

Čekárnou třetí třídy brněnského státního nádraží zazněl zvonec a hned v zápětí drsný hlas vrátného: „Osobní vlak do Zábřovic, do Králova Pole, do Jehnic, do Kuříma, do Drásova, do Tišnova. Sedat! Za pět minut pojede. Zdvihnou se, matko, nebo zůstanou tady!“ dodal dobrácky k panímámě, která po úmorném denním vedru klímala na lavici u zdi s rukou na rukojeti koše podepřenou.

Vrátný otevřel uzamčené dveře k perronu, na nějž předejel právě prázdný vlak. Ve dveřích povstala tlačnice, poněvadž skoro každý chtěl býti mezi prvními ve voze, aby mohl zaujati výhodné místo někde u okna a aby nemusil se potiti v dusné atmosféře uprostřed na sedadle s obou stran stěsnán.

Chvilku trvalo to proudění lidu otevřenými dveřmi, jako když včelař na jaře rojům česna otevře. Po chvílce však tlačnice ve dveřích se uvolňovala a na konec už jenom jednotliví opoždění cestující se trousili. Mezi nejposlednějšími byl, soudě dle zevnějšku, venkovský člověk, jenž na první pohled vzbudil nejhlubší útrpnost. Belhal se totiž k východu čekárny na dvou úplně nových berlách. Měl levou nohu ve stehně — odňatou.

Vedle něho kráčela žena ve vyrudlých šatech,

ktéře snad někdy byly docela hezké, když byly nové, v době, o níž svědčila úprava sukně se širokým, divně skládaným karnýřem, jaké už se dávno nenesí. V náručí nesla něco podlouhlého, zabaleného v bílé plachtě.

Lidé na peroně vidouce chudása, mimovolně ustupovali s cesty, aby mohl volně projíti. Došed ke stupátku otevřeného kupé, zachytil se jednou rukou železného držadla u dveřít, druhou vsunul berly do vozu a podpírán ženou vystoupil namáhavě po jedné noze dovnitř.

Zaujal se ženou zřovna dvě poslední místa, jež zbývala ještě prázdná, a v tom už se také vlak rozjížděl. Setřev si s čela a s hubených lící pot, sklopil oči k podlaze, jako by se zamyslel nad svým neštěstím, a když je po chvíli zase pozvedl, viděl, že všichni cestující k němu soustrastně hledí. Modravé, zesmutnělé oči jeho zdály se na okamžik tím patrným soucitem jasněti. Také úzké bezbarvé jeho rty jako v příjemných rozpácích se trochu pousmály.

„Jedete z nemocnice?“ otázal se ho proti němu sedící pán, jenž jednou rukou pohrával si zlatým řetízkiem u hodinek, druhou pak držel zapálený doutník.

„Jedu, pane,“ povzdechl venkovan. „Nikomu toho nepřeji, aby zastal tolik, co já, než mne domů bez nohy pustili.“ Zase oči odvrátil a stočil je na levou stranu vlaku, kde brněnská tovární čtvrt' sty komínů chrlila do oblak černá mračna uhelného čmoudu.

„Přišel jste snad k úrazu v továrně?“ napadlo onomu naproti sedícímu páňovi.

„O ne. To už tak Pán Bůh neštěstí na člověka pošle,“ odpovídal mrzák resignovaně. „Samo od sebe se mně to udělalo. Minulý podzimek jsem někde nohu zachladil, tak že mi počala téci v kolenně. Pomáhal jsem si doma, jak kdo co radil, ale noha ne a ne se zavřít. Když už jsem nemohl na ni dostoupnouti a viděl nezbytí, dal jsem se dovézt ke sv. Anně. Jenom aby to doktoři hned nechtěli řezati, strachoval jsem se. Ale strach mně nepomohl, došlo k tomu. Nejprve mi to vyškrabali, noha se zdánlivě hojila, ale za čtrnáct dní se zase otevřela. Cítil jsem jako vodu v kolenně. Myslel jsem si, kdyby mně ji nějak vypumpovali, bylo by po komedii. Ale tomu doktoři nechtěli rozuměti. Po druhé mi nohu otevřeli a vyňali mi z kolena jablko.“

„Matičko nebeská, to jste, chudáčku, zastal!“ politovala nešťastníka babička v koutku sedící. „A ještě ani to nepomohlo?“

„Nepomohlo. Za pár týdnů mně řekli, že buďto musím nohu oželeti anebo se rozloučiti se životem.“

Žena mrzákova při jeho vypravování až dosud tupě na okolí pohlížejíc, nyní úkradkem, aby jí neviděl, utřela si oči.

„Bylo mi, jako by mně ortel smrti neúprosně četli. Když jsem si v mysli představil, co už jsem při těch dvou prvních operacích přetrpěl, zdálo se mně, že ani nebudu míti odvahy, abych se dal znova a to ještě více mučiti. Časem se mně zdálo, že by mně byla smrt vítanější než ty nové bolesti a po nich život mrzáka. Ale když jsem si na své děti vzpomněl, že bych je měl opustiti navždy — “

„Vy máte také děti?“ otázal se se zájmem onen pán, jenž tak bedlivě ubožáka pozoroval.

„Ba mám, pane. Pět jich máme. Nejstarší dvanáct let, nejmladší pár měsíců.“

„Jak jste stár? Vypadáte, jako by vám nebylo ani třicet let.“

Mrzák se jakoby ješitně usmál. „Vidíte, mne odjakživa každý považoval za mladšího, ale bude mně hnedle čtyřicet.“

„A nešlo to jinak bez odejmutí nohy?“ tázal se zase cizinec. „Kdybyste snad byl hledal pomoci někde u nějakého profesora, třeba na klinice v Praze nebo ve Vídni. Zdá se v některých případech, že operatéri na takových světových ústavech provádějí zrovna zázraky.“

„Taky jsem na to myslel. Mám ve Vídni dva bratry — však se mi teď složili na umělou nohu, kterou tady žena v plachtě nese. Sto čtyřicet zlatých stála. Myslel jsem si tedy: Dáš se zavézt do Vídně; aspoň je zase jednou uvidíš. Povídal jsem to tedy také doktorovi, co mne léčil, že bych se snad mohl podívatí dále. Zastavil se přede mnou a povídá: Můj zlatý holoubku, ve Vídni, v Praze i v Brně jedna bolest. Nemohu vás nutiti, abyste tady zůstal a dal se řezati, ale medovou plackou vaši nohu nikdo na světě nevyhojí. Vždyť mně přece také trochu důvěřujte. Nejsem tu od včerejška a vím, co může býti a co je nemožno. Stál přede mnou jako nějaký obr. Je silák ten doktor, jakých málo viděti. Kdykoli jsem se na jeho ruce podíval, šel na mne strach. Železo by mohly drtiti ty jeho měkké ruce, ale v tom okamžiku mne dlaně jeho po tvářích hladily.“

„Chudáku, chudáčku,“ zní to se všech sousedních míst.

„A tak jste konečně k operaci svolil?“ tázal se zase onen cizí pán.

„No, co jsem měl dělati jiného? Pomyslíl jsem si tedy: Pánu Bohu poručeno, ještě to snad snesu. A za tři dny potom to bylo hotovo. Ve spánku, když mně kost právě uprostřed ve stehně řezali, prý jsem si zpíval. To jsem viděl potom při jiných operacích sám, že někdo nařiká, jiný nadává, některý něco chrčí. Já prý jsem tedy zpíval. O tom, jak a co se mnou dělali, nevím docela nic. Teprve když jsem procitl, cítil jsem ohromné bolesti. Zdálo se mi, že mám páteří prostrčený žhavý železný kůl a odňatou nohu jako bych ustavičně ještě na jejím místě cítil, jen že byla mrtvá a já jí nemohl pohnouti.“

Zatím co všichni posluchači ve vlaku při jeho vypravování útrpně stahují obličeje, jako by sami bolesti jeho cítili a žena jeho potajmu ustavičně slzy utírá a bolestné vzdechy tlumí, mrzákovi rozhošťuje se ve tváři úsměv. Hřeje jej jednak upřímný soucit, jednak zmocňuje se ho do jisté míry hrdost vojína, jenž vypravuje o útrapách, které zažil ve vítězných bitvách. Paprsek vnitřní spokojenosti v největším neštěstí prozařuje mu z těkavých zraků.

„Divím se vaší síle a statečnosti, s jakou nesete svoji nehodu,“ poznamenal cizí pán s živou účastí.

„A což teď! Teď už to nebolí, a kdybych tu sebou ty dvě tyčky nevezl, myslil bych, že se mně o těch bolestech jenom zdálo,“ usmál se venkovan.

„Což o bolesti! Ty jsou ovšem pryč, ale s nimi i noha pryč. Jste teď mrzákem práce skoro úplně neschopným. Doma máte pět dětí. Či máte pro ně jmění?“ propověděl cizí pán poněkud neopatrně.

„Jmění pro naše děti?“ usmál se teskně mrzák. „Jmění máme v mých a ženiných dlaních. Máme chalupu a pár měřiček polí k ní. Musím se teď něčemu přiučiti, k čemu nebudu nohy potřebovati. Snad mohu býti krejčím. Poradím se o tom ještě s lidmi. Žena by to musila hleděti doma s dětmi zatím sama protlouci, než bych se vyučil. A nebude-li jinak, naučím se dělati šindel. Mohu míti pěkně celý rok práci a pod střechem. A ostatně důvěřuji v Boha, když na mne kříž a trápení poslal, že mne a děti mých přece načisto neopustí. Přišel jsem o nohu, ale co bych dělal, kdybych byl přišel na příklad o obě ruce?“

Z očí nešťastníkovi září přímo dětinská důvěra a na rtech míhá se jako výsměch nelítostnému osudu, jenž vši svojí zlobou nedovede jej zdolati.

„Ba, Bože můj, baže vás Pán Bůh neopustí,“ šeptá vedle cizí nějaká babička.

A elegantně oděný pán vyfukuje v rozpacích husté kotouče dýmu ze svého doutníku, aby nebylo viděti, že i jeho oči se kalí. Dojímá jej prostá odevzdanost do vůle Boží u nebožáka. Hle! To jest náš lid v pravé své podobě, věřící a doufající. Ať osud stihne jej nejkrutější ranou, nemyslí na to, že je zle, nýbrž uvažuje, že by mohlo býti ještě hůře. Usekejte mu ruce a bude jejich pahýly, vyloupejte oči a bude prázdné důlky v důvěře k nebi zvedati a nalezne v tom jedinou na

světě možnou útěchu. A teď se všech stran rojí se tomu lidu spasitelé, kteří mu dokazují, že tam za tím blankytem nad hvězdami jest nesmírné, němé a hluboké prázdno bez počátku a bez konce, úplně necitelné k bolestem raněného srdce lidského. Ó, kletba, kletba na věky takovým — svůdcům lidu.

Vlak zastavuje se ve kteréosi stanici a mrzák chápe se svých berlí. Spolucestující podávají mu ruce a ustupují, aby mohl pohodlněji odejítí. Cizí pán za ním hledí s opravdovým obdivem.

Venku krásný předvečer se sklání nad krajem vlnícím se zrajícím obilím. Mrzák provázen ženou, houpá se na berlách polní cestou ke své rodné, asi půl hodiny od stanice vzdálené vesnici. Před osmnácti týdny také tudy jel. Tehdy ještě sníh místy ležel na polích, teď už všechno dozrává a na žně čeká.

„Beze mne to dozrálo,“ problesklo mrzákovi hlavou a stín usedl mu na bledé čelo. Úsměv, jenž mezi cestujícími pohrával mu na rtech, daleko s nich uletěl. Dokud byl mezi lidmi a mohl o svém neštěstí hovořiti, ani toho neštěstí tak necítil. Teď v samotě nesmírnou tíží si mu na bedra sedlo.

Před dědinkou tři nejstarší děti ho vyčkávaly na mezi a zočivše ho, běžely mu v ústrety, až se jim na cestě od pat prášilo. Než, doběhše, ho, zůstaly zaraženě státi. Mrzák vidí, že tázavě hledí na jeho berle, zastavuje se, shýbá se ke každému dítěti a celuje je na ustrašená, smutná ústa. A teprve v té chvíli jasně vidí všechnu svoji bídu, oči jeho, které ještě před chvílí hrdinně hleděly

do světa, se zalévají slzami a vpadlou jeho hrudí lomcuje prudký pláč.

„Takhle jste mne nečekaly, vidíte, děti moje zlaté?“

„Ale, Josefe, pamatuj se přece! Škodí ti to a děti rozpláčeš,“ konejší ho žena s lícemi starostmi a bídou předčasně uvadlými. „Vzpomeň si, jak jsi před chvílí povídal, že jest nad námi v nebesích Bůh, jenž se o nás bude starati.“

A nebožák slzy rukávem stírá a hledí se usmáti. „Však už mne tak, Maruško, neuvidíš. To mne to tak najednou přepadlo, když jsem ty děti uviděl.“

A západ jako na útěchu mrzákovi hořel překrásnými růžemi.

Černé oči, proč pláčete?

Bylo teprve po deváté hodině dopoledne, ale do kraje žehlo již srpnové slunko, že se lidem dělaly mžitky před očima. Celý týden bylo tak krásně, že bylo škoda minutu prozahálet. Sekly a vázaly se ovsy a žně v rovinách chýlily se již ke konci. Každý práci trhal jako o závod a v celém kraji dělné ruce neodpočinuly.

Na chaloupce u Kadleců podávali si lidé kliky.

„Desaterý ruce musili bychom míti, abychom všem lidem vyhověli, kteří nás na žně jednájí,“ odbýval Kadlec sedláky, kteří při nynější nouzi o dělné síly zrovna pokorně žebronili o výpomoc. Celý týden byl se ženou a dcerou Blaženou na polích od svítání do tmy a teprve v sobotu, když neděle se tlačila na krk, zůstala Blažena doma, aby vyprala a v chalupě poklidila.

Časně z rána postavila necky před okna na dvorek a naházela do nich svoji i rodičů košile, tátovy spodky a pro matku a pro sebe nějakou zástěru a všední šorce. Vzala jenom to nejnutnější, aby čisti mohli v neděli jíti do Božího kostelíčka a aby nemusila za tatíčka se hanbiti, až v neděli odpoledne bez kabátu, jenom ve vestě vyjde si mezi lidi a snad také do hospody na holbu piva.

Práce jí pěkně šla od ruky. Poněvadž prádla nebylo mnoho, k deváté hodině již Blažena máchala, když tu do dvorku od cesty prkenným

plotem hrazeného vstoupil starý obecní posel Vincura.

Podrbl do staré, zmačkané čepice s kokardou, uhodil kovanou holí o náspí a pozdravil: „Pomáhej Pán Bůh, holka. Smejčíš před nedělí? Inu, ty parádnice, jistě pereš k muzice sukýnky. Nesu ti psaníčko, potěšíš srdce.“

„Od koho pak, strýčku?“ poskočila Blaženka.

„Nestav se hloupou! Kdo pak jiný ti píše než Slabých Lojzek?“

Děvče zrudlo v lících jak planým mákem a dychtivě chytilo psaní.

„Počkejte, strýčku, dám vám na paklíček,“ chtěla odběhnouti do světnice.

„To by stálo za to! Máš toho tolik na rozhazování? Vynahradíš mně to jinak. Až se budeš vdávat, pozveš mne na svatbu.“

„To byste se načekal! Ale nechcete-li, tedy vám aspoň děkuju.“

Branka vrzla a Vincura mizel za rohem sousední chalupy. Blažena otřela mokré ruce o zástěru a převracela psaní. Hrud' se jí zvlnila pocitem sladkého štěstí a před očima udělala se jí růžová mlha. Pětkrát za sebou přečetla zvolna adresu: „Mé znejmilejší Slečně Blažence Kadlecové u Pána Františka Kadlece, domkáře číslo 43 v Kyničkách, p. pošta Valteřice Meru,“ a pětkrát obrátila psaní na rub nemohouc ani očí odtrhnouti od bílé holubičky ve věnečku pomrěnek, která na krku měla růžovou mašličku a psaníčko v zobáku a kterou byl dopis Lojzíkův zalepen.

„Přece tedy ještě načisto nezapomněl! Už tak dlouho nepsal,“ povzdychlo si děvče a prohléd-

nuvši psaní důkladně zevně, konečně škubalo okraj obálky a potom slovo za slovem četlo:

Sirndorf 14. srpna 1908.

Moje draze milovaná Blaženko!

Leť psaníčko, běž, mou milou potěš. Leť z těch Rakous do Moravy, kde jsem pásal koně vrany. Kde jsem pásal koně vrany, líbal dívča usměvavy. Zaleť k ní tam do dolíka, dones pozdrav sokolíka. Dones pozdrav holuběnce od smutného mne mládence. S takovou začínám dnes smutnou, holuběnko moje bílá, spanilá moje růžičko červená. Juž čtrnáct dní jsme z Vídně v polu, v takové krajině smutné a nezdravé. Kolikrát ani nespíme pod střechou a za celý deň nedostaneme menáž. Stydět se musím, ale musím ti to napsat, že kradem, nač přijdem. Je tady takový tvrdý lid, samí Němci bez srdce. Neustrnou se nad člověkem a tak si pomáháme sami. Jsme v rovině při řece Moravě a učíme se tady před manebroma ž kanónů střílet. Skoro každý deň jsme na noc v jiné dědině. Spíme v kůlnách a ve stodolách a libujeme si, když nás moc nežerou komáři. Těch potvor je tady při těch vodách v olšínách a vrbinách na milióny. Kolikrát za celou noc hladem a pro ty komáry oka nezavřu.

„Chudák, co se natrápí!“ politovala pisatele Blažena.

. . . Tak juž jsem z toho trápení celý nespůj. Těším se, že mně to trápení za pár neděl přes-

tane, protože po manebrách přijdu dom už chvála Bohu na vždycky, ale zase se lekám, jak našim přijdu na oči. Tatíček prý o mně slyšeti nechtějí proto, moje srdíčko, že ještě myslím na tebe. Psal jsem jim kolikrát, aby se smilovali a poslali nějaký grejcar. ale neodepsali tatínek ani maměnka. Od France Kubištového jsem se dozvěděl, že tatíček prý si teď ve žňách ruku pohmoždili a že ju nosí ve fáču. Bože, co je to za trápení pro hospodáře, když by se měl ohánět hrabicí a musí se jenom dívat! Na cizí lidi není spoleh a sami nemůžou. Já bych je rád z toho vytrhl, ale nevím, jestli mne nevyženou. Je mně jich líto, ale přece se jim nepodvolím a od tebe, sivá holuběnko, nepopustím, ať se děje, co chce. Spoléhám, že až tě zase věrnou uvidím, na všechno trápení trochu zapomenu a že nám snad Pán Bůh nějak pomůže.

Ale nermuť srdce, že tak naříkám. Už to tady přece nějak přebudu a potom snad přece Pán Bůh dá, že spolu dojdeme štěstí. Líbám tě na líce a na černé oči a zůstávám tvůj zarmoucený věrný milovník.

Alois Slabý.

A ještě něco. Povídal mně taky Franc Kubišta, že prý za tebou brousí Vinca Tesárek. Je-li to pravda, ať si nežádá, jak se s ním spořádám. Moje zlaté srdíčko, napiš mně slovíčko, jestli mne ještě ráda máš a na mne vzpomínáš. Átres je Alois Slabý švére houbicndivision 2 Sirndorf dolní Rakousy.

Konec dopisu a zmínka o Tesárkovi naplnila Blaženu zmatkem. Ba, bylo v tom hodně pravdy. Věděla o tom, jak Vincek na ni pohlíží už od loňského podzimu, co z vojny se vrátil, a musila se sama sobě přiznati, že jeho chování nebylo jí nemilým. A matka jí každou chvíli domlouvala: „Drž se poctivého, chudobného chlapce, když si tě všímá. Lojzek u starých hlavou neprorazí, a kdyby i třeba prorazil, štěstí se s ním nedočkáš. Staří na tě s láskou nepohlédnou, Lojzek do dluhů padne, bude-li chtít mladší sestry vyplatiti a do smrti se budete dřít na intresy. Za to staří Tesárkovi na rukách tě budou nositi, protože vidí, že ty i Vincek rozumíte práci a že by vám zle nebylo. Chalupu má Vincek čistou, staří by šli do sekničky za síň, doma by všecko obdělali a ty s Vinckem celý rok byste mohli býti na výdělku. Sedlákovi se neurodí, nebo mu potluče a všelijak jinak přijde do neštěstí, ale nádeník přece musí přijíti ke svému.“

Blažena při takových matčiných domluvách oči klopila, ale brvou při tom nehnula ani na odpor ani na souhlas a Kadlecová vyhazovala po krátké odmlčce nejpádnějšího trumfa: „A, děvečko, vždyť ani nevím, co na tom Lojzíkovi máš? To je Vincík stokrát hezčí chasník! Tělo jako struna, oči jiskry, vlasy černé jako mrak.“

Na tyto matčiny řeči Blažena vzpomněla si také teď, když přečetla psaní a jak oba hochy v duchu srovnávala, musila dáti matce za pravdu. Hoši o ní říkali, že má srdce studené, a ona skutečně po nikom, ani po Lojzíkovi nehořela. Co jí lichotilo a co udržovalo myšlenky její v zajetí,

bylo pouze pomyšlení, že se o její přízeň uchází hoch ze statku a že ona by jednou jako paní třeba i proti vůli jeho rodičů mohla překročiti jejich práh. V tom možném budoucím vítězství byla jediná vzpruha jejich vzpomínek na Lojzka vzdáleného, jehož podoba den ze dne více se jí z mysli tratila.

Teď po delší době zase psal a znova vyburcoval z klidu duši děvčete, které již skoro na „sokolíka“ zapomínalo. Směs radosti a úzkosti zavlnila Blaženě hrudí. Vzpamatovala se však brzy, zaskočila do chalupy schovat psaní do své truhly a potom domáchavši rychle prádlo, vělela je v zahrádce vedle chalupy.

Slunko pražilo, na trávníčku bzučeli čmeláci, vedle na záhonku petržele kvetlo několik měsíčků. Nebyly tam vsazeny, jako plevel tam vzklíčily, ale Blaženu v té chvíli těšily, jako by byly z ryzího zlata. Utrhla jeden, zastrčila jej za ucouranou kordulku na ňadra a bezstarostně polohlasem notovala si nějaký nápěv beze slov.

„A zle je mu, hlad má, chudák. Tedy ví již také on, jak bolí hlad,“ vzpomněla si v tom Blažena a nota jí na okamžik na rtech umlkla a černé její oči přeletěl stín. Zamyslíla se chvíli, ale brzo oči se jí vyjasnily a rty se šťastně usmály. Ve hlavě zrodil se jí totiž plán.

* * *

Druhý den v nedělní odpoledne seděl starý Vincura po požehnání ve své chaloupce za stolem a četl si z kusu novin, v nichž žena ráno přinesla od kupce cukr, když tu mihla se u okna Kadle-

cova Blažena a přeběhnuvši síní vstrčila do dveří hlavu.

„Jste, strýčku, sám?“ tázala se ostýchavě, napřed pozdravivši.

„Sám, holka, jak v plotě kůl. A co pak tě sem vede, čertovo děvčisko? Snad nechceš pokoušeti starého dědka?“

„Nešpásujte, strýčku; jdu vás zlobiti k vůli psaní, co jste mi včera donesl.“

„Ajaj! Snad nemám psáti amantovi odpověď?“ otvíral podiveně oči staroch.

„To ne, strýčku, to svedu sama, ale nevím, jak se peníze posílají,“ pozvolna ze sebe soukala Blažena.

„Komu pak chceš peníze posílati?“

„No — jemu, strýčku!“

„Komu je to — jemu?“

„Ale jděte, strýčku, vy se stavíte hloupým. Lojzíčkoví bych ráda poslala dva rýnský. Psal mně, že je mu zle a z domova na něho nevzpomenou.“

„Bodejť by vzpomněli! Měla's včera viděti jeho tátu, jak vyváděl. Donesl jsem mu také od Lojzka psaní a četl je přede mnou. Do smrti ať prý se k němu nehlásí a jestli s tebou neskončuje, ať přes práh prý mu nejde.“

„Tak vidíte, strýčku, a Lojzíkovi je tak zle. Hladu zkusí, do manevrů půjde a krejcara nemá. Měla jsem ten pakatýlek ušetřcný po šestácích z výplat u dvora na panském, že si o jarmace před naší poutí koupím nějaký pěkný šátek, ale teď vidím, že mám šátků dosti. Nač vyhazovati za zbytečnou, hříšnou parádu?“

„A tak to vecpeš do toho lakomého selského střeva?“

„Strýčku, napíšete mně to?“ přerušila Vincuru netrpělivě Blažena.

„Za dva rýnské bys měla do kuchyně k Te-sárkům hromadu nádobí!“

„Tak neuděláte mi to, Vincuro?“ nedbala na domluvy rozvážného člověka umíněná děvčice.

„Když jináč nedáš, co bych ti neposloužil? Ale pamatuj na mou řeč, že ti bude jednou těch peněz líto. Nemysli si, že ta vaše známost k ně-čemu povede. Lojzek změkne jako vosk, až uvidí neoblomného tátu.“

„Na tom mně teď nezáleží. Chci ho v jeho opuštěnosti potěšiti a nic jiného. Ale prosím vás, strýčku, nikomu o tom neřeknete, že ne? Nemusí to ani Lojzík věděti, že peníze jsou ode mne. Napíšte, že mu peníze posílá jeho tatínek a protože má tu ruku pohmožděnou, tak že si to dal napsati.“

„Enu, jak chceš. Když jináč nedáš, jaká pomoc? Ale hloupá jsi a chlap se ti za zády za to vysměje. Dej sem ty dva rýnské a třináct halířů na známku a na poukázku. Příležitostně ti podstrčím receptis.“

„Tak Pán Bůh vám to zaplať, strýčku. Jste za to hodný. Tu máte také pár krejcarů za ná-mahu,“ vyklopilo děvče na stůl čtyři koruny a čtyřicet krejcarů s útržkem papíru. „To je Loj-zíkův átres a jenom ať to brzo dostane!“

„Nestarej se, holka, dostane to a ještě rychleji se toho zbaví.“

Blažena celá rozradostněná vyběhla z chalupy. Podařilo se jí položití dáreček na oltář své lásky.

Nesnadno se k tomu odhodlávala, protože ten šátek, na který si peníze ušetřila, ji velmi lákal. Teď bude musiti pouť odbýti ve starém. Ale aťsi! Jenom když Lojzíkovi se uleví. Hotový čin naplňoval ji potěšením. Zdálo se jí, že tou nepatrnou obětí splatila dluh za naděje, kterými ji chasník těšival, za vábné sny, které v ní vzněcoval, slibuje jí, že bude jednou na jejich gruntě panímámou.

Celé odpoledne bloudila samotná kolem dědiny s nikým se nezastavujíc a s nikým se nedávajíc do řeči. Samota lahodila jejím myšlenkám. Však již se nebude dlouho samotná tak procházeti. Za čtyři nebo za pět neděl Lojzík se vrátí a potom poví jí více, než může nyní napsati, a potom také skončí ta nejistota, v níž nyní nerozhodně semo tamo tápala.

* * *

Ten čas skutečně uběhl jí rychleji i při toužebném očekávání, než se nadála. Žně byly u konce a s luk za pěkné pohody byly také otavy sklizeny. Hedvábné předitvo babího léta poletovalo nad krajem, jeřáby u silnice zrudly červenými korálky a z rána bělavá mlha chladným závojem zahalovala kraj zamlklý a nehostinný, s nímž rozloučilo se tažné ptactvo.

V té době vrátil se s černým kufříkem v ruce s modrou čepicí na hlavě Slabých Alois. Starý Slabý, ač měl pilno s ozimní setbou, jel mu na nádraží naproti. Žena ho k tomu přinutila, aby prý nebylo již předem zbytečných řečí. Však kdož prý ví, zdali se již chlapec neumoudřil.

Nikdo nebyl svědkem, jak se otec se synem přivítali, ale když vjížděli do vsi, oba kouřili po viržince a Lojzík seděl vedle otce v bryčce, sám řídil vrané koně a nesl hlavu vzhůru jako nějaký velmož.

Blaženě Kadlecové zabušilo srdce v prsou jako zvon, když mihl se povoz Slabých mimo okna jejich chalupy. Všimla si i v tom letu, jak Lojzík je vyhublý a osmahlý, ale všimla si také, jak krev vrazila se mu do lící, když jel kolem jejich a přece oči k jejich chalupě neztočil a hlavy neobrátil.

Čekala s takovou touhou na ten jeho první pohled, ale nedočkala se. Přešel s hlavou vztyčenou, jako by ani zdání neměl, že oknem chalupy letí mu její duše vstříc.

„Snad si nechtěl hned v první chvíli otce dozlobiti,“ konejšilo sebe samo děvče, „ale zítra nebo nejdéle pozítřku za večera přijde k nim k zahrádce, poví jí, jak se na ni těšil, jak jí má rád a co říkali mu rodiče, když se jim po třech letech vrátil. A bude-li na osud naříkati, bude-li se budoucnosti báti, nebude-li chtíti s rodiči o ni podstoupiti boj, potom ráda mu slovo vrátí, aby byl na obě strany pokoj. Učiní to sice s bolestným srdcem, ale bude se stavěti klidnou, přemůže se a s chladem v lících propustí jej ze slibu.“

Tak u sebe uvažovala Blažena, tak v sobě zakřikovala zklamání prvního okamžiku, když hrdě kolem ní přešel ani se po ní neohlédnuv.

Druhý den jí byl k nepřečkání a třetí již jak moře a přece i pozítřku marně připlichtala se na večer v dědině mezi chasu, aby se s Lojzíkem

spíše sešla. Nebylo ho však nikde. Dověděla se jenom, že celý den zavláčoval žito a že si po práci asi doma hová.

Ledový chlad, po němž srdce zmirá, dobýval se Blaženě do nader. To již není samo sebou. u Slabých se asi něco stalo, co úplně podvrátilo její naděje. Chodila pobledlá a sklíčená a práce padala jí z rukou. I matka dceři porozuměla. Zase v ústraní jí domlouvala: „Holka, holka, co pak tak najednou hlavu ztrácíš? Neříkala jsem ti vždycky, že je to hříšná marnivost?“

„Nestojím o něho, maminko, ale proč nepřijde a neřekne tak aneb tak?“

„Buď ráda a děkuj Bohu, že se tě straní. Na vojně každý zvlčí. Aspoň tě nepřivede do řečí a do ostudy. Věř, to raději na márách bych tě viděla, jak tě mám samu, než kdyby si o tvou čest měli lidé jazyky brousiti.“

Slzy tlačily se Blaženě do očí, ale pohodila hlavou. V nejbližší neděli již na to ani nemyslíla, že by mohla uviděti Lojzík cestou z kostela. Zahlédla ho sice, ale již ji to ani příliš nezabolelo, když viděla, jak schválně maje ji potkati odvrací hlavu. A nic se v ní již ani nehnulo, když potom odpoledne brousil Lojzík kolem humen s Bartoňkovou Haničkou pošvihávaje rákoskou do vy-leštěných bot a odfukuje furiantsky z viržinky obláčky dýmu.

Tak minula druhá a třetí neděle a přiblížily se hody. Ty slavívaly se v Kyničkách ještě po staru u máje. Ač jinak již děvčata i hoši strojili se více méně po městsku, k té třídní slavnosti císařského posvícení ještě vévodily v tanci staré

selské kroje. Brakovalo se na dně truhel a odtud přicházely na světlo bílé košilky s vyšívanými rukávci a oružím, sametové kordulky se zlatými a stříbrnými portami, fěrtušky s mašlemi na dlaň širokými, hedvábné a květované sukně a střevíčky s kovovými, lesklými přezkami. A hoši z almar lovili staré poctivé koženky se štrápci u kolen, vesty posázené stříbrnými bombíky, pangrotky anebo tmavé kloboučky kulaté s chocholem pestrých fátorů na straně.

V celých Kyničkách již napřed se vědělo, že Lojzík Slabých bude prvním stárkem a Hanička Bortoňková první stárkovou. Ta se naporádí! Kdo pak té se může rovnati? Ta se ponese a teprve Lojzík! Je prý u Bartoňků pečený, vařený, povídalo se veřejně po celé dědině.

Blažena měla v zahrádce keř rozmariny. Jako každé děvče pěstila si ji ke svatbě a ta její rozmarina bujela až radost. Přes půl lokte dlouhé mladiče od jara vyhnala a teď to vše bylo na darmo. Přece však nerozbujela zbůhdarma zcela.

V sobotu ráno před hody ořezala Blažena rozmarinu až do dřevnatého stonku, složila do koše a běžela s ní do Brna. Na zelném trhu všecku rozmarinu prodala. Na pět korun za ni stržila a s těmi pospíšila do nejbližšího krámu se ženskou parádou.

Koupí si nové mašle ke kroji a ukáže, že se ještě nedá zastíniti nějakou takovou Bartoňkovou Hankou. Ještě jednou se v ní vzbouřila pýcha a vzdor. Chtěla se ukázati v celé své vábivé kráse, chtěla svým vábným zjevem v mladém Slabém

vzbuditi ozvěnu minulých dob, kdy podléhal kouzlu jejího zraku, kdy celý se chvilal rozkoší, když se na něho jen usmála, ještě jednou chtěla z chladného popele rozdmýchati bývalý plamen, jenž srdce jich obou zahřival, a potom chladně se od Lojzíka odvrátiti a dáti mu znáti pohrdání.

Věděla již Blažena, že ho nemá ráda, ba že ho ani nikdy ráda neměla, že se jí vždy jenom libila jeho otrocká pokora, s jakou dolízal on, selský hoch, za ní, chudou dívčicí!

Není-li raněn slepotou, ještě aspoň jednou naposled musí ho zítra opítí svým půvabem.

Byla také druhého dne, když u máje stárce a stárky otvírali taneční rej, jako květ. Líce zarudělé, oči jasné, nožky jako strunky v červených punčoškách. Na bílých rukávcích měla rudé atlasové mašle, rudé mašle u zástěrky i v černých lesklých pletencích, které se jí svíjely až po pás sešňěrovaný v černé sametové kordulce. Co v ní bylo svůdné, skoro cikánské krásy!

Hoši ji obklopili jako čmeláci vonný květ, ale Blažena o ně nedbala. Jednoho tance nestála, přece však ji nic netěšilo.

Hudebníci na tribuně zdobené chvojí skoro ustavičně hráli, fábory na máji větříkem povívaly, bílé, baňaté rukávce a květované sukničky poletovaly v pestrém tanečním reji, chasa rejčila a výskala a staří stranou muzikantů u dlouhých stolů popíjeli a rozprávěli.

Bartoněk se Slabým hovořili, jak by másla ukrajoval a nadýmali se pýchou, jak to Lojzíkovi s Haničkou svědčí.

Švarná Blaženka Kadlcova šla sice při tanci

z ruky do ruky, ale na očích ležel jí smutek a stesk. To proto, že ze vší chasy jediný Lojzík za celé odpoledne pohledem o ni nezavadil.

Byla zklamána i v poslední mstivé touze a to bolelo více, než zhrzená a pošlapaná láska.

Nad dědinu skláněl se již soumrak. Chasa rozběhla se částečně po domech k večeři a částečně chystala se přejíti s muzikou od máje do protější hospody, která již do soumraku blikala špatně osvětlenými okny.

V tom Lojzík, ruku kolem pasu první stárky, zatočil se před muzikanty a pohleděv furiantsky ve stranu, kde stála Blažena, poručil si:

„Teď ještě jedno kolo, páni muzikanti, tady u máje, než půjdeme do šenkovny, zahrajte. Azahrajte, co tady ještě dnes nebylo, valčík o černých očích.“

A Lojzík zpíval a muzikanti hráli:

„Černé oči, proč pláčete?
Vždyť vy moje nebudete.
Nebudete a nesmíte,
darmo na mne si myslíte.“

Páry se sestavily, hlava se naklonila ke hlavě, oči ztopily se v očích a chladným večerem, do něhož jiskřily první hvězdy, zněla hudba, v níž bylo tolik stesku a tolik marné touhy, že Blaženě vskočily slzy do očí.

„To platí mně, to schválně k vůli mně dal zahrát, to je jeho výpověď z lásky,“ proletělo Blaženě hlavou. Nevyčkala, až pro ni přijde ně-

který tanečník, nýbrž při prvních zvucích ubíhala dědinou k domovu.

Na zahrádce na okamžik se zastavila, aby nabrala dechu. Jako vzdáleným pláčem zněla za ní ještě hudba od máje tesknou ozvěnou. Blažena opřela lokty o sochu v plotě a přitiskla vyšívaný šáteček na oči. Byla sama a nemusila se stydět za pláč, jenž křečovitým vzlykotem zvlnil jí hrud'

Pohřížena v žal ani nezaslechla blížících se kroků a trhla sebou teprve, když na rameno položila se jí teplá, široká dlaň. Mladý Tesárek stál před ní štíhlý jako tam na návsi ta opentlená máj.

„Ty pláčeš, Blaženko? Jdi, jdi, blázínku! Vždyť celý ten hrdý hejsek za jedinou slzu z tvých očí nestojí. Šlapal by po srdci, kdybys mu je hodila pod nohy,“ mluvil vřele šohaj, obě Blaženiny ruce ve svých sevřel a tiskl je vroucně ke hrudi.

„Vždyť pro něho nepláču, ale je mi smutno, že mne tak přede všemi pokořil, jako bych na jeho statek čekala,“ se skloněnou hlavou, tišíc vzlykot, šeptala Blažena.

„S tím jeho statkem! Napřed sliboval, že se ho třeba k vůli tobě vzdá, že raděj bez statku s tebou půjde do podruží, a teď za dva zlaté si ho táta koupil, jež mu poslal do manevrů.“

„Kdo ti to povídal?“ trpce usmála se překvapená Blažena.

„Kdo? Sám se tím chlubil, že rodiče jsou přece jen nejbližší a že oni jediní člověka, když je nejhůře, neopustí.“

„Za dva rýnské - - za dva rýnské jsem mu tedy nestála,“ usmála se Blažena. „A co ty, Vincíku, co ty bys za mne dal?“ teple podívala se hochu do očí. Už neplakala. Teď jí pošukával úsměv rty a vzduchem rozšířila se vůně rozmarinky, jejíž lístečky drtila mezi prsty.

„Já, Blaženko? — Co mám, chudák? Duši a tělo, ale to obé do posledního dechu bych ti obětoval, kdybych věděl, že se mi nevysměješ. A tatíček naši s maminkou, jak by tě měli rádi!“ vydechl šohaj, vroucně hlavu děvčete do dlaní schvátil a přižehnul na ňadra.

„Je tady již chladno, Vincíku, pojd' na chvílku k nám. Pobeseduj s našimi. Rádi tě uvidí a do hospody tančit již dnes nepůjdeme. Není tam mezi selskou pýchou pravé místo pro nás chudáky,“ řekla vesele Blažena a vedla hocha k rodičům do světnice.

A černé její pěkné oči již od té chvíle neplakaly pro selského, nevěrného hochu. Ač svoji rozmarýnu pro kousek hříšné parády ořezala, přece ještě před adventem vedl si mladý Tesárek Blaženu Kadlecovou k oltáři. Kytkou pro ženicha vypomohla jí dobrá kamarádka.

Klášterní soud.

Nevesele kráčet revírník Javořina jednoho prosincov ho rána vysokým jedlovým lesem. Den před tím ještě mrzlo na sucho a ty sosny, smrky a jedle kolem dokola šuměly tmavou chvojí, do rána však napadl první sníh a teď i šum stromů utichl. Hebounká běl pokrývala lesní půdu, tlumila krok a stromy zasněženými vršky tyčily se do kalného nebe jako přízraky duchů v bílých rubáších.

„Zase nebude míti to brouzdání sněhem konce. Mohl sníh přece ještě trochu počkat,“ zabručel si Javořina do tmavých vousů, procházeje známými místy, kde zvěř „vekslovala“. Ostražitě pátral, není-li někde nastraženo oko nezvaného lovce a hleděl po stopách škodné, kterými na čerstvě napaném sněhu nejlépe se prozrazuje. Brok, ušlechtilý honící pes, s čenichem sehnutým k zemi, vesluje ohonem, běžel několik kroků před pánem.

Dnes po prvé obul Javořina místo šněrovacích stěvíců a vysokých zelených punčoch do zimní sloty vysoké holinkové boty a hned, když je doma prohlížel, se rozmrzl. Nebyly v nejlepšímu stavu a ještě byl za ně od loňska ševci dlužen pětku stříbra. Dostával od své vrchnosti, premonstrátského kláštera v Z . . . . , na ty zimní boty každý rok jedli, kterou si směl v lese sám vybrati a prodati. Vloni a již i letos si ji prodal,

ale loňských bot přece nezaplatil a proto letos o podzimním trhu v Telči styděl se hlásiti se u mistra Konvalinky o nové.

Mistr Konvalinka rozuměl dílu. Šil pro fořty a myslivecké mládence v dalekém okolí a také rád počkal, nemohl-li některý hned zaplatiti. Věděl, že s těmi padesáti zlatými, které v době padesátých a šedesátých let minulého století takový revírník na čtvrt roku dostává, nemůže žádný skákati příliš vysoko.

Za dobré slovo byl by jistě ještě i letos nad Javořinou přimhouřil oko, ale revírník už se styděl zrovna ho obtěžovati.

Dosud bodrý ten revírník se skrovným platem a výtěžkem z hospodářství vycházel, tak že nemusil dělati dluhů, ale od loňska, co nejstaršího synka Pavla dal do Jihlavy na gymnasium, není mu možno krejcar udržeti. Platiti na něho nestačí a tři menší děti doma rovněž co chvíle něco potřebují, aby do vzdálené vesnické školy nemusily bosy a měly na sebe kus teplého oděvu.

Panímáma fořtová počítala s každým grošem a co chvíle zamyšleně vráscívala čelo. Dříve, aby aspoň trochu osladili si jednotvárný život na samotě, časem zacházivali anebo v zimě, byla-li pěkná sanice, zajížděli k některému sousedovi. Teď již i toho potěšení se manželé Javořinovi vzdávali, jenom aby jim sousedé návštěv neopláceli a aby se tak vyhnuli výlohám spojeným s pohoštěním.

Javořinová již po kolik let nebudovala si žádného nového šatstva, fořt vycházel s jedinou komisní uniformou, kterou ročně „in natura

fasoval“ a přece tak tak že se jim do oken myslivny v lesní samotě nedívala bída.

Všechny tyto neveselé myšlenky toho prosincového rána na lesní pochůzce shlukly se Javořinovi do hlavy. Aby je rozplašil, sáhl mrzutě do náprsní kapsy pro krátkou dýmku a do poboční pro míšek s tabákem.

„Pomalů aby člověk již i na tom císařském koření šetřil,“ bručel si Javořina mezi zuby, pěchuje bachratou dřevěnku s paroháčem uprostřed. Nacpav dýmku, rozepjal kabát, zakřísl do hubky a v mžiku huřilo se mu vesele od úst.

Hned tak bylo mu v lese nějak volněji. Brouzдал se po stráni vzhůru k hřebenu a dostihnuv ho, prošlapával si cestu zavátou voznicí. Po rovině šlo se mu přece pohodlněji než po těch spádech na stráních. Vyfukoval tam nahoře sice poněkud ostřeji vítr než dole v úvale, ale to statnému a otužilému myslivci připadalo, jako by jej jenom paní Blažena doma hladila po lících. Zčervenaly mu v mrazivém dechu větru, ale za to také černé oči zjasněly. Chuchvalec hebkého sněhu strásal mu vítr s jedlí do cesty.

Na synka Pavla si revírník vzpomínal. Těšil se, že zanedlouho přijede mu z Jihlavy na svátky.

„To bude zase život těch pár dní pro kluka. S Brokem se doma ani nezastaví. Bože, aby již raději měl ten hoch tři neb čtyři latinské za sebou! Dostal bych jej někam do revíru za praktikanta a hned by bylo člověku lehčeji. Potom aby zase Karlík šel z domu.“

O holky si fořt tolik starostí nedělal. Byl přesvědčen, že děvče, rozumí li trochu práci, nikdy

se na světě neztratí a panímáma Javořinová hned od malička vedla Lidunku a Hedvičku k práci a Javořina, když tak dívenky školačky pozoroval, jak mamince po boku v domácnosti kutí, vždycky u sebe spokojeně myslíval: „Podívejme se, oňo je to přece jenom pravda, že, co je z kočky, samo od sebe myši chytá!“ S láskou hledíval na svou hezkou panímámu i na milé dětičky a jenom, když se mu do hlavy navalilo větších starostí, býval Javořina i k tomu půvabu rodinného štěstí tupý a netečný. Prochodiv toho dne značnou oblast revíru, vracel se Javořina domů. Les řidnul a na jeho kraji bylo již viděti myslivnu, když tu fořt najednou proti sobě spatřil kráčetí mužskou postavu. Po několika krocích chodce poznal a ten také již zdaleka zdvihal beranici na pozdrav. Byl to mlynář Sýkora z dědiny asi pět minut od myslivny vzdálené.

„Dej Pán Bůh dobrý den, pane fořte. To se nám do rána pěkně nachumelilo. U nás dole jsme jako pohřbeni,“ volal docházeje k myslivci Sýkora.

„Nachumelilo se, nachumelilo, ale jedním dílem je to lepší. Podzimní žita na sucho nevymrznou a svátky budou veselejší. Vánoce bez sněhu se mně nelíbí. A kam se ženete v těch závějích?“ podáváje mlynáři ruku, ptal se revírník.

„Ale řeknu vám to hned. Byl jsem za vámi v myslivně a je mně to skoro milejší, že jsem vás nezastihl doma. Ty ženské mají všude tenké uši a já bych rád něco, o čem nejlépe mezi čtyřma očima,“ odpovídal mlynář, obraceje se s fořtem nazpátek.

„Nono, co pak máte dnes tak tajemného?“

„Není to nic hrozného. Byl u mně stolař Netolička o pár prken. Kdyby prý Pán Bůh na někoho z dědiny si vzpomněl, neměl by mu z čeho ani truhlu slepit. U mně pak na pile teď nemám ani třísky. Potřeboval bych tedy pilně tak asi osmnácti až dvacetipalcovou jedli.“

„A hned? — Nemůže to počkat, pane otče? Před vánocemi se bude v revíru sotva káceti. Po vánocích bude dřeva dost.“

„Jo, kdybych mohl čekat! Potřebuji ten kmen neodkladně a byl bych vám, pane fořte, tuze povděčen, kdybyste mně nějaký vykázal. — Však velební páni by o tom ani nemuseli vědět,“ tišším hlasem s přimhouřenýma očima dodával mlynář.

„Jak to myslíte, pane Sýkoro? Tak mně to připadá, jako byste nevěděl, že máte před sebou muže dbalého své cti a svým pánům poctivě sloužícího,“ zastavil se náhle Javořina a pohledem svých očí div že mlynáře nespálil.

„Nono, vždyť snad nebude tak zle pro zeptání,“ nedal se mýliti mlynář. „Vím, že jste poctivec, až tuze velký poctivec, ale vaši sousedé tady po revírech také nejsou vykřičení zloději a myslíte si, že všichni tak jednají, jako vy? Vím, že bych mohl přijít ke kterémukoliv z nich a žádný by mne takhle jako vy neodbyl!“

„Jděte si, kam chcete, ale mně s takovou nechodte,“ utrl se revírník.

„Inu, co je dělati, když s vámi není řeči? — Myslil jsem si, máte tolik těch dětí jednoho v Jihlavě však vím, co to stojí a platu

z kláštera za celý rok pár groší. Povídal jsem si, že by vám snad přišel vhod nějaký krejcar, zvláště teď před svátky.“

„Nene, děkuji. Chci třeba i s dětmi raději trpěti hlad, nežli takto si pomáhati. Poctivost byla mi vždycky nadě všechno a teď bych za pár groší, kterými nic nepořídím, měl prodati svou čest?“

„Jaké pak prodávání cti? Vždyť mimo nás dva živá duše by se o ničem nedověděla. A věřte, mně by ani nenapadlo přiváděti vás do pokušení, kdybych těch pár prken tak nutně nepotřeboval. Mně byste tím pomohl, sobě neublížil a velební klášterští páni toho ani neucítí,“ doléhal mírně mlynář.

„Ký ďábel přivedl mi vás dnes do cesty!“ zastavil se fořt, bodaje holí prudce do sněhu.

„Žádný ďábel, nýbrž nějaký dobrý duch, pane fořte. Podívejte se! Vy se šněrujete, jak můžete, v letě v zimě se lesa i zvěře nahlídate. O zdraví a kolikrát o život vám jde a důstojní páni zatím sedí pěkně v suchu, mají, co hrdlo ráčí a ničeho si neodpírají. Tisíce jim z revíru ročně odvádíte a oni vás odbývají několika groši, kterých je na živobyetí málo.“

„A dejte pokoj! Na revíru ještě žádný hlady neumřel.“

„Protože si páni umějí všelijak pomáhati. To nejsou všichni takoví dětinové, jako vy, pane fořte. No, dejte si říci a udělejme dnes spolu ten obchod,“ domlouval na oko dobrácky mlynář a vytáhl z vnitřní náprsní kapsy tobolek. „Jak povídám, živá duše se o ničem nedozví a vy mů-

žete studentovi, až vám přijede na svátky, udělati nějakou radost," popleskával Sýkora na koženou tobolku.

Javořinovi se dělaly mžitky před očima. Hlavou proletěla mu vzpomínka na děti, na ženu, která už vši radosti se zříká, na synka studenta, na nezaplacené boty u mistra Konvalinky. Pětka pro toho ševce byla by jak najitá. Ale jak se bude moci podívati potom ženě a těm dětem nevinným do očí on — zloděj?"

„Tak, pane fořte, necháte mne odejít s prázdnou? Kdyby bylo nenapadlo sněhu, zajel bych si s potahem hned najisto do některého revíru vzdálenějšího. Ale kam se teď v těch závějích dostanu?"

„Víte tedy, mlynáři, že toho tak nezbytně potřebujete, pro ponejprv vám to udělám. Ale po druhé mně s něčím takovým nechodte," se sklopenou hlavou svoloval fořt.

„Věděl jsem, pane fořte, že máte dobré srdce. Pán Bůh vám zaplať a tady těch pár groší požehnej!" potměšile se usmívaje pravil Sýkora a vtiskl revírníkovi do dlaně smačkanou pětku.

Javořina s chvatem, jako by byl přistižen při veřejné krádeži, svůdný papírek zastrčil do kapsy.

„Ještě máš čas, vrať ten jidášský groš! Štěstí ti nepřinese," našeptával mu nějaký dobrý hlas, ale revírník již nedbal.

„Tak víte, co? Odpoledne přijďte, mlynáři, tak asi ke třetí hodině sem, vykáži vám strom. Víím zrovna o takovém, který se vám dobře hodí. Zítřka si sem pošlete své lidi, aby jedli skáceli

a ať ji potom hned odvezou. A kdyby vás snad přitrefil hajný, řekněte -- to se rozumí -- že jedli jsem prodal a dám do výkazu . . .“

„No, toť že ano. Přece nejsem udeřený přes hlavu, pane fořte. Ale ještě lepší by bylo, kdybyste zítra poslal Vlčka někam na jinou stranu. Bylo by to jistější, aby na nás nepřišel,“ radil mlynář.

„Budu hleděti to tak nějak zařídit. S Bohem,“ loučil se s mlynářem fořt s očima sklopenýma do sněhu a ani ruky mu nepodal.

„Vypadá jako skoupaný pudl,“ ušklíbl se za ním taškářsky mlynář. „No, nejhůře jednou si líznouti, po druhé již chuť přijde sama. Je hloupý, až bučí. Jeho předchůdce Hampl rozumněl jinak kšeftu. Pár stovek ode mne nastrkal za pár let stranou do vesty.“

* * *

Několik dní chodil Javořina, jako by na každém kroku za sebou cítil špehouny. První podvod, jehož se na svých pánech dopustil, kolik nocí mu ani spáti nedal. Kdykoli od myslivny pohleděl po potoku dolů k vesnici a k Sýkorovu mlýnu, pokaždé mu bylo, jako by na své tváři ucítil políček. „Tu máš, špatný chlape, patří ti to,“ slyšel vždycky za sebou.

Hajnému Vlčkovi, když si tento chodil pro rozkazy a přinášel raporty, nedovedl se teď Javořina podívatí zpříma do tváře.

Neměli se tito dva lidé spolu nikdy rádi. Javořina, dostav se po svém předchůdci Hamplovi na revír, hned v první době přistihl hajného při

věcech, které mu snad bývalý fořt přehlížel, kterých však nový revírník trpěti nechtěl. Vlček si proto nového pána neoblíbil. Dělal potom službu co nejsvědomitěji, ale čekal a pásl po příležitosti, aby rovné rovným mohl splatiti. Chtěl se mstíti.

Z toho člověka měl nyní Javořina největší strach, ale když uplynulo několik dní a Vlček se lhostejnou tváří jako vždy jindy přijímal denní rozkazy, poněkud se Javořinovi ulevilo.

V jednu neděli před samými vánocemi zašel si revírník k mistru Konvalinkovi, zaplatil loňský dluh a druhého dne vyšel si z myslivny do lesa v úplně nových juchtovicích.

Děvečka Rozára je hned večer pěkně namastila, fořt ráno do volných bot obul dvoje vlněné punčochy a teď si ve sněhu vyšlapoval, jako by měl nohy v peří. Sněhu zase přibylo, ale což si teď fořt z něho dělal! Bylo mu radostí sněhem se brouzdati.

Chodil lesem a prohlížel stromy, které by lesní správě mohl navrhnouti ke kácení, odhadoval práci, která mu při kácení lesa s dohledem na dřevaře a se sestavováním výkazů nastane a spokojeně cpal dýmku za dýmkou, když tu najednou setkal se s hajným.

Vlčkovi ježil se kostrbatý vous jíním a v očích mu nějak zabijácky zablýsklo. Pozdravil fořta a zastavoval se jako při každém setkání.

„No, co nového? Nevydrahoval jste nějakou škodnou?“ ptal se fořt.

„Onehdy se mně zdálo, že jsem přišel lišce na stopu, ale ztratila se mně. Ale vím něco jiného.

Jestli pak si všimli, pane fořt, že nám někdo tamhle nad mlynářovou loukou skácel jedli? Dobře dvacet palců měla, jak jsem změřil na pařezu," hlásil radostně hajný a oči mimovolně otočil k zemi. Javořinovi se zdálo, že si Vlček prohlíží jeho boty. Pocítil, jako by ho v tom okamžiku někdo bodl do srdce. Hned se však před hajným vzpamatoval.

„Co pak si, člověče, myslíte, že chodím re-
vírem od včerejška? Jak pak bych to nevěděl?
Mlynář mně o ni říkal, tak jsem mu ji prodal.
Potřeboval ji na prkna.“

„Však jsem si to hned myslil, že to takové ně-
jaké bude. Všiml jsem si toho hned onehdy
cestou, jak jsem šel s jejich úřední zprávou na
fořtamt do Z. a zmínil jsem se o tom panu nad-
lesnímu. Však tu jedli beztoho, pane fořte, dali
do výkazu . . .“ bodal hajný nemilosrdně re-
vírníka.

„Člověče, kdo vám dal k něčemu podobnému
právo?“ zahučel myslivec. Teď zase směle oči
pozvedl na svého podřízeného.

„Nono, vždyť snad nebude, pane fořt, zle,
když jsem dělal, co mně kázalo svědomí. Ta
jedle také mohla býti ukradena a který pak slu-
žebník se rád nepochlubí, když na něco tako-
vého přijde? Kdybych byl věděl, jak to s dřevem
je, nemusil jsem to hlásit,“ na oko nevinně
omlouval se liškou podšitý hajný.

„Pamatujte si, abyste se nepletl do věcí, po
kterých vám docela nic není. A co říkal pan
nadlesní?“ zelenaje a červenaje se střídavě tázal
se Javořina.

„Inu, začal se zle katit, ale byl tam náhodou páter Řehoř. Ten panu nadlesnímu německy pošeptal pár slov a pan nadlesní hned obrátil. Je dobře, Vlčku, povídal, můžete jít. A tak jsem zase šel.“

„A tak je také dobře, můžete také jít,“ na oko klidně odpověděl Javořina.

„Snad jsem, pane fořt, neudělal nějakou hloupost? Kdybych byl věděl, že jim způsobím nějakou mrzutost, raději bych si byl hubu zašil,“ stavěl se hloupým Vlček a pod kůží se smál, jak vyzrál na člověka, který mu chce šlapati na paty.

Javořina ukázal mu záda a šel dále. Pustinou zasněženého lesa brouzдал se bez cíle a bez smyslu. Nadlesní, páter Řehoř a sám nejdůstojnější pan opat honili se mu zoufalou hlavou.

Vzpomněl si, že nedávno na telečském panství pro něco podobného propustili fořta zę služby. Klášterští asi nebudou o nic milosrdnější. Zbaví jej revíru druhým na odstrašující příklad, a co on si potom, chudák, se ženou a dětmi počne? Kde a kdy podaří se mu najítí nové místo? Že mu tehdy čert toho mlynáře přinesl do cesty! Ten se mu teď v závětrí vysměje a ten podšívka Vlček se radostí zblázní, že na něho tak vyzrál.

Pozdě po poledni celý unaven vrátil se toho dne revírník k obědu a přece ještě chuti na jídlo neměl. Nemluvil, neusmál se a na ženu a na děti díval se jako zaskleným pohledem.

„Pro Boha, muži, co je ti zas?“ vyzvíдалa paní Blažena, když děti odešly do školy.

Váhal chvíli a vykrucoval se, ale když paní-

máma pokoje nedala, svěřil se jí Javořina, co se mu přihodilo.

„Ježíši, to je naše neštěstí!“ vykřikla po jeho výkladu poděšeně žena. „Kam se, ubozí, octneme, kam se podějeme? Páni nemají v takových případech uznání ani slitování.“

Od té chvíle bylo v myslivně mimo o revírníkovu ještě o jednu nešťastnou duši více. Paní Blažena kula různé plány. Chtěla sama za muže jiti prositi, ale Javořina ani slyšeti nechtěl.

„Když to vědí, vědí to. Udělal jsem velkou chybu; také se z ní nebudu vyhlávati, až mne k výslechu zavolají. Sám jich poprosím za prominutí, ale neodpustí-li, na kolenou o milost žebrati nebudu. Snad nás Pán Bůh přece nadobro neopustí.“

* * *

Za několik dní byl Štědrý den. Nejstarší synek manželů Javořinových, Pavel, zavítal domů na svátky. Přivítaly ho smutné zraky rodičů, ale což má dvanáctiletý hoch za povážení? Nerozumí němé bolesti. A Pavla cele zmocnily se sestřičky s bratříčkem Karlem. Ke starému Betlemu donesl jim totiž několik nových figurek a teď dětem nastala práce se stavěním.

Zabralo jim to celé odpoledne, ale za to radostí byly bez sebe, když večer ve výklenku okenním si osvětlily. To byla krása! Staří Valaši ponocovali u oveček rozestavených v mechu, věrný Kuráž s nimi stál na stráži. Pod strání krčil se zasněžený mlýn. Selky s košíky na rukou spěchaly k Betlemu. Nějaký chudý chalupník vezl na trakaři do

mlýna, jedlovým mlázím prodíral se myslivec, který zvláště Karlíkovi se líbil. Dudáckové nadýmali kozlí měchy, kominiček celý učerněný chvátal za ostatními.

A tam nahoře ve chlěvě, z něhož vycházela záře, to krásné, usmívající se Čěťátko! Ručičky rozpíná, jako by všechny ty, kteří k jesličkám jeho spěchají, chtělo obejmouti, a nad ním sklání se s láskyplným pohledem svatá Jeho Máteř.

Všechny děti byly jako u vytržení. Pavel sundal se zdi housličky a hrál a ostatní děti zpívaly koledu za koledou, jak se jim jednak ve škole, jednak od staré Rozárky naučily. Ani najísti se neměly kdy.

Tak radostným a veselým býval vždycky ten Štědrý večer v myslivně, ale letos Javořinu a jeho ženu ani ta dětská radost nerozehřála.

Konečně, když menší děti usnuly, všiml si i Pavel smutného výrazu ve tvářích rodičů.

„Co je vám, tatíčku a maminko, že jste dnes tak smutní? Já radostí bych celý svět líbal a objímal,“ zahovořil hoch vroucně a přitiskl se k otcově zarostlé tváři.

„Ale nic, Pavlíčku, nic to není, to se ti jenom tak zdá. Jdi již raději spáti,“ odbývala jej matka.

„Ó, to není jenom tak. Vid', tatíčku, máš s matinkou pro mne mnoho starostí? Ale počkejte, všechno vám to jednou vynahradím. Třeba mně učení jde, dlouho ve školách vysedati nebudu. Vrátním se k lesu, zastrčím sojčí pírkó za klobouk a hned nám všem bude volněji. To bude ze mne, maminko, myslivecký mládeneček, jak mi tatínek vždycky od malička říkával!“ blouznil o budouc-

nosti šťastný hoch a zůstal jako opařen, když nad jeho řečí rodiče slzy polily.

„No, dobře, synáčku, jenom se o nic nestarej a jdi si odpočinout,“ odstrčil hocha Javořina. Musil vyjít na dvůr, aby dítě nevidělo jeho slz. Nebe bylo zasypáno miliony zlatých květů, hvězd, které s láskou shlížely k ubohé zasněžené zemi, kde mezi lidmi jest tak málo štěstí a kde květinka radosti, jestliže někde náhodou rozevře kalíšek, tak brzy mrazivým dechem uvadá.

* * *

„Víte-li pak, pane otče, co se stalo našemu starému?“ radostně zvěstoval Vlček mlynáři jednoho dne brzy potom, co mluvil o ukradené jedli s Javořinou. Schwálně s tou novinou zaskočil do mlýna, ač to měl s cesty.

„Panu fořtovi? No, co by se mu mohlo státí?“ tvářil se lhostejným mlynář.

„Nic pěkného. Nechtěl bych býti v jeho kůži. Na tu jedli, kterou vám nedávno prodal, mu klášterští přišli.“

„Co nepovídáte? Pojdte dál, Vlčku,“ zval na jednu hajného Sýkora. „To teď bude pěkná paráda! Naposled i mne do toho zatáhne,“ drbal se za ušima.

„A co by! Co pak vám páni mohou? Musil jste věděti, že vzácný pán revírník peněz za jedli vrchnosti neodvede? Vy jste jedli zaplatil a basta,“ bral mlynáře v ochranu Vlček.

„Ale rád bych věděl, kdo to na nás prošplích'. Tuze milé mně to není, ačkoliv ovšem sám o sebe moc strachu nemám,“ jistil mlynář.

„Nenapadá vám to, pane otče? Měl jsem té Javořinovy sekatury až po krk, a to se mně pěkně nahodila příležitost, abych si schladil žáhu. A řekněte, pane otče, nebude nám všem zase onačeji, až sem přijde nový fořt? Za nebožtíka Hampla — Pán Bůh mu odpust' — to byl jinačí život! Co se tady na vaší pile pořezalo klad, o kterých na lesním úřadě nevěděli! Hampl přišel ke groši, mně nebylo zle, a vy jste si nadělal pěkných peněz,“ důvěrně rozkládal Vlček.

„No, tak hrozné to nebylo. Panímámo, dones nám nějakou slzu,“ volal mlynář do kuchyně. „Klásterští velební páni chtějí ze mlýna i z pily velký pacht, ale o to se nestarají, že často celý měsíc pouštím vodu jalovým korytem a mlýn neklape. Z čeho pak mám býti živ?“

„No, dej nám Pán Bůh zdraví,“ pozdvihoval hajný plný džbán, který mlynářka na stůl postavila. „Huře nám býti nemůže než za Javořiny. Druhého hloupějšího fořta není na světě.“

„Tak myslíte, že jej dají z revíru?“

„No, páni neznají žertů. Páter Řehoř je na podřízené jako kat. Nedají-li za to pana fořta vsaditi do kriminálu, tak to bude to nejmenší, že jej složí z úřadu. Jak páni jednou v člověku pozbudou důvěry, je konec.“

Zatím, co se tyto dvě šlechetné duše takto domlouvaly, byl Javořina jako na mučidlech. Nejedl, nespál, ve tvářích žloutl a po lese chodil jako nepokojný duch. Denně čekal z lesní správy předvolání, ale ustavičně nic nešlo. Minul radostný vánoční týden a Javořina s tlukoucím

srdcem šel si na Nový rok do lesního úřadu pro čtvrtletní služné.

„Dají-li mi ještě co, či mne hned vyhodí?“ tanulo mu po celou cestu na mysli. Byla to pro něho cesta věru hložíím posetá.

Pan nadlesní poděkoval mu chladně za novoroční gratulaci, kterou Javořina vykoktal a spustil hned velmi vážně: „Byl jsi již v klášteře? Prosím tě, co pak si's to nadrobil s tou jedlí? Páni nad tebe neměli a teď ten Vlček, jako by s nebe spadl, před páterem Řehořem to tady chlap vysypal.“

„Zapíráti nebudu. Byl jsem dosud poctivcem a kdyby mně byl čert toho mlynáře do cesty neposlal, byl bych jím dodnes. Ale to do mne jako zlý duch hučel, až mne obalamutil,“ přiznával se otevřeně Javořina a tím vyznáním jako by mu cent s beder spadl.

„Je to prach sakulentská věc. Páter Řehoř si hned vyhradil, že si to důstojní páni s tebou vyřídí sami. Nemám tedy vlastně co do toho mluvíti. Ještě tě nevolali?“

„Čekám předvolání každý den, ale ustavičně nic nejde. Věř mně, pane nadlesní, raději bych to měl již za sebou. Ta nejistota mne utrápí.“

„No, no, vždyť tě snad pro to o krk nepřipraví. Panímámu jsi nepřivezl?“ tázal se nadlesní.

„Přišel jsem sám a pěšky. Blažena, chuděra, stydí se vystrčiti hlavu na lidi. Vlček všude v dědině roztrubuje, že nás z myslivny vyženou a tak se nediv, že hlavu ztrácí, a kudy chodí, pláče.“

„A Vlček by tedy měl radost, kdybys se stěhoval? Je to chlap! Ať si nemyslí, že ho tady ne-

známe. Páter Řehoř — pane — má čich! Není nadarmo z myslivecké krve. No, a budeš-li se stěhovati, to ještě nevím, ale budu hleděti sám, abys si nepohoršil," sliboval nadlesní.

„Tak myslíš, pane nadlesní, že mne nevyženu?“ chytal se stébla naděje Javořina.

„Hm, jak povídám, nevím nic, ale bylo by zle, abychom takového myslivce zase někde neusadili. A pušť to z hlavy a pojď do bytu. Moje stará si také potrpí na novoroční gratulace. Vy-lízneme na zdar tomu novému roku skleničku vína. Dostal jsem k Ježíšku několik flašek z kláštera. Pojď, pojď, kamaráde!“

Jako nebeská hudba zněl Javořinovi ten přátelský hlas starého kamaráda. Naděje na šťastné skoncování nemilé záležitosti pouštěla v srdci jeho kořínky. Na lesním úřadě trochu se mu ulevilo, ale jak se domů vrátil, stará nejistota na fořta padala.

Uplynulo však ještě celých čtrnáct dní, než se mělo Javořinovi dostati rozsudku.

V sobotu před třetí nedělí lednovou doručen mu byl konečně úřední dopis s několika velikými pečetěmi, jehož obsah revírníkovi krátce nařizoval, aby v neděli dne 18. ledna běžného roku jistě o osmé hodině ranní hlásil se osobně na opatství v Z. . . . za účelem vyšetření lesního podvodu v jeho revíře provedeného. Datum a podpis pátera Řehoře dopis uzavíral.

Dá se mysliti, že Javořina ani jeho žena v noci z té soboty na neděli oka nezamhouřili. Přes útěchu, které mu nadlesní o novém roce dodal, stavěla se Javořinovi před oči budoucnost v nej-

černějších barvách. Viděl se bez místa, ženu smutnou, viděl otrhané své děti hladověti. Přísné tváře velebných otců z konventu ustavičně míhaly se mu jedna přes druhou před očima.

„Bože, kdy bude mítí to trápení konec?“ povzdechl si v soužení co chvíle revírník.

Ještě za tmy vstal, oblekl nejparádnější stejno-kroj a připjal k boku břitký myslivecký tesák. Ač paní Blažena mu schystala snídání, ničeho se Javořina ani netkl. Spěchal, aby již byl raději venku na vzduchu.

Spící děti na postýlkách zlíbal a paní Blažena s pláčem pověsila se mu na šíji.

„Tatíčku, kdyby to tam s tebou třeba nejhůře dopadlo — což nedopouštěj Pán Půh — nezapomeň potom, že tu máš mne, Pavla a ta ostatní holátka,“ napomínala jej paní Blažena plačky a celá se chvějíc.

„Jdi, jdi, ty duše bláhová. Nač to myslíš? Neprovinil jsem se tolik, abych si bral ještě hříšnější myšlenky do hlavy,“ vylouval něžně starosti ženiny Javořina. Pochopil, že jeho tesáku u boku se bála.

Byl ještě soumrak, když myslivec se vydal na cestu, na nejkrušnější cestu, jakou kdy v životě krácel. Po prvé volali jej jako vinníka, aby se z něčeho zodpovídal.

Cesta četnými saněmi ujetá a lednovými mrazy utvrdlá byla jinak dosti dobrá. Když docházel do Z . . . . vychumlávalo se právě sluníčko z ranního šera. Kostel s klášterem vévodil rozběhlé skupině nízkých stavení, v nichž probouzel

se ranní život. — U kostela scházeli se již věřící na ranní bohoslužby.

Javořina nikoho si nevšímaje, zamířil přímo ke klášterní bráně.

„Abych to již raději měl odbyto,“ tanulo mu na mysli. Ledový klid se ho zmocnil, když setmělou chodbou krácel k úřední síni jeho Milosti opata.

Vešel do předsíně a hlásil přítomnému sluhovi, že jest předvolán.

Důstojní páni již čekají! Vejděte, prosím, pane revírníku,“ pokynul Javořinovi sluha.

Poslední záchvěv úzkosti projel revírníkovi celým nitrem, ale sebral se a pevným krokem prošel dveřmi, které před ním sluha otevřel.

Velká, jasná komnata s vysokými okny, na jejíž stěnách viselo několik krásných obrazů, revírníka skoro oslepila. U stolu v křesle seděl tam opat v kroužku asi pěti bratří. Páter Řehoř stál v pozadí skupiny u okna. Javořina políbil opatovi zářící prsten, poklonil se bratřím a potom odstoupiv asi o tři kroky, postavil se jako sosna před pány.

„Vaše Milosti, nejdůstojnější pane opate a velební otcové, dostavil jsem se podle vašeho příkazu, jenž mně včera byl doručen.“

Opat přeměřil vinníka od hlavy k patě a vážně pokýval hlavou. Páter Řehoř v pozadí se mračil a vytáhnuv z bílé sutany březovou pikslu, vzal si notný šňupec.

„Je to po prvé za hezkou řadu let, co nám sloužíte, pane revírníku, že takto stojíte před námi,“ ujal se po chvílce hrozného ticha slova opat. „Čč

běží, jest vám asi známo. Proto však přece, bratře Řehoři, přečtete panu revírníkovi, co se mu klade za vinu.“

Páter Řehoř modrým kapesníkem setřel s brady stopy vonného tabáčku a sáhl do lejster po stole rozložených.

„Čistá věc, služebníče nešlechtný,“ bručel si jako pro sebe a potom jal se klidným, suchým hlasem čísti o známém případě v Javořinově revíru.

Fořt poslouchal s hlavou mírně skloněnou jako živá socha.

„Slyšel a rozuměl jste dobře, pane revírníku, co se vám dává za vinu?“ tázal se opat, když páter Řehoř čtení obžalovacího spisu dokončil.

„Slyšel a rozuměl, pane opate.“

„Uznáváte se vinným, či snad můžete dokázat, že se vám žalobou děje křivda?“

Vaše Milosti, nelhal jsem nikdy —“

„Ach, bílá vrána mezi myslivci,“ zasmál se páter Bonifác, maličký, červenolící premonstrát.

„Aspoň nikdy ve věcech vážných,“ doplňoval Javořina, „a nebudu se tedy vyhládati ani dnes. Přiznávám se k přehmatu, kterého jsem se dopustil.“

„Hm, hm,“ pokýval zase rozvázně hlavou opat a zachmuřil se. „Vy, takový řádný muž! Hrady jsme všichni na vaší poctivosti stavěli. Povězte nám aspoň, co vás tak zmámilo a k tomu přehmatu přivedlo?“

A Javořina tedy vypravoval prostě a otevřeně, jak se celá věc sběhla. Mluvil klidně a pravdivě, bez vytáček. Líčil svoje postavení, líčil pokušení se strany mlynáře, vypravoval, jak mrzel jej dluh

u Konvalinky za loňské boty, jak i jinde lecčeho se mu nedostává, zvláště nyní, co má hoča v Jihlavě a končil prosbou za prominutí poklesku a apelem na soucit důstojných pánů bratří.

Páter Řehoř za jeho řeči pozvolna jasně tvář, ještě jednou si pořádně šňupl, páter Bonifác se ustavičně usmíval a jenom opat zachovával ledový klid, měře mluvčího přes tu chvíli ostrým pohledem, jakoby mu chtěl proniknouti až do nejtajnější hlubiny svědomí.

Když Javořina skončil, povstal opat s křesla a obraceje se k bratřím, klidně jal se mluvit: „Jak ze slyšeného vysvítá, viník se přiznává, vina považuje se za prokázanou, jaký tedy nad hříšníkem soud? — Předně jest patrné a nám od dřívějška známo, že byl dosud tento muž vždycky poctivý a že toto provinění, kterého se dopustil jenom pod útokem lákavého svodu, jest skutečně první skvrnou na jeho cti. Myslím tedy, že nad ním nezatvrdíme srdce, aby i nám jednou bylo odpuštěno, až státi budeme před soudcem nejspravedlivějším. První tedy tento poklesek mu odpustíme.“

„Vaše Milosti!“ vykřikl pohnutě Javořina.

„Poněvadž však uváděl na omluvu své viny mezi jiným také své stísněné poměry, bude na nás, abychom mu je, pokud ovšem v našich silách možno, zlepšili. Přidáme mu tedy nějakou částku na služném a mimo to budeme přispívati i na toho jeho synka v Jihlavě. Vloni přinesl ukázati velmi pěkné vysvědčení.“

„Vaše Milosti, toť přespříliš, toho nezasloužím,“ koktal radostně překvapený revírník.

„Ještě jsem nedomluvil,“ přerušil citový výlev Javořinův opat. „Abychom odstranili i možnost příštího pokušení, vzdáme pokušítele. Bratře Řehoři, kdy vyprší mlynáři Sýkorovi nájemní lhůta?“

„Letos o svatém Václavě.“

„Vypracujete tedy včas výpověď z nájmu, bratře. Víme, že mu zůstalo dosti za nehty. Dobře jsme věděli, jak nebožtík Hampl nám hospodařil, netrestali jsme však. Vedla nás k tomu pouze soustrast s člověkem nad hrobem. Bůh budiž duši jeho milostiv. Vlčkovi se vysvětlí, že neblahá tato událost jest urovnána a dá se mu na srozuměnou, aby ani nejmenším nepřestupoval vážnosti, kterou jest povinen svému bezprostřednímu nadřízenému. Má toho také dosti na svědomí a nebude-li dělati dobrotu, půjde do pense, což by mu ovšem milé nebylo.“

„Veledůstojný pane opate, nevím, jak se mám odvděčiti. Žádejte můj život a rád jej položím,“ vpadl zase opatu do řeči Javořina.

„Ještě jsem nedomluvil, holečku,“ pokračoval zase opat. „Teď přijde to nejhlavnější. Náš soud je skončen, ale tím věc není odbyta. Činem svým, milý pane revírnicku, nepoškodil jste pouze náš klášter, nýbrž urazil jste i Pána Boha. Snídal jste dnes?“

„Ani do úst jsem samým rozčilením nevzal,“ odpověděl revírník.

„Tedy dobrá. Máte asi hodinu času. Za tu připravíte se a před hrubou přikleknete ke zpovědnici a potom přijmete Tělo Páně. Rozuměl jste a chcete to učiniti?“

„S radostí, pane opate!“

„Tak, holečku, potom to bude načisto v pořádku. A protože, než si to odbudete, budete mít asi potom notný hlad, prokážete nám čest a zůstanete s námi k obědu. Abyste se mezi námi necítil nevolným, byl pozván také pan nadlesní. Tak a teď na shledanou,“ pokynul pan opat a chlad na tváři mu roztál úplně.

Javořina jako u vidění políbil zase prsten a klonil se důstojným pánům.

„Nachystejte si nějaké pořádné taškařiny, ať se po obědě trochu zasmějeme,“ pošeptal Javořinovi páter Bonifác a páter Řehoř před revírníkem rozevřel pikslu. „Není libo šňupeček? No, tak tohle, pane foť, všechno uvést do pořádku. Těším se sám, že to tak hladce prošlo.“

Mám líčiti dojmy Javořinovy, jak v kostele činil pokání, jak krásně zněla hudba při slavné mši, kterou opat v mitře a s berlou v ruce, ve sboru a za asistence bratří celebroidal? Mám líčiti pocit uvolnění po tolika starostech a vděčnost, kterou Javořina cítil?

Laskavý čtenář domyslí se asi sám, jak Javořinovi bylo. Když stál v poledne v refektáři a velební Otcové ve sboru spustili „Oculi omnium“,*) měl již pouze jediný pocit lítosti a ten byl, že téhle latině klášterních pánů nerozuměl.

Ač se mu velmi ulevilo, veselým přece mnoho nebyl a páter Bonifác marně čekal na nějaké droby z myslivecké latiny. Páter Řehoř lákal

*) „Oči všech doufají v Tebe, Hospodine . . .“ (modlitba před jídlem.)

po obědě Javořinu do své cely na partičku taročků, ale také dostal košíčkem.

„Důstojný pane, rád bych, věru rád. Vždyť již jsem si nezahrál, ani nepamatuji. Nikam teď nepůjdu. Ale račte povážiti, panímáma doma strachem schne, jak to se mnou dopadlo. Myslíla, že přijdu bez místa,“ omlouval se Javořina.

„No, to ovšem, to ovšem vás již musíme propustiti, aby panička naposled nemyslíla, že jsme vás hned vsadili do klády,“ usmíval se páter Řehoř.

Šťastný výsledek i vínko rozechřívalo Javořinovi krev, když spěchal k domovu. Jak jinak mu nyní cesta než ráno ubíhala! Myslíl, že mu jde o bytí a teď hodní páni na službě mu přidají a hochovi na studie budou přispívati.

Tak potrestal klášter myslivce, zatím co na sousedních panstvích světských pro sebemenší maličkost propouštěvali provinilce ze služby. Myslím, že tento obrázek, z dávné skutečnosti čerpaný, vydá za objemnou kroniku.

Na poslední hon.

„Sto hromů aby do všech zimních honů! Jak jsem si mohl v teple ještě pohověti a místo toho abych se teď pro nic za nic vydal do té Siberie,“ bručel si do bílých vousů fořt Volavka, vycházeje v kožichu na prah své residence, před níž stály dosti úhledné a pohodlné saně, do kterých zapřažen byl pár drobných selských koníků. Za tuhého mrazu ježila se na nich dlouhá srst jako na hodně obnošeném rukávníku.

„Dej Pán Bůh šťastné, dobré jitro, pantáto,“ obrátil se k fořtovi s pozdravem sedlák Tereba, sedící na kozlíku a dotknuv se opelichané beranice, ale tak, že se na hlavě ani nepohnula.

„Pán Bůh dej! Ale přijel jste brzo. Co tam budeme dělat? Vždyť tam ještě nikdo nebude,“ hučel mrzutě fořt a podával Terebovi ruku.

„Já bych byl přijel později, což je o to! Ale poručili o sedmi a sedm už je. A honci s hajným jsou již kdy pryč,“ odpovídal Tereba, zapaluje si v dýmce tabák.

„Zabal si dobře nohy, starouši, ať mi nenaštydneš,“ napomínala starostlivě paní fořtová, která se v tom okamžiku s dcerou Helenou objevila za pantátou na zápraží.

„No ba, abys mně dala do saní nějakou duchnu, ty starostlivá Marto,“ odbroukl nevrle Volavka.

„Inu, jenom nedělej hrdinu, však by ti ne-

škodila; jedna pod tebe a jedna na tebe," usmála se paní fořtová, která věděla, že takovou starostlivostí nejvíce svého „starouše“ podráždí.

„Milá holka, když už na hlavě sníh, pod nosem a na bradě jíní, když už v člověkovu ani takové děvče jako ty krev nerozehřeje, to ani sebe nacpanější duchna již nepomůže," zažertoval Volavka a obtížně vstupoval do saní.

„Kdybys ty jenom vždycky nezlobil, plkno starý," durdila se teď zase paní fořtová, panímáma tak asi padesátnice s čelem bez vrásky a s lícemi ještě pěkně na růžovo podmalovanými.

Tereba se na kozlíku šibalsky ušklíbl a utkvěl pohledem na kyprém podbradku paní fořtové i na lících svěže zardělých teplem kuchyně, z níž už před myslivnu síní šířila se příjemná vůně kávy. Helenka, jež v domácích šatečkách stála vedle matky jako nejrozkošněji se rozvíjející poupátko, pokročila se schůdků až k samým saním.

„Máš, tatínku, dýmku a nezapomněl jsi patrony?" tázala se chvatně, aby zamluvila otcův žert.

„Mám všecko. Ani jich nevystřílím. Kdypak já přijdu k ráně! A Pánu Bohu do oken broků škoda. A kde máte tu bestiji, Broka?" ptal se fořt, usedaje v saních a hale si nohy do pokrývky.

„Vezmeš jej s sebou? Vždyť jsi ho mohl nechati doma, beztoho ti již k ničemu není."

„Ať jenom jde! Však s ním to již dlouho nebude trvat, zrovna tak, jako se mnou."

Pes, jenž asi zaslechl tento nikterak lichotivý hovor svého pána, zakňučel v tom okamžiku a

škrabal prackami po dveřích kuchyně, v níž byl uzavřen.

„Otevři mu, mami,“ poroučel fořt. „Ať si jde se mnou, obluda!“

Brok vyletěl ze síně, jako by ho vystřelil a zablařav radostně, byl jedním skokem u pána v saních a vrně ohonem, položil mu oddaně tlamu na kolena.

„Oh, ty se vyznáš, ty partykáři!“ přivítal ho fořt laskavým pohledem. „Kdy pak by sis to byl dovolil skočiti si ke mně do saní takhle před osmi lety! Ale že jsi teď starý jako já, tak nešť. Lež si tu. Aspoň mi zahřeješ nohy lepší než ta maminčina duchna. K jinému tě beztoho již nepotřebuji. — A tak, Terebo, mohl byste s Pánem Bohem jet.“

Helenka vystoupila rychle na levou sanici, objala otce a vřele pocelovala: „S Bohem, tatínku, a vrať se nám brzy!“

„No, no, jenom mne samou láskou neuškrť a jdi již domů, kolčavo, ať mi tu nenastydneš,“ bránil se Volavka.

Tereba zatřhl opratěmi, pošvihl nad koníky bičem a saně za tu chvíli, co ve sněhu stály, skoro přimrzlé, prudce sebou trhly. Ostrý zvuk rolniček na koních zasmál se promrzlým vzduchem.

Paní fořtová s Helenkou zůstaly ještě na zápraží, hledíce za odjíždějícími saněmi: „Toto je táta, ani se po nás neohlédne. Bručí, bručí, ale je rád, že může z chalupy nám s očí a kdyby mu pan hrabě řekl, že již je starý a na ten hon nemusí, byla by to pro něho největší urážka,“ durdila se paní fořtová a skrývajíc ruce pod

zástěrou, zimomřivě se zatřásla a vklouzla do síně. Helenka za ní. Bouchnutí dveří třesklo za fořtem až do saní.

„To je výprava s těmi ženskými! Chtěly by mne tu ucpat, jako bych jel do špitálu,“ prohodil pantáta k Terebovi, který hned v této tak časné hodině čadil statečně z pomalované porcelánky, jako za letních dní komín cihelny, jenž opodál začouzený zamkle stál nad zasněženými hliníky.

„Však to jenom nechají, pane fořt. Nejsou již žádný mladík a panímáma ví, o koho a proč se stará.“

„No, no, tak zlé to se mnou přece ještě není, ještě taky něco vydržím a kdyby nebylo těch nohou, že mne časem tolik souží, dokázal bych ještě víc než kolikátý mladý,“ kasal se Volavka.

„I to ano, to ano, to jim rád věřím. Ale leta jsou tady — a to přestávají špásy. Hý, hnědka!“

„Copak jsou to nějaká leta, pětasedesát? To můj nebožtík otec, Pán Bůh mu dej věčnou slávu, sloužil pod patronátem svatého Huberta do pětasedmdesáti a ještě by byl sloužil dál, kdyby ho páni sami nebyli dali do pense,“ dostával se do hovoru starý fořt, „a věřte mně, že nezůstanu za ním nijak pozadu.“

Tereba teď už jenom němě hlavou přikývl.

Sanice byla, že se po ní jelo jako po parketách. Terebovi koníci na oko dosti nevzhlední, běželi jako vítr. Sníh bílými jiskrami lital jim od kopyt, z nozder vyvalovaly se obláčky bílé páry. V kraji se všechno ještě šeřilo ranními mlhami, ale mrzlo pěkně a byla oprávněna naděje, že se na den pěkně vyjasní.

Pan fořt Volavka srazil hlavu hodně do ramen, takže z límce huňatého kožichu vykukovala vzadu jenom kamzičí štětka s několika modrými sojčími pírky na plstěném klobouku, vpředu pak nos a živé dosud oči zacloněné šedivým, dlouhým obočím. Ruce založil si pěkně do rukávů kožichu. Pes u jeho nohou příkrčiv se co možná nejtěsněji k pokrývce, dřímал s hlavou složenou na prackách.

Se zasněžených polí zdvihlo se chvílemi několik zvukem rolniček vyplašených vran, brzo po té, brzo po oné straně zatemnělo se boří nebo i vyšší jedlový les. Přespolní školáčkové v beranicích hluboko na uši stažených, se slamněnými i koženými brašnami na zádech, nebo u boků, cestou do školy zastavovali se a hleděli za letícími saněmi, které časem na nerovné cestě smýkly sebou na stranu, ale letěly, letěly přece dál.

„Poslouchejte, Terebo, nežeňte to tak! Vždyť to je, na mou hříšnou, jako byste letěl čertu do náruče. Povídám vám přece, že máme kdy. Nikdo tam ještě nebude,“ okřikoval po chvíli fořt svého dvorního kočího.

„Ale nechají mi tu radost, pantáto. Aspoň budou lidé vidět, že si může velešínský fořt jet jako sám pan hrabě,“ chlubil se Tereba a radost mu opravdu nad rychlou jízdou hrála v šedivých očkách.

„I to jo! Jenom že pan hrabě jezdí čistokrevnými anglickými hřebci a velešínský fořt párem koček,“ polehtával fořt.

„A věřejí mně, pantáto, já bych s panem hrabětem ta hovádka ani neměnil? To jsou, pane,

koníci! Do práce i na projížďku. Však jsem pro ně zbuhdarma nebyl až na polských hranicích. Za babku jsem je koupil, ale sta bych za ně nebral. Vždyť to jako by mi zvíře nebylo, jako by tu duši mělo. Neublíží člověku, nad srázem se to zastaví, výmoly proleze a sleze —“

„No, povídám, pravé kočky,“ přejal mu řeč Volavka.

„A takový kůň plný ohně se žene a žene, čert do něho vjede a co chvíle neštěstí,“ nedal se másti Tereba.

V tom v ranním šeru před sebou spatřili jeti také saně již proti sobě.

„I mordije! To jsou hlinského, už se vrací!“ prohodil překvapeně fořt.

„Vidějí to! Pořád že tam budeme první a my zatím snad přijedeme pozdě.“

„Pantáta ze Hlin si dnes přivstal,“ volal velešínský fořt na čeledína protijedoucích saní, když se potkali.

„Už jsou tam, pane fořt, skoro všichni, jenom na pány ještě čekají,“ hlásil čeledín, obraceje se na kozlíku za saněmi velešínského.

„Za to zaslouží ty naše ženské! Mají ustavičně ještě to a ještě ono a než se člověk vypraví, je hromada hodin,“ bručel si Volavka do vousů a Tereba se jenom pořouchle usmíval. Když on to ten pantáta vždycky na někoho musí světs. Sám není nikdy vinen. A pořád, že to moc ženu. Kdybych to nebyl hnál, byly by se teď na mne sesypaly hromy.

Silnice se v těch místech trochu zdvíhala a když dojeli nejvyššího jejího bodu, byli u cíle.

„Teď jeďte domů a k večeru pro mne přijedte do myslivny „na hrádku“. A nezapomeňte mi doma kožich,“ nakazoval Volavka Terebovi ještě na saních.

Na pokraji jedlového, vysokého lesa, u něhož Tereba zastavil, bylo již dosti živo. Stálo tam několik fořtů zabráno v hovor. Feny jejich zatím vyměňovaly si poklony a důvěrné zprávy o věcech, které se sběhly za dobu čtrnácti dní, kdy se naposledy viděly při honu předešlém.

Opodál pánů stáli hajní s puškami a brašnami a ještě dále, již v lese, tlačila se tlupa chatrně oděných kluků a výrostků kolem ohně, který si za mrazivého rána na rychlo rozdělali. I několik mužských postav se mezi drobnějšími honci míсило. Jeden z nich, chlap s černými vousisky, měl ještě před nedávnem krásnou hospodu a druhý, nazrzlých vlasů a podobného, krátce přistřiženého knírku, kartáčovitě zježeného pod tenkým, úzkým nosem, púllán jako na dlani. Bavivali se kdysi náramně panský, nyní však chodili se na panské kratochvíle jenom dívat a ještě se jim dostalo knížecí odměny tří šestáků za den.

Hajný velešínský Bouček, vida příjížděti svého bezprostředního představeného, přistoupil k saním, pomohl Volavkovi z kožichu a zmocnil se jeho dvojky. Brok protáhl se líně na pokrývce v saních.

„No, lez, bestije! Či chceš jeti zase nazpátek?“ osopil se Volavka na psa, jehož nezdála se vábiti ani společnost ostatních ohařů na kraji lesa. Obdržev však lehké kopnutí, obrátil se po svém pánu, jako by mu bylo divno, odkud najednou

ta jeho nemilost a skočiv dolů, zaběhl k nadlesního Dianě, kterou jedinou ze všech uznal za hodnou pozdravu. Srazil před ní paty jako starý kavalír, zavrtěl nic víc než jednou napravo a jednou nalevo ocasem a naklonil hlavu k pokloně. Diana však, poněvadž jí odměřený seladon připadal asi přece jenom už hodně starým, opětovala sice jeho poklonu, ale hned s očividným chladem obrátila se zase ke své dámské společnosti.

Fořt Volavka hned u saní pozdvihnuv klobouk několika kroky octl se zrovna uprostřed střelců, kteří opětující klobouky jeho pozdrav, podávali mu ruce.

„Ty také ještě jedeš? Žes k ďasů nezůstal doma u kamen v té slotě! Mlha jako plachty se plouží a leze to do člověka jako na nordpólu,“ oslovil Volavku starý revírník Křeček, jeden z těch, kteří sloužili na panství nejdéle.

„Mlč, hubo, vždyť již také budeš dostávat třetí zuby a hlava ti pelichá. Tak co bych nešel já, když jsi tu ty?“

Mladý fořt Červenka, hezký muž s tmavým a hustým plnovousem, jenž rád se smál a zvláště rád se smál, zažertoval-li někdo, koho byl povinen respektovati, zasmál se teď z plných plic, což bylo znamením, že si Volavky velice váží.

Křeček se jenom tiše zazubil do vousů, jež dosud ve své bělosti zachovaly si stopy zlatové rzi, poplácal Volavkovi pihovatou rukou na rameno a konejšil ho: „No, no, jenom ne hned tak na ostro! Nic proto, nic proto. To já jenom tak a kdyby to nebyl hon v mém revíře, včr mi, že

bych tu neokouněl. A tobě by to již doma také lépe svědčilo.“

„A co jinak, pánové, nového? Kdopak onehdy tamhle u hlinského zaplatil karty? Já bych se byl tak rád ještě zdržel déle, třeba až do konce, ale kdo zná moji starou, ten pochopí, proč jsem odtud musil spěchati. Vid', taškáři, žes je zase všechny ometl?“ obrátil se Volavka k hranatému, statnému Červenkovi, jenž byl právě oním fořtem na Hlínách.

„Kdepak já? Co by tě nenapadlo! Já a vyhrát v tarokách!“ řehtal se šťastně Červenka.

„Ale jak živ jsi v kartách krejcaru nenechal, jen mlč, jsi ty podařený barvičkář,“ hrozil žertem Křeček. „Ale dnes ti to u nás oplatím. Počkej jen, až se dostaneme z té proklaté zimy ke kamnům!“

„Jen se bavte, bavte se o kartách,“ prohodil scvrklý, hubený fořt Hlava, vězící v lodenovém, loveckém úboru jako žerd', na níž navěšeny hadry hastroše. „Ale nebavil by ses, na mou duši bys se, Volavko, tak nebavil, kdybys věděl, co nám pan nadlesní přinesl za novinu.“

Volavka pohlédl tázavě na nadlesního Reitera, rodilého Němce, jenž teprve na zdejším panství mezi fořty, samými Čechy, starého, dobrého, poctivého rázu, naučil se česky. Byl to nejmýše čtyřicátník, obrovské postavy, mírně otlý, hezké, skoro žensky krásné tváře, z níž energicky svítily tmavé oči. Hebký, tmavý vous měkkou vlnou opřádal mu skráně. Brada s půvabným dolíčkem byla hladce vyholena. Líce se mu mírně zardívaly zdravím i následkem čerstvého vzduchu. Stál tu

mezi obhroublými fořty jako výtvar daleko příznivějších poměrů.

Vida na sobě tkvíti nyní tázavé zraky fořta Volavky, pohodil lehce, ledabyle rukou a prohodil více jako pro sebe: „Unsinn, so eine Neuigkeit! (Nesmysl, taková novinka). Ani za řeč to nestojí. Mladý hrabě se vzdal aktivní služby, bude se v masopustě ženit a dostane od starého naše panství. Starý si podrží jenom panství Roggenfeld —“

„A mordije! Pan hrabě Laurenc je doma? I prach a kule, to budou časy! Vždyť jsem kloučka před pár lety učil břízu držet a nabíjet,“ zaradoval se upřímně Volavka.

„Hm, brachu, jenom se na mnoho netěš! Z toho kloučka v něm asi mnoho nezůstalo. Vrátil prý se jako usedlý, racionelní hospodář, jenž bude chtít obratem ruky zase nahromadit, co jako hulánský nadporučík za leta se stejně veselými kumpány rozfofroval,“ mírnil radost Volavkovu starý Křeček.

„Ja, ja, povídá se, že zamýšlí v hospodářství i v lesní správě provésti značné změny,“ potvrzoval nadlesní mírně mhouře oči, aby nebylo znáti, že jimi šlehl po starém Hlavovi, pod nímž se tenká lýtka v zelených punčochách při té řeči očividně chvěla.

„No, no, no, copak mně může mladý pan hrabě? Službu svou ještě zastanu “

„Jen mlč, Volavko, mlč! Ty, tamhle Hlava nebo já, jsme na skoku. Což tobě by bylo hej! Syna máš pěkně inženýrem, jednu dceru dobře vdanou, druhou jako jablíčko k nakousnutí,

každou chvíli snadno odbudeš, ale co my, co my dva?“ staral se Křeček.

„A dejte sobě i mně pokoj! Kdopak si bude takového škvora týden před vánocemi nasazovati do ucha? Budme rádi, že jsme rádi, tak zlé to nebude. Jsem na panství hezkých pár let a mohu říci, že naše milostivá vrchnost nikdy neukázala se nevděčnou ke svému služebnictvu, jen když jí bylo ve službách věrno. A proto se nebojím o sebe a nebojím se o žádného ze starých kamarádů,“ těšil Volavka.

„Jo, milý kamaráde, tak to bývalo za starého pana hraběte, ale nesmíš zapomínati, že dostaneme nového a že s ním tu může zavládnouti docela jiný pořádek,“ namítal Křeček.

Červenka, jenž byl v plné síle a neměl se čeho obávati, lhostejně se k hovoru jenom usmíval, krásný nadlesní slyše tak bezstarostně Volavku mluvíti, mhouřil podivně oči, jakoby chtěl naznačiti, že by mohl pověděti ještě mnohem více, než pověděl, jenom kdyby chtěl.

Nejšťastnější ze všech byl adjunkt Sobík, jenž měl největší naději na revír, kdyby se některý uprázdnil. Na jiskrných, černých očích bylo mu možno čísti radost z oprávněné naděje na možný blízký postup.

Nadlesní Reiter, jenž patrně nerad kolem sebe viděl příliš mnoho radosti, zpozorovav tento záblesk spokojenosti v Sobíkových očích, prohodil zase tak mimochodem: „Ať se ukáže mladý pan hrabě jakým chce, nebude to ku prospěchu nikomu z pánů. Ani mladším ne, protože si hrabě s sebou přivezl mladého, „lajbjegra“. Je to burš

jako malovaný a kdyby se někde něco uprázdnilo, bude hledět jeho přede všemi nějak teple usadit. Je prý jeho velikým oblíbencem.“

Jako dříve na Hlavovi, tak při těchto slovech spočinul přimhouřenýma očima zase na Sobíkovi, jenž už z dřívějšíka pohledům pana nadlesního velmi dobře rozuměl. Usmál se však přece skoro pohrdavě. Ostatně o novém soku již věděl. Spatřil ho včera náhodou, když byl s nějakou zprávou na lesním úřadě, kdež se nový mladý myslivec právě představoval. Pozdravili se přátelsky a Sobíkovi ani nenapadlo, že by v novém kolegovi mohl dostat nebezpečného soka.

„No, tohle už je novina, která může býti důležitější než ta, že dostaneme novou vrchnost. Takový mladý „piksušpour“ je pro staré fořty vždycky nebezpečnější než kolik mládenců,“ přisvědčoval teď Volavka. „Ale proto přece nebudeme si k vůli hezké tváři mládenečka lámat staré palice.“

Opodál pod kopečkem silnice zase ozvaly se rolničky, tentokráte smavěji a v rychlejším tempu, nežli na chomoutech selských koní, jakými přijel Volavka.

„Už jedou! Už jsou tu!“ trhlo to všemi. Kdo měl zapálenou dýmku, honem ji strkal do kapsy.

Honci opustili chvatně oheň a hrnuli se na kraj lesa, aby si prohlédli přijíždějící vrchnost. Jenom černovousý trhan, bývalý hostinský Perútka, zůstal u ohniště a chvatně vyhraboval z řeřavého uhlí nedopečené brambory, jež si byli před chvílí honci do popele zahrabali. Budou ho

v kapsách příjemně hráti a v léci po jednom pěkné se sní.

Střelci stáli již ve skupině u samé silnice v uctivých pósách s nadlesním v čele. Starý Hlava mimovolně s jakousi nespěšností tlačil se ostatním za záda. Sám nevěděl proč a zlobil se na sebe za to, že se pod ním nohy chvěly a zuby mu jektaly jako velkou zimou a přece cítil horko přebíhati po svých zádech.

Panské saně ještě ani nedojely a fořti všichni jako na tajné komando smýkli klobouky hluboko ke kolenům. Obrovský nadlesní Reiter vystrouhl pružně poklonu, div že se nepřelomil, za ním opět a opět skláněli prošedivělé a lysé hlavy ostatní fořti, ten více, ten méně, nejméně starý Volavka, jehož hlava bílá jako mléko sotva lehounce se pohnula. Také jeho klobouk seděl na bílé hlavě ze všech nejdříve.

Feny uvázaný k bokům svých pánů, také stály v parádním ztišení s ohony nehybně vztyčenými a zase jenom Volavkův Brok, jakoby se ho panská kázeň netýkala, obrátil se a zablahoval do lesa do houfu kluků.

„Mlčíš, ty hloupá bestie!“ zakřikl jej Volavka a smýkl šňůrou tak prudce, div že psu krku z ramen nevyškubl.

Na saních přijela stará paní hraběnka a hrabě Lorenc, s kozlíku shoupl se pružně nový oblíbenec jeho mladý adjunkt Kulich a podivno, oči všech fořtů byly upřeněji upjaty na nového kommilitona nežli na přijíždějící vrchnost.

Hraběnka milostivě na pozdrav svých podřízených pokynula hlavou a blahosklonně se usmála,

mladý hrabě dotekl se lehce klobouku a shodiv kožich, energicky vystoupil ze saní a pokročil k nadlesnímu.

„Dobré jitro, pánové! — Všechno na místě, pane nadlesní?“ oslovil skupinu střelců i nadlesního.

„Vaše hraběcí Milosti, všechno jest připraveno.“

„Začneme tedy.“

Kulich se zatím seznamoval s přítomnými pány. Před každým zvláště srazil po vojensku podpatky jako u raportu a tiskl pravice, které se mu dosti neochotně nastavovaly vstříc. Starý Hlava až příliš uctivě se uklonil a když Kulichovu ruku ve své ucítil, zachvěl se a oči před jiskrným pohledem mladého muže sklopil, jakoby na něho smrt sáhla. Jenom starý Volavka zastrčil obě ruce do postranních kapes kabátu a na parádní poklonu Kulichovu zabručel pouze mezi zuby: „Já jsem starý Volavka.“

„Ach, pan lesní Volavka,“ usmál se sladce Kulich, tváře se, jako by ani nepozoroval, že ten starý foť jediný mu ruky nepodal. „Mohl jsem vás poznati, aniž byste své jméno vyslovil. Pan hrabě mi o vás mnoho pěkných věcí vypravoval.“

„Tak? — Těší mne, těší,“ pronášel na oko ledabyle Volavka a v hrdle mu bylo najednou nějak těsně, že si musil na sucho odkašlati.

„Mordije, to by něco mohlo znamenati,“ problesklo mu hlavou jako zážeh neočekávaného světla, ale k dalším uvahám nebylo místa ani času.

„Tak, kluci, teďko sem za mnou a neperte se mně! Tady také proti tomu houští někteří zůstaňte! Ať se mu nevyhýbáte! Koho uvidím, že

švindluje, na fleku jej pošlu domů," křičel a komandoval Bouček s ostatními hajnými.

Kluci i výrostci hrnuli se za ním nedočkavě jako smečka honicích chrtů. Vesele bředli sněhem, nic nedbajíce, že u některého chatrnou obuví nebo hadrami, jimiž měli nohy omotány, zima proniká až k oznobeným nohám. Těšili se, že nepříjemný pocit přestane, jenom co se jim nohy chůjí ve sněhu zapálí. Za chvíli, než se kdo nadal, stáli honci roztaženi dlouhým řetězem na pokraji lesa podél silnice.

Zbývalo rozestaviti střelce, kterýžto úkol připadal fořtovi, v jehož revíru se honba konala, tedy starému Křečkovi.

„Její Milost paní hraběnkou budu prositi zde," uklonil se hluboce Křeček a ukazoval na chodník, pro který byla lesem vymýcena úzká alej. „Pan hrabě, prosím, aby ráčil zaujati stanoviště na druhém chodníku na levo. Pane nadlesní, vy račte se postaviti kam libo. Pan fořt Červenka a pan adjunkt Sobík jsou dobří zabití, jaké potřebuji na levém křídle; budou tam míti co dělat. Tak prosím, panové! Ty, Hlavo, zůstaneš vzadu a ty, Volavko, s panem Kulichem půjdeš na pravé křídlo," disponoval Křeček a střelci volně se rozcházeli na vykázaná stanoviště.

„Až dojdeš na své místo, dej odtroubiti," volal ještě za odcházejícím starým kamarádem Volavkou.

„A my, milý Hlavo, pěkně zůstaneme vzadu hezky za větrem, budeme za nimi pomalu počvachtávat a dobíjet, co jim uteče. A nemrač se,

prosím tě, a neklep se, jako by ti šlo o hrtán. Čert vzal všechno!“ pobroukával Křeček.

Vrhl ještě jednou zkoumavý pohled po řetěze honců i po střelcích, jež bylo dosud viděti, zdali je všechno v pořádku a na místě a zryhovanou tváří šlehlo právě cosi, co se mohlo vykládati za úsměv spokojenosti, když zasněženým lesem rozlehl se vesele breskný hlahol lesního rohu jako úvod ke krásné, k překrásné zábavě.

„Žeňte!“ ozval se rázný povel hajných rozestavených mezi honci. Ti se hnuli, bez toho již na první ránu nedočkavě trnouce. Sukovice zaklepaly na kmeny, hekání rozlehlo se lesem a kluci s bledými a mrazem promodralými tvářemi drali se slídově hustým smrkovým mlázím, nedbajíce, že ho jehličí bodá do rukou a sních usazených na nízko visících větvích bodá do tváří.

Sotva tmavý řetěz pohnul se několik kroků do předu, zahoukla se strany, na které byl Volavka s Kulichem, ostrá rána.

Křeček se škodolibě zasmál do vousů. „Máš dost. Kulich ti k smrti odhoukl a starého Volavku jsem nemohl více dozlobiti nežli tím, že jsem jej postavil tak, aby měl nového oblíbence ustavičně na očích. Viděl jsi, jak ho srdečně přivítal?“ volal tlumeně Křeček na Hlavu, stojícího asi dvanácte kroků opodál.

„Viděl,“ odpověděl lakonicky Hlava a shodil pušku s ramene, aby ji měl pro všechny případy k ráně připravenou. Nějak tepleji mu teď bylo. Ruce i hubená lýtka v zelených punčochách přestala se mu teteliti a oči už hleděly jasněji a klidněji do zasněženého boří.

Ža to Křeček hodně se zamyslíl. Volavky, starého kamaráda, jehož osud zdál se býti zpečetěn, bylo mu líto.

Volavka měl velice špatný den. Na ránu mu Kulich nic nepustil, střílel jako ďas a jedinou ranou nechybil. Starý velešínský fořt nad jeho úspěchy co chvíle mezi zuby zaklel.

Když se ho mladý hrabě v přestávce při snídani vyptával, jak jest stár, jak mu zdraví slouží, co je s dětmi, má-li je již všechny zapatřeny, už nebyl docela nic v pochybnostech, že se hraje o jeho starou kůži, ale neklepal se jako prve Hlava. Odpovídal s důstojnou uctivostí a pevností.

Večer „při poslední léči“ u Křečka byl velešínský Volavka v nejružovější náladě. Vypravoval taškařiny z mladých let, pil a kouřil, panímámu kamarádovu škádlil, a Tereba se s koníčky před myslivnou něco napřejížděl, než si konečně pantáta Volavka vzpomněl, že ta poslední léč věčně trvati nemůže a že tedy jest třeba pomýšlet na návrat.

Rozloučil se srdečně, vesele, po bratrsku se všemi kamarády a potom neobrátil se již nikam, pracně vstupoval do saní. Brok jako ráno pěkně si vskočil za ním.

„Taky se's, Bročku, s tou psí chamradí rozloučil? Už jich neuvidíš. Za půl roku si tě nadlesního Diana nevšimne, kdybys jak chtěl se jí dvořil. Ale nic si z toho nedělej, vždyť nám nebude zle. Čert všecko do horoucích pekel pober!“ pobrukoval si Volavka zapínaje se v saních do kožichu a pes, jako by svému pánu rozuměl,

položil mu tlamu oddaně na kolena a upřel na něj soustrastně oči.

„No, jedte, Terebo, jedte, ať už jsme raději doma. Vezu mámě pěknou novinu,“ pobídl potom pantáta sedláka a už celou cestu nepromluvil.

Asi za týden dostal od vrchní lesní správy panství vyzvání, aby si zadal o pensi. To již byl z prvního překvapení docela uklidněn a panímáma i Helenka byly dokonce tomu rády, že si pantáta na stará léta zaslouženě odpočine.

Křížová cesta.

Unuděn a skoro rozmrzen vyšel účetní Prouza za předjarního odpoledne z kavárny. Měl prázdnou. Jak zabít těch několik hodin bez práce? Při šálku černé kávy prolistoval několikately noviny se zprávami stále stejnými, ze kterých nedalo se souditi na brzký obrat ve válečném zápění, jež zdálo se skoro bez naděje na konec, prohlédl obrázky týdenních časopisů s nudnými již výjevy válečnými a teď octl se na ulici, které ani odpolední slunko, jež na chvílku nesměle vyhlédlo z mlh, docela ještě neosušilo.

Kam nyní a co začít?

Pustil se nazdařbůh Ferdinandovou třídou, přešel po mostě na Smíchov a přešel stále mrzutě zamyšlen do sadů Kinského. Lidé, které potkával, nebudili u něho mnoho zájmu. Téměř všichni nesli znatelné stopy starostí a bolestí ve tvářích, a střetli-li se přece chvílemi ve zrakem, v němž bezstarostné mládí nedalo místa chmurám a jenž ještě vesele patřil kolem sebe, odvracel se Prouza od takového zjevu ještě chvatněji, poněvadž jemu samému nebylo již veselo, ježto sám již nechápal, jak někdo ještě dnes může býti vesel a na světě šťasten.

V sadech, od městského ruchu odlehlých, bylo celkem ticho, ba mrtvo. Párek dětí vedených guvernankou na procházku, důstojník o hůl

se opírající, zvolna pobelhávající a zastavující se chvílemi na mdlém slunci a dva staří manželé v sebe zavěšení a stoupající serpentínami do stráně byli jedinými bytostmi oživujícími sad, v němž tehdy počátkem března již keře z kořenů hnaly mízu do pupenů k novému rašení.

Na starých manželech Prouza chvíli myšlenkami utkvěl. Čela jejich, vráskami již rozrytá, vlasy prošedivělé, krok pozvolný a chabý. Ale jak dojemně a mile to působí, že jeden druhého v chůzi podpírá a co oddanosti a tepla vyzařuje ještě oběma z očí! Jistě i je tíží starosti. Snad oba se chvějí úzkostí o syna, dost možná již i o vnuka, který někde v neznámé, jenom nejasně tušené dálce strádá a snad umírá, nebo aspoň denně život v sázku dává, ale oni jdou přece na oko klidně, jdou, jeden druhému jsou oporou, druh druhu těžitelem. Jsou takto šťastni i v neštěstí.

Jak se Prouza na zatáčce cesty obrátil, zpozoroval, že již ani mladičkový důstojník není sám. Milý dívčí zjev v koketním kloboučku vyšlapoval a nadnášel se mu po boku. Hůlku mu dívčina odňala, mezi prstíky jí vesele točí a sama jej svým ramínkem podpírá. Hlava kloní se ke hlavě, vyjasňuje se zasmutnělý zrak mladičkého invalidy a líčka děvčete zdobí milý nach a úsměv dodávající odvahy.

„Před chvílkou budil důstojník soustrast a politování a teď bych mu málem záviděl,“ trpce se usmál Prouza, odvraceje rychle zrak od mladého párku, aby všetečnými pohledy ho zbytečně nerušil.

Prouza se potom do vlastního nitra pohroužil. Proč on, muž věkem asi uprostřed mezi párem starých manželů a dvojicí mladých milenců, proč on není také šťastným?

Ten důstojník tam jest churav a až bude nucen odložit vojenský kabát, snad nebude míti ani kde hlavy složit. Snad mu bude teprve dokončiti přerušená studia a potom dlouho po nějakém místečku se oháněti a o ně s jinými uchazeči úporně zápasiti. On, Prouza, kypí ve svých pětatřiceti letech mužnou silou a skálopevným zdravím, má teplé, zabezpečené postavení, které ani v krušných dobách drahoty nedává mu okusiti nouze, a přece je věčně mrzut a věčně nespokojen. Hořkostí jest zaplavena jeho duše.

Proč to?

Teď najednou mu to bylo jasno. „Život můj jest pouští, protože jsem si nezachoval nezkaleného ideálu, jaký září tam těm mladým v budoucnost, a na druhé straně nesklonil jsem dosud s resignací pyšné hlavy před majestátem osudu, jenž asi smírným tónem ladí nitra oněch starých manželů. Jako hříčka potácím se mezi oběma. Léta promarněná v přelétavých rozkoších, která tolik rmutu nanesla na moje představy o člověku a hlavně o ženě, nedají se vymazati z paměti a v budoucnosti již nic — pranic mne již nevábí a neláká. Hloupou a nicotnou hrou šalby a přetvářky je celý život kolem mne,“ končil svoji trpkou úvahu Prouza.

Aby zaplašil kalné myšlenky, zapálil si cigaretu, nosem vyfoukl dým do vlažného, před-

jarního vzduchu a chvatněji vykročil, aby staré i mladé lidičky měl co nejdříve za sebou.

Ani nevěda jak, octl se na Petříně pod rozhlednou a za chvilku vycházel vraty ve hradební zdi za město a zamířil k Břevnovu. Ke čtvrté hodině začalo se pomalu smrákati a bylo pomýšleti na návrat. Loudavě došel na Pohorelec. U zeměbraneckých kasáren bylo jako u česna. Postavy v šedivých pláštích rojily se vraty ven i dovnitř. Bylo po denním rozkaze a vojíni spěchali za známými pobesedovati nebo poseděti v některé hospůdce v Nerudově ulici.

Nesen živou vlnou běžel Prouza mimovolně kvapně dolů k Malé Straně, když tu pozornost jeho upoutal otevřený chrám, z něhož zněly varhany.

„Aha! Truc jezovitů, pověstní misionáři, redemptoristé!“ usmál se Prouza skoro cynicky. „Nikdy jsi tam dosud nebyl a tak bys se tam mohl podívat,“ napadlo mu. „Také při tom ujde chvíle a do večere v kavárním restaurantu ještě je bez toho dlouho.“

Vešel a zastavil se nedaleko vchodu. V kostele konala se pobožnost křížové cesty. Byl pátek. Hned v prvním okamžiku byl účetní velmi překvapen. Kostel byl i toho všedního dne věřícími naplněn a nezel prázdnotou, jak vídati jest často v pražských chrámech, vejde-li příležitostný návštěvník časem za jejich práh. Prouza byl zvyklý dosud vídati ve chrámech tu a tam elegantně oděného pána, který postojí ve sloupoví gotické klenby, dámu, jež lorňonem lelkuje po nástropních malbách, vídal časem

i nějakého člověka úkradkem se pokřižovati, slychal s kůrů při slavných mších právě koncerty vokální i nástrojové hudby. Spatřil-li časem i nějakou babičku, která za dušičky pálila svíčky a šeptala růženec, byla mu spíše terčem útrpného úsměvu než pobídkou ku povznesení mysle k Tomu, jenž trůní v každém svato- stánku.

Jak docela jinak vypadalo to v tomto kostele! Ti lidé sem nepřišli lelkovat, nýbrž se skutečně modlili. Lavice byly jich plny a mimo to hlouček dětí, dívek i starších žen šinul se kostelem za mladým knězem v rochetě, popocházel od obrazu k obrazu, zpíval k doprovodu varhan, skláněl kolena a zase povstával.

Vzpomínka na dětská léta a na venkovský kostelík k horské vsi kmitla při tom pohledu Prouzovi hlavou. Vzpomněl si, jak i on jako hoch účastnil se pobožností křížových cest. Březnové slunko svítivalo již do širokých oken kostelních, se střechy kapávalo a jemu tehdy zdávala se pobožnost k nepřechání dlouhou. Myšlenky jeho ulétávaly na nějakou tající klouzačku nebo mezi kamarády, kteří brousili po dědině, nebo po besedách a různým způsobem krátili si dlouhou chvíli. Ale starší lidé zasmušile skláněli čela uvažující o poslední, nejbolestnější pozemské pouti Spasitelově.

A právě tak tomu bylo k Prouzově podivu i v tomto pražském kostele. S příkladnou zbožností sledovali všichni přítomní předříkávaná rozjímání, modlili se i zpívali!

A jak pestrá byla to společnost věřících! Ne-

byly to jen staré ženy a služky z Malé Strany. I dámy v drahých, kožišinových límcích seděly v lavicích. Vedle mistra, na němž bylo patrné, že jen tak z dílny odběhl obléknuv si teplejší kabát, leskl se před sousedem na lavici bezvadný cylindr a hle! tam v jedné z předních lavic vedle bohatě oděné starší dámy, patrně matky, klečí i mladý důstojník, jasného, otevřeného čela a lící zdravě rozkvetlých. Nestydí se, v rukou drží sešitek s pobožností, s ostatními kleká i vstává a zpívá — zpívá z celého zvroucnělého a rozechvělého srdce.

Divný zmatek zmocnil se účetního Prouzy nad prvním celkovým pohledem. Výsměch lidské pošetilosti zasykl mu ještě duší. „Že může ve všech vrstvách lidské společnosti býti ještě tolik bloudů, kteří v těchto místech hledají útěchy, štěstí a klidu, kde přece podle chladného, jasného rozumu neví nic, zhola nic, a o zblo víc, nežli nejvýše v některé obrazárně nebo museu se starým a novějším harampádím!“

„Že tu nic není?“ ozval se v Prouzovi jakýsi povědomý, tajemný hlas. „Kde nic není, není možno něco nalézt, ale zde letmý pohled ti dokazuje, že všichni ti lidé, které před sebou vidíš, nalézají tu, čeho hledají: klid a štěstí aspoň na chvíli, co tu prodlévají. Ach, venku jistě všichni nejsou šťastnými. Ale vcházejí-li sem, jejich starosti a trampoty jakoby zůstaly stát venku před posvátným prahem, neodvažující se pronásledovati své oběti před oltář. Trocha slz prolitých před obrazem nebeské královny, nebo

zbožně vroucí vzdech ulevuje tu duši a snímá s ní celé centnýře.“

„Pah! to je všechno jen zdánlivé! Venku čeká je přes to všechny zase neodbytně tvrdý život se všemi svízelemi.“

„Nechť! Ale štvanému stačí i několik okamžiků, může-li nabrati dechu, aby se zotavil pomyslením, že pronásledovatelé nejsou mu v patách. Může klidněji uvažovati. Místo bezhlavého pádění přes rokle a propasti vzpomene si na tajné a tajemné stezky, pronásledovatelům neznámé, po nichž možno uniknouti bez námahy. Nenakazuje-liž život každý den, že jediný klidný okamžik mohl by zoufalce zachrániti? Přežití osudnou minutu a často zachráněn celý život. Ne, ne, tak lehce se to odbýti nedá. Ti lidé z tajemného chrámového zášeří odnášejí si velikou energii pro život. Něco v tom jistě je.“

Takové asi myšlenky převalily se v překotném letu Prouzovou duší, když tu jeho pozornost obrátila se jiným směrem. Průvod došel k sedmému zastavení křížové cesty a přiblížil se docela k účetnímu, který stál u nejzadnější lavice. Svíce plápolající v rukou dvou ministrantů osvěcovaly nejen postavu kněze, nýbrž vrhaly svůj jas i ve sličnou tvář dívky, jež kráčela knězi hned v patách.

Sotva ji Prouza spatřil, svár myšlenek v duši sám sebou ustal a celý jeho zájem upjal se k neznámé. Oděna s jednoduchou elegancí byla mezi prostšími dívkami výjimečným zjevem. Jak na ni Prouza patřil se strany, zaujala jej její oslnivě čistá pleť slabě zrůžovělá i jemně mode-

lovaný nos s rysem jisté aristokratičnosti. Nad víčky s dlouhými řasami zastiňujícími světle-modré, velké oči, rýsovalo se výrazně tmavé obočí. Jasně, vysoké čelo zastíněno bylo širokou střechou hnědého, plstěného klobouku, pod nímž vzadu vyvěral bohatý, tmavý vlas, sepjatý zdobnou sponou ze želvoviny. Její postava bujně vyvinutá nejméně o půl hlavy převyšovala ostatní.

Ale nebyly to jen rysy sličné tváře, jež Prouzu zajímaly. V očích dívčiných, jež chvílemi k obrazu vzhlížely a zase se skláněly do modliteb, ve rtech za zpěvu se otevírajících a při tvoření tónů se vlnících a na celé té tváři mírně skloněné tkvělo zvláštní kouzlo, jakého Prouza v životě dosud nepostřehl a to ani na lících snad sebe sličnějších. Cosi jako gloriola andělské, dosud pozemským rmutem nedotknuté čistoty ozařovalo hlavu neznámé dívky a to při děvčeti, které mělo ranná léta mladosti již za sebou a žilo ve velkoměstě, bylo pro účetního Prouzu něčím tak neobyčejným, že mimoděk nad tím užasl.

Podléhaje kouzlu z neznámé vyzařujícímu postupoval účetní zvolna za průvodem od obratu k obrazu, aby jí neztratil s očí. Toužil střetnouti se přímo s jejím zrakem a neuvažuje o nepřístojnosti svého počínání, jako očarován po celé kázání, které pobožnosti následovalo, lpěl pohledem na jediném místě v prostoru chrámovém, kde mírně skloněná nad zástup dívek tyčila se její hlava.

Při požehnání popošla až k presbytáři a poklekla u mřížky. V elektrických světlech za-

zářil svatostánek, bělostnou lilijí zaskvěla se v té záři hostie ve zlaté monstranci, rozezvučely se varhany a Pange lingua, ku podivu Prouzovu vším lidem zpívané latinsky, velebně hlaholilo kostelem a účetní nevěda sám proč, sám sebe nepoznáváje, po dlouhé době sklonil koleno před vystavenou Svátostí a za chvíli při litaních k Nejsvětějšímu Srdci Páně i Prouzův hlas mužně mísil se s ostatními vroucím „smiluj se nad námi!“

Líbáním kříže potom pobožnost končila. Jeden okamžik pocítil v sobě účetní touhu dotknouti se posvátné relikvie svými rty na místě, na němž spočinuly v polibku i rty neznámé, ale vnitřní, varovný hlas jej zakřikl: Ne, takto ne! Bylo by to svatokrádežným zneuctěním posvátného předmětu.

Vlna odcházejícího lidu valila se mimo účetního, světla byla zhasnuta a večerní šero plnilo chrám, ale Prouzovi ani teď se ještě ze chrámu nechtělo. Zachvěl se neobyčejným pocitem úzkostné radosti, když i jeho neznámá odcházející zamířila své kroky přímo k němu. Míjíc jej, zavádila o něj letmým pohledem modrých očí. Prouzu až v duši zabořilo, jak ten pohled byl ocelově chladný, netečný a hlavně kratinký.

A přece, i když vyšel do setmělé ulice, měl ještě duši plnou světla i tepla. Karlovým mostem loudal se ku Praze a co chvíli obracel se zpět, jako by nemohl chápati, je-li to skutečností, že tam v chrámovém zášeří zažil dnes mimo všechno očekávání tak sladce vzrušující chvíli.

Večer ztrávil doma ve vzpomínkách a jedinečné

úvaze: „Podívno, jak jednostranně jsem se dosud na svět díval! Jsou přece jenom ještě i jinačí lidé a hlavně i jinačí ženy, než s jakými se setkáváme v restaurantech, divadlech a na koncertech. Ach, kdybych aspoň věděl, jak se ten cherub jmenuje! Nepřeji si ani tak znáti jejího příjmení, ale chtěl bych vědět, jak na ni volá její matka, rozplývá-li se nejněžnější láskou k ní.

Pozítří v neděli odpoledne byl Prouza ve chrámě na Malé Straně již před čtvrtou hodinou a ukryv se za pilíř, pátral po dívce, za níž jej tam přivábila neodolatelná touha. Oči jeho však marně bloudily celou chrámovou prostorou. Nebylo jí tam.

„Není tu a asi ani nepřijde. Snad jenom čirou náhodou zrovna jako ty i ona sem v pátek zabloudila a teď se ztratila a ty marně již jako za světlým preludem se za ní honíš,“ zamrazila Prouzu v duši obava. Ale přesto si umiňoval, že se těžkého úkolu znova ji naléztí nevzdá. Denně prokřičuje malostranské ulice a byl by div, aby se s ní někde nesetkal. Ani jí snad neosloví, nechá ji klidně mimo sebe projíti, ale musí ji aspoň ještě jednou vidět, aby steskem nezhylnul.

A co tak Prouza uvažoval, tajemný jakýsi hlas mu našeptal: „Bloudku, necítíš, že je ti docela na blízku? Pohlédni vlevo směrem k hlavní lodi!“

Mimoděk obrátil hlavu. Přicházela středem lodi krokem trochu kolébavým, jako by unaveným, ale přece křepce svěží a zářící, jako plně rozvítý vonný květ. Na pravo, na levo kynula hlavou, pozdravujíc se se známými a rozdílujíc tiché, nevtíravé úsměvy.

Překvapen a rozrušen jejím náhlým zjevem, ustrnule se na ni Prouza zadíval. Zpozorovala náhodou ten pohled a sotva znatelně se zapýřivši zamířila k presbytáři, odkud se právě pobožnost začínala. Tentýž pořádek jako předešlým vzbuzoval v Prouzovi stejné dojmy. V tichém povznesení celá jeho duše zachvívala se dosud nikdy nepocítěným a netušeným štěstím a blahem.

Cestou z kostela lámal si Prouza hlavu dohady, čím asi jest dívka, která jej tolik zaujala. Přišla do kostela sama bez matky nebo jiné příbuzné. Jest tedy asi samostatná. Ale v jakém postavení? Je úřednicí, či učitelkou, nebo vychovatelkou dětí v některém ze zasněných, malostranských, šlechtických paláců?

Dle svého elegantního zevnějšku mohla by býti i dcerou některého zámožného domácího pána. Prouzova fantasie pracovala horečně, ale přece nedomyslíl se ničeho uspokojujícího a téměř se zalekl, když si vzpomněl, že v pátek hned při prvním pohledu postřehl v její tváři jistý rys aristokracie, a teď mu napadlo, že by neznámá mohla býti snad i nějakou výstřední šlechtičnou, která na odiv stavěnou zbožností a vlídně se usmívajíc na malostranskou chudinu, hledá laciné popularity. Této obavě se však Prouza brzo usmál. Takovým způsobem neoctnou se jeho sny v ssutinách. Taková domněnka jest asi pravdě nejbzdálenější. Šlechtična by jistě vystupovala okázaleji a v jejích lících by jistě nebylo tolik andělské pokory, jak jí jeví jeho neznámá.

Doba svatopostní pokračovala a přátelé Prouzovi nemohli ho poznati, jak se změnil. Byl ještě

zamkllejším než jindy a tiše zasnělým, zbytečným řečem se vyhýbal a společnosti, v nichž příliš bezuzdně se mluvilo, míjel.

Pátek jako pátek, neděli jako neděli býval u redemptoristů a jeho duše jako zmlazená se odávala štěstí a klidu, který jej tam obklopoval. Z kázání, jejichž se stal bezděčným posluchačem, již mnohé zdravé zrnko padlo na vzkypřenou půdu jeho osvěžené duše. Nezůstal netečným pozorovatelem okolí, nýbrž sám se účastnil pobožností a když po prvé s ostatními zazněl ve zpěvu jeho hlas a jeho neznámá se překvapeně tehdy po něm ohlédla a déle než kdy dosud na něm utkvěla užaslým pohledem, cítil, jak v celém nitru jeho vše se chvěje neobsáhlým štěstím a radostí.

Znal již většinu tváří v kostele. Objevovaly se tam pravidelně. Měl již také svoje stálé místo nedaleko kazatelny, jež volil tak, aby se mohl nenápadně kochati pohledem na dívku, která den ode dne vždy více ovládala celou jeho duši.

„Není to hříchem na tomto posvátném místě?“ ptával se sám sebe. „Není to znesvěcováním chrámu?“

Ale jeho svědomí, teď daleko citlivější než dříve, zůstávalo klidným. Nečinilo mu nejmenších výčitek, poněvadž v mysli jeho po všechen ten čas nebylo ani stopy smyslnosti. Patře na půvabný zjev neznámé dívčiny, cítil v sobě Prouza vždy jenom blaho, jaké pocítujeme v sobě ve společnosti nebo blízkosti šlechtných lidí a čistých duší. Hodiny míjely mu jako krátké okamžiky, za to však všední dny, kdy byl ukován v kanceláři, vlekly se mu jako nekonečné.

V pražských sadech vyrážely na kerících zlatité pupeny, slunko jasnělo a vlídnělo a týden od týdne zároveň úměrně rostlo i Prouzovo štěstí. Pozoroval totiž, že zrak neznámé dívky se mu úzkostlivě jako s počátku neuhýbá, nýbrž že dokonce jako magickou silou přitahován úkradkem jej vyhledává.

Chvílemi plaše a nenápadně obracela oči k místu, kde pravidelně stával. Nebylo v jejích pohledech koketnosti. Modré její oči zůstávaly chladnými jako ocel, ba někdy dokonce se zdávalo Prouzovi, že ty oči protestují proti jeho vtíravosti. Palčivá muka s radostí střídala se v jeho prsou v takové směsici, že stav jeho se stával nesnesitelným.

Rozhodl se tedy učiniti nejistotě konec. Jednou v podvečer vystopoval ji, když kráčela vzhůru Nerudovou ulicí.

Do nejvyšší míry rozrušen, ale přece železnou vůlí nutě se do klidu pozdravil ji a obrátiv kroky své jejím směrem, zahovořil: „Nepovažovala byste, slečno, za úplně nemístnou smělost, kdybych vás prosil o kratinkou rozmluvu?“

Zdálo se, že dívka jeho oslovením není nijak překvapena. Její oči zůstaly klidny a jen její rty se sotva znatelně usmály té nervositě, s jakou se vyjádřil.

„Za minutu, za dvě budu hotov,“ doléhal, když neodpovídala.

„Čím mohu posloužiti, pane —“

„Neznámý!“ přejal jí Prouza slovo. „Jsem ve vašich očích asi podivínem a chci ten dojem ve

vašich očích pro dnešek zesíliti tím, že se vám prozatím, slečno, nepředstavím.“

„Snad na tom mnoho nezáleží, máte-li pro to vážné důvody,“ usmála se zase, lehce se zapýřivši.

„Vím, že jest to ode mne hrubý poklesek proti dobrému mravu, ale nesnesl bych, abyste znala moje jméno, pokud nerozhodnete o mém osudu. Slečno, znám vás poměrně krátkou dobu z místa, kam jsem jednou vstoupil z pouhé zvědavosti, které mi však za krátký čas ukázalo život a svět v úplně jiné podobě, než se mi zdál dosud. Je cennější a světlejší, než jsem se domníval. A tam na tom místě, které jest mi nyní aspoň přibližně tak svatým jako vám, pozoroval jsem, že naše oči se příliš často shledávají. Vážný muž, jakým chci býti u vás, táže se po příčině. Je to náhoda? Jednoduchá zvědavost? Či má to hlubší důvody? Chlad vašich očí, s jakým i nyní mým slovům nasloucháte, neopravňuje mne, abych si lichotil, že jsem vzbudil u vás nějaký hlubší zájem. Jsem ve vašich očích asi jen novou figurkou v životní mumraji. Ženy často bývají podobny dětem, děvčátku, jež upírá zrak na novou panenku, která jí náhodou padla do oka, ale zájem pohasíná, jakmile se dítě přesvědčí, že panenka má dutou, prázdnou hlavičku, v tělíčku dřevěné drtiny a líčko že je natřeno barvou, která snadno pouští a při tom zůstává na prstech.“

„Muži v tomto směru dětem se nepodobají?“ přerušila Prouzu otázkou neznámá. „Tak se mi zdá, vzácný pane v kukličce svého inkognita, že jste se mi dnes přiblížil jenom proto, abyste mohl

posouditi, jak vypadá zblízka osobka, která ve zvláštním prostředí chrámového pološera ve klamavém svitu lamp snad vzbudila nijak nezaslouženou vaši pozornost?"

„Tak si tedy, slečno, vykládáte moje slova? Pak jste mne ovšem nepochopila. Nevím, kdo jste, čím jste, ale nechci toho prozatím vědět, protože to ničeho nemůže změnit na citech, které k vám chovám. Vy máte zásluhu, že v mé duši udál se v krátké době netušený převrat, jenž není pouze chvilkovým rozmarem. Vrátila jste mi víru v dobro, lásku k životu, a řekl-li bych vám pouze, že vás za to miluji, znehodnotil bych tím city, které nejen zahřívají, ale také spalují moji hrud'. Chvilce, které jsem trávil v kostele, naplňovaly mne, člověka rozervaného, klidem, a byla-li jste tam také vy přítomna a mně na blízku, i neobsáhlým štěstím. Nejen proto, že jste sličná, nýbrž že z vašich očí, ze sklonu hlavy, z každého pohybu jakoby vanul dech krásné, ušlechtilé duše. Jste v mých očích cherubem, chřadnu po vás jako květ po slunci.“

Zapýřila se jako květ, oči jí radostně zahrály a přece sklonila hlavu v zamyšlení. „Zdá se, že na vše i na mé zdánlivé ctnosti a přednosti díváte se silně zvětšujícím sklem. V přírodě nyní všechno rychle raší a tak i vaše city ženou z půdy, jak pravíte, obrozené vaší duše prudčeji. Kdybych věděla, že vám smím důvěřovati a že květu vaší lásky tak náhle rozvitého snad v krátku nespálí mráz —“

„Slečno, ujišťuji vás, že jsem čestným mužem, ale nepronášejte, prosím vás, onoho slova, jež

vám chce se rtu a z něhož pro sebe tuším, že se smím oddávati naději. Nechci, abyste snad později musila litovati, že jste se ve svém rozhodnutí ukvapila, poněvadž jsem vás svým dnešním vyznáním téměř zákeřně přepadl. Uložím si i já sám sobě těžkou zkoušku. Řekněme třeba, že se zřeknu štěstí po čtrnácte dní vás viděti. Nevstoupím vám po tu dobu do cesty a vy zatím raďte laskavě uvažovati o mých slovech a o mně. A ode dneška za čtrnáct dní — doufám, že všechny pražské sady budou již rozvity — přijdu si pro vaši odpověď v místa, kde uviděl jsem vás po prvé a kde vídal jsem vás tak rád. Naleznou-li moje city ve vašem srdci ozvěnu, ani slovy mi to nemusíte říkati. Vyčtu to z vašich milých očí. A pozbude-li zatím panáček ve vašich očích zájmu a jestli se vám po něm v těch čtrnácti dnech nezasteskne, pak vím, že štěstí hleděti do vašich očí požívám dnes naposled.“

„Jenom ne příliš tragicky!“ zasmála se nyní skoro hlasitě. „Poněvadž vidím, že pan Neznámý má silný sklon k romantismu, podrobuji se a vpravuji se do vznešeného na mne úkołu. Slibuji, že celých příštích čtrnáct dní budu svědomitě a úsilně luštiti tvrdý oříšek, mám-li vás ráda a proto budu mysliti jen na vás.“

„Vy žertujete, slečno?“

„Nežertuji. A abyste se ve svém úmyslu vy nezviklal a přece snad za těch čtrnáct dní nepřišel se na mne podívati, tedy vám to znemožním. Vyhledám si pro své pobožnosti na tu dobu jiný kostel a tam, kde jsme se vídali, mne tedy nenajdete. Jste s tím spokojen?“

„Podrobuji se, slečno. Tisíceré díky, že jste mne laskavě vyslechla. Ještě před chvílí byla jste přede mnou jak v oblacích a najednou tolik jste se ke mně snížila.

„S Bohem,“ podala mu chvatně ručku a rovněž tak chvatně ji vytrhla a potom rychle vykročila podél zdi Strahovské zahrady. Slunce při tom krásně zapadalo za Petřín.

* * *

„Copak se to asi děje se slečnou Zdenkou? Bývala sice vždycky vlídná a ke každému samá ochota a laskavost, ale od neděle jí ani nepoznávám. Jako by jenom pro ni slunko svítilo. Celý den si pobzukuje a já za to nic nedám, že její srdce uvázlo v nějaké vábné síti. Jenom aby jí nějaký nesvědomitý darebák nezklamal,“ uvažovala za několik dní majitelka závodu s dámskou konfekcí, kdež jak v dílně, tak v obchodních místnostech byla slečna Zdenka nejplatnější silou.

Změna v jejím chování byla tím patrnější, poněvadž právě několik posledních týdnů byla dívka zamlklejší. To duše její tápala v nejistotě stran Prouzy, který se s určitou pravidelností objevoval v její blízkosti a o němž věděla, že ji vždy upjatě pozoruje. Co se z toho vyvine, až se jí přiblíží a zví, že jest jen chudou šičkou i při své dovednosti jen skrovně placenou? Před tím již dávno zhostila se naděje na vdavky. Vytvořila si svůj svět, do něhož úzkostlivě uzavírala vstup paprskům zevnějšího, všedního okolí. Stačil jí ten svět více duchový než hmotný, ba byla

v něm dokonce i šťastna. A teď zjev Prouzův zbavil ji toho klidu. Cítila, že si podmaňuje její duši. Jak jí jen bude, až blíže pozná její poměry a nastane u něho rozčarování?

Takovými myšlenkami se trápila a tu jí v neděli řekl, že nepotřebuje věděti, čím a jakou je. Miluje ji takovou, jakou je, a je čestným mužem, aby ze svého vyznání vyvodil jediný možný závěr. Svítí jí tedy štěstí do cesty. Musila se přemáhati, aby mu hned tehdy v neděli neřekla, že i ona jako on toužila se s ním blíže seznámiti. Ale zabránil jí v tom svojí trochu podivínskou podmínkou čtrnáctidenního sebezpytování.

Čtrnáct dní! Jak lehce se to vyslovilo! Se smíchem přistoupila na jeho návrh. Věděla již v tom okamžiku, co mu po uplynutí požadované lhůty odpoví. Proč jen jest on takovým podivínem?

Ve blaživé naději a radostných vzpomínkách na Prouzu, jehož jména ani stavu prozatím neznala, ubíhal jí přece den po dni.

To již bude po velikonocích, to již bude bílá neděle, až jej zase uvidí.

Slibu svého, daného ze žertu, že sama po tu dobu do kostela k redemptoristům nevkročí, nedodržela. Bylo by se jí stýskalo po té svatyni, s jejíhož oltáře na ni laskavě shlížel Kristus v oblacích se vznášející se vztýčeným křížem, a kde při pobočném oltáři před černou Matkou vroucněji za štěstí svoje i toho, jehož místo teď zůstávalo v kostele prázdným.

Zdenka počítala hodiny, kdy jej zase uvidí, a čím více se blížil kýžený okamžik, tím stávala se její touha horečnější. „Jak je zlý, jak je tvrdo-

šijný ve své umíněné duslednosti!" opakovala si co chvíle.

Odpoledne na bílou neděli oblekla se co nejpečlivěji. Chrám v oktávě Božího hodu velikonočního dýchal ještě velkosvátečním kouzlem. Oltář ve zdobě živých květin stál v presbytáři ověšeném purpurovými draperiemi a jarní slunko zalévalo úzká okna svým jasmem. Z oslaveného Krista nad hlavním oltářem jako by vycházela božská záře a pronikala a plnila štěstím všechny ty zbožné duše, jež se k Němu přišly potěšit.

Zdeně rozbušilo se srdce, když se chrámem rozezvučely varhany. Zaujala svoje obvyklé místo, ale bála se otočiti hlavu v onu stranu, kde stával Prouza. Dovede-li vyjádřiti tím prvním pohledem, z něhož si přál pro sebe vyčísti odpověď, jak po něm těch čtrnáct dní toužila a tesknila?

Konečně, když lidé po přečtení evangelia usedli a počalo kázání, dodala si Zdena odvahy. Nenápadně pootočila hlavu ke známému místu, avšak hlava i oči zůstaly jí ztrnule státi: Místo Prouzovo zaujímala nějaká cizí, úplně neznámá a lhostejná žena.

Nepřišel.

Celé nitro Zdenčino prostoupil náhlý mráz.

Po chvílce pokus opakovala. Snad se Prouza tentokráte jen opozdil.

Jeho místo však bylo stále prázdným.

Dlouhé řasy zastínily modré oči Zdenčiny a zachytily slzu z nich vytrysknuvší. Smrtelná bledost pokryla její líce.

Nepřišel a již nikdy nepřijde, dunělo jí hlavou.

Div že neklesla. Jásavé alleluja znělo po požehání chrámem a Zdeně přece při tom bylo, jako by jí hrany vyzváněli. Vrhla se na kolena před obrazem Matky Poží a ruce zoufale sepjala: „Matičko, odpusť, že dítě Tvoje se na čas zapomnělo, pustilo se opory, již jsi mu skýtala, a dalo se zlákat klamným štěstím, jež sliboval svět. Ó vrať mi sílu, abych zase zapomněla, vrať mé duši klid, jenž mne tu před Tvým prestolem obestírával.“

Poslední se vypořádala z chrámu a jako ochromená ploužila se vzhůru Nerudovou ulicí k Hradčanům. Strahovská zahrada, s ní seminářská i zahrada vlašského sirotčince bělaly se již závěsemi stromových květů. Kosi hopkovali v rozbujnělé trávě a sady ozývaly se ptačím zpěvem, ale Zdenka neviděla, neslyšela.

„Nepřišel. — Panenka s prázdnou hlavičkou, s drtinami v tělíčku, s líčkem vábně lacinou barvou natřeným ztratila pro něj patrně hned v tom okamžiku všechnu zajímavost, jakmile se před čtrnácti dny po prvé na ni zblízka podíval,“ vysvětlila si Zdena smutně Prousovu nepřítomnost a duše její zmocnila se dosud nepoznaná hořkost.

* * *

Od té doby minul skoro rok. Vltava jakoby ve věčný sen ukolébána spala pod křišťálovým ledem, metelice stíhala metelici a pražskými ulicemi profukoval mrazivý vítr. Před rokem tou dobou rozvíjela se již v sadech zeleň, letos však ještě na všem leží spousty sněhu, jakých v Praze snad nikdo v tu dobu ani nepamatoval.

Byla zase svatopostní doba a pátek. Malostranským náměstím belhá se o holi vzhůru mladý muž. Pravá noha v koleně jest neohebná. Líce jeho jsou bledé, kůže na spáncích skoro průsvitná. Vyhrnutý límec vojenského pláště zakrývá distinkci pěšího praporčíka. Hodiny na věži svatomikulášského chrámu ukazují tři čtvrti na pět.

„Zrovna tak vhod. Než se dobelhám, bude po křížové cestě. Za průvodu kostelem jistě by mne viděla, ale to se žádným způsobem nesmí státi. Nikdy nesmí se dovědět, jak jsem bídným a nešťastným. Neměl bych se vlastně ani odvažovati do její blízkosti, ale nejsem zrovna hrdinou, jenž by zvítězil nad svojí vůlí. Nedovedu si odříci, abych aspoň z povzdálí jí nespátril. Ještě jednou, jen jedinkrát a potom děj se se mnou Tvá vůle, Bože, jak tam teď opakují při každém zastavení,“ uvažoval u sebe letitý praporčík.

Těžko se mu šlo. I zdravá noha dlouho pohybu odvyklá se unavovala a plícím ve vychrtlých prsou cestou do stoupající ulice Nerudovy co chvíle docházel dech.

Začínalo již kázání, když Prouza bled stanul u vchodu ve chrámu. Bylo mu v tom okamžiku, jako by se vrátil do vlastní rodiny. Tytéž známé postavy jako před rokem seděly po lavicích, jak se na mnohé dobře pamatoval. Ale tímto pozorováním se dlouho nezdržoval. Bledé líce podlila mu náhle červeň, rty se zachvěly a oči radostně zakalily, když na známém místě blízko kazatelny postřehly nad ostatní posluchačky vynikající hlavu Zdenčinu.

O Prouzu se pokoušely mrákoty. Dobelhal se do poslední lavice a usedl tam s hlavou do ramen sraženou.

„Zde mne neuvidí, a kdyby uviděla, za rok nepozná,“ myslil si a očima hltal krásnou hlavu se zvláštním sklonem pokory, pod týmž zimním kloboukem, ve kterém asi před rokem ji tu viděl po prvé.

„Zapomněla již asi dávno na smělce, jenž drzími pohledy tu znesvěcoval ráj její čisté dívčí duše a překotným vyznáním lásky rozrušil její klid. A zapomněla-li, tedy jistě již i odpustila,“ uvažoval u sebe Prouza.

Jako učarován hleděl na neznámou, která dnes zdála se mu nedosažitelnější než kdy jindy, když tu úžasem skoro zkameněl. Hlava Zdenčina obrátila se a nenápadně hleděla okamžik k místu, kde on před rokem obyčejně stával.

Ještě i po roce ono prázdné místo jako čarovnou mocí přitahuje její zrak.

Výrazu jejího oka nepostřehl, ale zahlédl se strany její líc. Jak byla dnes hubená a bledoučká ta tvářička, jež před rokem tak plně a vábně rozkvétala! Mimo hoře snad i nedostatek ryl do ní již nesmazatelné stopy.

Slzy pohnutím vhrkly Prouzovi do očí. Hledá ho dosud, touží po něm a snad i zradu vyčítá a on, mrzák, nemůže a nesmí před ni předstoupiti, aby se omluvil a ospravedlnil.

Minutu za minutou si umiňoval, že již odejde a přece ustavičně jako přikován hleděl na Zdenku. Ani nedovedl sledovati, jak pobožnost pokračuje, vzpomínaje, jak před rokem tu býval

šťasten. Najednou se však probral ze zasnění. Světla na oltáři pohasla a po chvílce i varhany nad ním umlkly.

„Jest nejvyšší čas prchnouti — prchnouti za každou cenu,“ uvědomil si a chvatně se před odchodem pokřižoval. Hůl jeho cvakla na dlažbě, se zchromlou nohou belhal se k východu. Vlna odcházejícího lidu mu však zatarasila cestu a zdržela jej.

Krče hlavu do zdviženého límce svého pláště, nervosně prodíral se k jedinému otevřenému křídlu dveří, když tu měkká ruka vsunula se mu pod levé ramě.

„Vy jste tu, pane? A v jakém to stavu!“

Poznal milý hlas, poznal pohled čistých, modrých očí a hlava se mu zatočila. Nebyl schopen slova.

„Pražské sady již brzo pokvetou po druhé a vy ještě jste si nepřišel pro odpověď na otázku, kterou jste mi vloni jedné krásné neděle položil,“ zahovořila Zdenka s očima vlaze rozzářenýma, když stanuli před chrámem.

„Vy jste tedy, slečno, nezapomněla? Zběžný pohled vám vysvětlí, proč jsem si pro odpověď nemohl přijít. Dva dny po oné jediné naší rozmluvě došla mne výzva, abych neodkladně nastoupil vojenskou službu, od níž jsem byl až do té doby jako úředník továrního závodu, pracujícího pro armádu, osvobozen. Několik hodin, jež mi zbývaly, proběhal jsem Prahou v šílené honbě za vaší stopou. Marně. Nenašel jsem vás a vlna života daleko mne odnesla od té, kterou jsem v duchu vzýval jako světici a stále ji vídal

v řídkých chvílích klidu i v horečnatých snech a jejíhož ani křestního jména jsem neznal. Teprve přede dvěma měsíci dopravili mne s prostřeleným kolenem do Prahy. Dnes po prvé vyšel jsem si z nemocnice do pražských ulic. Nemohl jsem se té chvíle ani dočkati a vy sama vidíte, kam mne tu zavedly první moje kroky.“

„Připravil jste mi tím veliký, radostný svátek,“ stiskla Zdenka jemně Prouzovi rameno. „Neunavilo by vás příliš, kdybyste několik kroků vyprovodil jednu z chudých pražských dělnic, Zdenku Pokornou, směrem k jejímu bytu?“

„Nebude-li vám, slečno, mrzák na obtíž, budu se cítiti šťastným tímto vaším dovolením. Snad tak bude nejlépe, když dnes dokončíme záležitost, kterou jsme téměř před rokem začali. Byl jsem tehdy v poměrech, které mi umožňovaly zabezpečiti třeba i chudé dívce skromné štěstí. Dnes, jak vidíte, moje poměry se změnily, a vy mi jistě laskavě odpustíte a nevyložíte si ve zlé, že se již nikdy neodvážím vkročiti vám do cesty.“

Jako šatka pobledly líce Zdenčiny.

„Mohl byste skutečně něco podobného učiniti, když po tak dlouhém a trapném odloučení samo nebe na moje prosby mi vás vrátilo?“

„Bohužel poměry jsou silnější nežli moje dobrá vůle. Bylo v tom snad Boží řízení. Na křížové cestě poznal jsem vás po prvé a křížovou cestou byl by celý náš budoucí život. Ó, nechte mne, slečno Zdeničko, abych tou cestou kráčel sám. Vaším aspoň nepřímým působením oživil ve mně křesťan a tomu i každé zlo, které jej

potká, obrací se k dobrému. Přijmu svůj budoucí osud jako pokání za svůj život minulý, ale nemohu svolit k tomu, abyste vy, slečno Zdeničko, vy vznešeně nevinná a čistá, strádala se mnou.“

„Vy závistivý a nepřející! Nechcete mi tedy dáti příležitosti, abych i já si dobyla nějakých zásluh, abych byla ne vaším břemenem, nýbrž vaší pomocnicí a podporou? Umím pracovati a nebojím se života. Kdyby byla potřeba, pro nás oba dovedla bych snad vydělati na skrovné živobytí. Hle, Kristus, náš Bůh, neodmítl, když Veronika podala mu roušku k osušení zkrvaveného čela, a vy mne odmítáte? Vy nedovolíte, abych podle možnosti a podle svých slabých sil zasadila tu a tam chudý květ podél vaší bolestné cesty?“ rozechvělým hlasem tázala se Zdenka.

„Ach, vím dobře, že nikoli chudými květy, nýbrž nejčarovnějšími růžemi vzkvetla by moje sudba, kdybyste ji chtěla snášeti se mnou. Ale což vaše štěstí?“ namítal ještě Prouza.

„Moje štěstí nemůže se nikde rozvíti bez vás. Rok odloučení od vás mne o tom poučil. Prosívala jsem v tom roce Matku Boží, aby mi dala sílu na vás zapomenouti. Zůstala jsem však v tom směru nevyslyšenou: Denně vracely se moje vzpomínky k vám. A proto řekněte a potěšte mne nadějí, že vás zase brzy uvidím.“

Přitiskl dlouze rty na její ruku, jež se chvěla v jeho pravici. „Pozítřku v neděli uvidíte mne tam, kde jsem poznal svého anděla a potom, drahá Zdeničko, kdykoli a kdekoli to bude vaším přáním. Projevila jste takové hrdinství a stálost

ve své lásce ke mně, že i já cítím zase vraceti se odvahu ve své srdce. Dá snad Bůh, že se zase zachytím a se ženou vašeho druhu jest ke štěstí třeba tak málo, tak maličko!"

„Vidíte, takhle vás slyším ráda. Jsem nyní u svého domova a proto na shledanou a s Bohem — s Bohem!"

Poslední stisknutí rukou, poslední střetnutí milujících se zraků a Prouza zase sám belhal se Nerudovou ulicí dolů k městu. Myslí kmitala mu vzpomínka na mladičkého důstojníka invalidu a na staré manžele ve vzájemné opoře kráčející sady Kinského v onom krásném loňském předjarním dnu. Teď přiblížil se sám oběma. Láskou tomu důstojníkovi a důvěrou v život těm starým lidem a živými barvami v duchu si líčil, jak nádherný a šťastný bude pro něho den, až svoji Zdeničku si povede k oltáři.

Kouzlo domova.

„Zas jenom pětku, Cyrile? Co tím spravím celý týden? Už minule jsem udělala u hokynáře dluh; zaplatím-li jej, co mi pak zbude? Všecko teď stoupá a vánoce jsou přede dveřmi; dětem musíme připravit přece také nějakou radost. A z čeho, Bože můj? Těch pár krejcarů na celý týden stačí sotva na chleba a na mléko,“ smutně obracela na dlani ošumělou a ohmatanou desetikorunovou bankovku mladá, asi osmadvacetiletá žena, střídavě upírajíc zrak na muže a zase na peníz.

Drápalík pokrčil smutně rameny. „Pomoz si, když více ze stávkového fondu nedají. Je mi to bolestno, když vidím, jak trpíte se mnou, raději bych se neviděl, ale pomoci si nemohu. Zrovna v nejhorší čas dali vůdcové komando ke stávce, kdy dny se krátí a zima přichází se zvýšenými požadavky. V létě člověk na slunci se vyhřeje, ledakde prázdný čas prolelkuje, teď v ulicích mrazí a doma je jako v komoře, nehoří-li celý den v kamnech. A žaludek v zimě také činí jiné nároky než v létě.“

„A není naděje na konec?“

„Před vánoce sotva. Stávkaři nechtějí se dáti. Raději prý hladem zemřítí, než vrátiti se do dřiny za dřívějších podmínek, ozývá se z řad řečníků a agitátorů ústředí truhlářského dělnictva

po hostincích, v nichž scházejí se a utrácejí sporé groše postižení našinci. A zaměstnavatelé za větrem se smějí. Zásoby výrobků ve skladištích jsou ohromné a časy takové, že trvá měsíce, než se trefí nějaká objednávka.“

Drápalíková poslouchajíc muže, upírala zrak na dvouměsíční dítko v kočárku, jímž lehce pohybovala. Na podlaze chladné světnice seděl pětiletý Pepíček a hrál si s dvouletou Mařenkou. Z několika krychliček stavěl studny, kříže a brány, jež Mařenka vytrvale kácela. Zdálo se, že smutného hovoru rodičů Pepa ani neposlouchá, sestřička jeho mu vůbec ještě nerozuměla.

„Ach, kdyby aspoň těch dětí nebylo! Jak to bylo, Cyrile, od nás nerozumné, že jsme nepamatovali na pozdější časy! Kde jsou ty doby, kdy sobotu jako sobotu nosil jsi z továrny dvacet zlatých! I já jsem slušné peníze šitím přivydělala a všechno je totam. Kdybychom z toho jen dvacátý díl byli dávali na stranu, už za těch pár let, co jsme svoji, mohl jsi uspořiti pár desítek, jež by stačily, abys mohl začít pro sebe. Takhle do smrti budeš otrokem cizích podniků.“

„Přestaň mi s takovou samostatností zde ve Vídni. Podívej se, co je truhlářů v každé ulici. Myslíš, že jsou všichni samostatni? Jeden ze sta má trochu štěstí, ostatní všichni za babku pracují pro sklady velkovýroby. Celé týdny utekou, než některému podaří se prodati plivátko. A při tom dávají v sázku vlastní uspořené groše, kdežto já nic. I tovární práce je dobrá, jen kdyby nebylo pohrom, jako je nynější,“ mrzutě mávl rukou Drápalík.

„Kdyby aspoň mně bylo možno něco vydělati! Ale za své nemoci ztratila jsem skoro všechny své zákaznice. Teď už bych přece zase aspoň chvílemi mohla šít, kdyby bylo jenom co.“

„Jaká pomoc! Nějaký čas to ještě vydržíme. Kde co máme lepšího, zastavíme, a zase snad bude aspoň jak bývalo. Vezmi peníze a jdi něco koupiti k večeři, abys ty maličké mohla uložit,“ přerušil trapné úvahy Drapalík.

Žena jeho, vidouc, že malinká Klárinka v kočárku klidně usnula, zvedla se, přichodila na ramena vlnák a stisknuvši ve dlani peníze, odešla.

Drapalík zůstal sám se svými chmurnými myšlenkami. Vzpomínal na doby, kdy nebylo těch starostí. Jaké to bývaly večery sobotní, když přinášel úplnou mzdu! V neděli byl na stole vybraný oběd s pečením, po něm kouřil dobré doutníky, večer s mladou, sličnou ženou šel do slušné společnosti se pobaviti. Záviděli mu mnozí předníci, jak si ženu vkusně šatí! I on sám zevnějškem byl bezvadný. Na pěkné šatstvo držel od té doby, co dostal první pomocnickou výplatu. Nemusil tehdy hleděti na to, vydá-li za večeři v restauraci o zlatku více nebo méně, zajel-li si někam do okolí vídeňského na mladé „letoší“ víno. Nemoc o mladou domácnost nezavadila, nebylo vážnějších starostí, nežli jak nejpříjemněji s Klárou ztráviti den odpočinku. V české společnosti vídeňské, v níž se pohybovali, byli váženi, žena hrávala i divadlo a měla slušný kroužek nadšených ctitelů, což oběma velmi lichotilo. Peníze při tom ovšem tekly z kapes. Jak by byly nyní dobré!

„Tatínku, já si s Mařenkou hráti nebudu. To je hra! Co vystavím, ona všecko zboří,“ vyskočil Pepíček najednou se země.

„I jen si hrejte dál. Zboří-li, postavíš zase. Nezboří-li ona, zbořil bys to sám,“ usmál se Drápalík. „To víš, ona nemá ještě rozum jako ty.“

„Skoro jako v životě dospělých. Co jeden postaví, druhý mu zboří,“ kmitlo se dělníkovi hlavou. „Jenže v našem případě já nesmím všechnu vinu skládati na Kláru. Ani já neměl jsem rozumu a svojí požívačností a lačností po kratochvílích promarnil jsem více, nežli ona vynaložila na trochu své fintivosti.“

Zvonek v kuchyni hlásil, že vrací se žena s nákupem. Přinesla bochník chleba a kousek másla.

„Jej, chlebíček s máslem já rád!“ vesele vítal ji Pepíček, pozoruje, co z tašky vykládá na stůl.

„Tobě, Cyrile, uvařím trochu čaje. Rozjaří krev a přijdeme na veselejší myšlenky. Víš-li pak, co nesu za zprávu? U kupce setkala jsem se s paní radovou Maršálovou. Dá si u mne šití šaty. Už prý beztoho chtěla sama za mnou přijít, ale nevěděla, zdali po nemoci jsem se tak zotavila, abych mohla pracovat.“

„A toto je trefa, Klárinko! To nám snad Pán Bůh sám posílá pomoc,“ zvolal Drápalík. „Jenom jestli si neublížíš,“ dodal starostlivě.

„Jdi, bloudku! Fráce v teplé světnici. Starost se mne při ní spadne. Jenom, aby si ňa mne také ještě vzpomněla některá ze zákaznic ostatních.“

Na plotně v kuchyňce zasyčel samovar. Tichá naděje jako by překročila práh ještě před chvilkou bezútešné domácnosti. Matka krájela chléb a ma-

zala máslem a za chvíli sesedla se rodina ke stolu v kuchyni k večeři.

„Vidíš, Cyrile, jak se všechno obratem ruky změní. A my jsme vůbec lidé jako bez hlavy. Sotva na nás dolehlo trochu starostí, už nevěděli jsme kudy kam. Když si jen teď vzpomenu, jak já jsem rostla! Taková večeře jako máme dnes, bývala by byla pro nás pochoutkou a pamlskem. Pět nás drobných dětí tlačovalo se vedle tatínka a maminky kolem stolu, na němž po celou dlouhou zimu byly ráno brambory na loupáčku a kmínová polévka, v poledne kolikrát nic a večer zase jako ráno. Přinesla-li matka s otcem od sedláka, kde mlátili, buchtu nabitou povidly, byl v rodině hotový svátek,“ jaře vykládala Drápalíková a mdlé oči se jí jasnily.

„Já taky rád buchtičky, ale s marmeládou! Taky jste, maminko, mívali s marmeládou?“ tázal se Pepíček.

„Milý Pepíčku, tam, kde tatínek a maminka rostli, ani neví, co to je. Tam jsou jen povidla; proto se nám naši vídeňští kamarádi smějí, že jsme z „povidllontu“. U nás na Moravě se povidlům říká trnky, a trnkáče se tam pekou takové, že by se jimi mohly dláždit vídeňské ulice,“ poučoval synka Drápalík.

„Jejej, tam musí býti hezky,“ zvolal hošíček.

„Ani si nedovedeš představit, jak je tam krásně. Co víš ty, co je to širé pole, co je les. A to volné nebe nad krajem!“ rozehrával se Drápalík.

„A proč jste tam, tatínku, nezůstal, když je

tam tak pěkně?“ rozumoval Pepa, chutě zakusuje do čerstvého chleba.

„Vidíš, hochu, na to jsi ještě hloupý. Šel jsem do ciziny za chlebem,“ vysvětloval trochu těžkopádně pro rozum synkův Drápalík.

„A to iste byl, tatínku, hloupý —“

„Ale Pepo, jak pak to s tatínkem mluvíš?“ křikla na dítě Klára.

„Já bych nikdy nešel za chlebem, když mám doma buchty s povídlama,“ stál na svém Pepa a oba jeho rodiče propukli ve smích.

„A již tam netrefíte? Já bych si tam na buchty zajel nazpátek.“

„Ty rozumbrado!“ odpověděl ještě se smíchem Drápalík, ale najednou klepl se do čela. „Ty, Klárinko, poslechni, co mi napadá. Přes šest let jsme spolu, přes osm let neviděl jsem domova. Mám ještě tatíčka i maměnku, bratra na gruntě, dvě sestry vdány, a ti všichni tě dosud neznají než z mrtvé podobanky. Naše Andulka vycházela školu, když jsem ji viděl naposled. Ti by měli všichni radost, kdyby nás uviděli! Co tomu říkáš? Mám teď zrovna s tou stávkou volný čas, zajedme si na svátky do Kobylan ukázati dědouškovi a babičce tu naši drobotinu.“

„Ano, tatínku, jedme k babičce,“ zatleskal Pepa ručkama. „A mají tam buchtami opravdu dlážděný dvůr?“

„Kdo ví, jak bychom pochodili! Budou se vyptávat, odkud jsem, jaká jsem, kolik jsem měla pretence, když jsem se vdávala, a ty nebudeš se

moci mnou příliš pochlubiti a vynášeti," trpce usmála se Drápalíková.

„Klárinko, nevím, co si mám o tobě mysliti, že takhle mluvíš. Jako by to už dávno tatínek s maměnkou nevěděli, jak jsem se oženil a jak jsme byli spolu dosud šťastni," stiskl ženě ruku dělník a zadíval se jí s jemnou výčitkou do očí. „Co už se nás nazvali a naprosili, abychom se na ně přijeli podívati a jak už dlouho po tom toužím, abych se doma mohl pochlubiti svým štěstím, ale nebylo pro práci možno. Teď je nejkrásnější příležitost.“

„Teď, zrovna teď, když skoro nemáme ani na cestu. Bylo by mně jako bych tam jela pro almužnu," zdráhala se ještě Drápalíková. „Pepíku, pomodli se k andělíčku a jdi spát.“

„Pro jakou almužnu? Vždyť bych ani já nechtěl přijeti tam jako žebrák. Máme krásného šatstva ještě dosti a zastavíme-li můj zlatý řetízek od hodinek a tvůj náramek a přidáme-li to k tomu, co vyděláš tento týden, seženeme nejenom na cestu, ale zůstane nám i hezkých pár korun v kase, aby vídeňský strýček daleko nepáchl grošem, až přijede do Kobylan.“

Takto uvažoval Drápalík, když už děti spaly. Myšlenka, již mu vnukl Pepíčkův nápad, nechtěla mu z hlavy. Klára však ustavičně ještě nechtěla na návrh jeho přistoupiti.

„Pomysli si, že peníze projedeme.“

„Za to ušetříme na stravě. Týden i čtrnáct dní si tam pobudeme a nic nás to nebude stát. Uleví se ti a jim všem tam jenom radost způso-

bíme. Tatíček s maměnkou jsou hodní, uvidíš, jak si tě budou považovat. A konečně, vždyť tam mám i důležité řízení. Tady abych třel bídu a z domu vlastně nejsem ještě vybyt. Bratr mladší dostal grunt, obě sestry po půltřetím tisíci, mně však nedali krejcaru od té doby, co mi vyplatili za učení.“

„Myslí si asi doma, že jsi ve Vídni Bůh ví jakým pánem a že peněz nepotřebuješ. Ještě tam dojde mezi vámi ke sporům.“

„Neboj se, že se tam budu hádati. Nebude toho potřeba. Tatínek byl rozvážný člověk, jistě na mne nezapomněl, když grunt bratrovi popouštěl.“

Klára ještě měla své pochybnosti, ale Drápalík v nejbližších dnech ustavičně se ke svému záměru vracel. „Kdo ví, naskytne-li se mi ještě vůbec kdy příležitost, abych staré rodiče uviděl na živu. Nezasloužili si toho, abych na ně úplně zapomínal. Tentokráte, Klárinko, mne poslechněš, ano?“

„Myslíš-li, že nás nevyženou, pro mne, za mne. Musil bys však domů psáti, abychom tam nepřijeli, jako bychom spadli s oblak.“

„No, vidíš, dušenko, to tě mám za to rád. Napíšu jim hned, aby nás před Štědrým dnem čekali u odpoledního vlaku u nádraží.“

Do vánoc zbývalo ještě devět dní a v těch Drápalíková pilně pracovala. Uspokojila radovou Maršálovou a ještě dvě jiné zákaznice a když ráno 23. prosince sedali Drápalíkovi na státním nádraží do vlaku, bylo radost se na

mladou rodinu podívati. Drápalík měl na sobě elegantní zimník, dětičky kožišínové čapky a límce u kabátků, Klára pak v zimním žaketu a klobouku se závojem činila dojem zámožné dámy. Dárků pro domácí nakoupili a ještě Drápalíkovi v kapsách cinkalo stříbro.

Byl přesvědčen, že v Kobylanech kde koho oslní a proto jel rád. Byt vídeňský uzamkli a dozor nad ním svěřili domovnici. Pepa s Mařenkou protlačili se ve voze k oknu, maminka chovala Klárinku a tatínek, pokrucuje si tmavý knír a čechraje si černé vlasy, nemohl se už ani dočkati, až se vlak pustí do běhu.

Do vozu nastupovali ještě ustavičně noví a noví cestující, venku přebíhali lidé peronem, nosiči zavazadel pokřikovali, ruční vozíky na dlažbě drncely, píšťalky pískaly a konečně ozvala se trubka vrchního průvodce vlaku, vozy sebou trhly a za těžkého oddechování lokomotivy, chrlicí oblaka páry a dýmu, konečně vlak se rozjížděl.

Masivní čtverhran arsenálu v mlhách zimního jitra jako šerá obluda mihl se kolem oken a už vlak přes viadukty a mosty hnál se v dál. Práterská hlavní aleje, silnice rovná jak by bičem švihl a zdánlivě bez konce, zůstala vzadu, na topolech v Prátru zakrákala hejna v tisících tam hnízdících havranů a už vlak řítil se přes Dunaj do venkovských rovin.

Zima toho roku byla krásná, celý kraj odpočíval pod sněhem. Pepa s Mařenkou nemohli od nových krás očí odtrhnouti. Drápalík, odfukuje lehce dým z viržinky, se tichou radostí

usmíval a jenom žena jeho hleděla kolem sebe jaksi zamyšleně a zesmutněle.

„Co je ti, Klárinko, co tak divně hledíš?“ hleděl ji otázkou oživit manžel.

„Nevím, co to je. Teskno je mi jaksi, jako bych to všechno viděla naposled. Když jsme jeli Prátrem, kde jsme se před několika lety seznámili, bylo mi skoro do pláče.“

„I mlč a nepovídej! Za čtrnáct dní a snad dříve budeme zase doma. Bude ti to tím milejší; jenom aby už potom zase byly lepší výdělky.“

Cesty chvatem ubývalo. Cestující, lidé to, kteří se dnes ve voze náhodou po prvé a snad také naposledy sešli, za půl hodiny jízdy byli tak dalece seznámeni, že mezi sebou živě hovořili. Mluvili o cílech a účelech své cesty, sdělovali si své starosti a zájmy. Zvláště Drápalík byl hovorný, žertoval a vtipkoval a než se nadál, uháněl vlak již moravskou krajinou.

Když k jedné hodině po poledni blížili se ke konečné stanici, rozbušilo se v Drápalíkovi i v Kláře srdce. Jemu nedočkavou radostí, na ni starosti cestou trochu pozapomenuté novou tíhou padaly. Drápalík sundal cestovní koš s prádlem a šatstvem, upjal děti do zimníčků, Klára pečlivě zabalila děťátko v náručí a takto přichystáni čekali, až vlak naposled zastaví.

Konečně vlak stanul a Drápalíkova rodina vystoupila z vozu s jinými cestujícími.

„Jak nás asi přivítají? Zdali pak nám kdo přišel naproti? Není-li tu nikdo, pak je to zna-

mením, že o nás nestojí," uvažovala u sebe Drápalíková.

„Tatínku, tatínku, tady jsem!“ vykřikl najednou Drápalík a pachtě se s košem, hnal se za starochem, jenž oči ještě jako trnky upíral do houfu hrnoucího se od vlaku.

„I na moutě hříšnou, ani bych tě, Cyrilku, málem nepoznal. Vítám tě, chlapče, i vás, nevěsto. A toto jsou ti vaši drobečkové. Fožehnej Pán Bůh, je to jako mřenci.“ A políbiv se se synem, přistoupil ke Kláře, jež políbila mu ruku, rozhrnul přikrývku na dítěti, jež držela v náručí, a znamenaje křížkem čelíčko dítěte, div radostí neslzel. „Hotový andělíček.“

„Děti, polibte dědouškovi ruku a dejte mu pusku," poroučela dětem Drápalíková.

„Pojď sem, můj klenote; jak pak ti říkají? Aha, už si vzpomínám. Pepík je ti, jako strýčkovi, co nás čeká za nádražím se saněmi," a dědoušek zvednuv na jednu ruku chlapce, na druhou Mařenku, líbal jejich zardělá líčka a tiskl jejich hlavičky ke svým tvářím, ojiněným týdním strništěm.

„A proč nemáte, dědoušku, fousy jako náš tatínek?" vzpomněl si Pepík.

„A nac máte, dedectu, ty tjapty u cepice?" všimla si Mařenka.

„To je ti divné, vid', holubičko?"

„Jejej, dedectu, já nejsem hojubicta, já jsem hojcicta," zasmála se Mařenka a s ní i Klára, již najednou bylo, jako by jí mlýnský kámen padal se srdce.

Když došli k saním, nastalo rovné vítání. Mláčý

Drápalíkův hospodář zarděl se jako panna, spatřiv po prvé vyfintěnou švakrovou a její dětičky. S Cyrilem stiskli si srdečně pravice a políbili se, se švakrovou podali si jenom ruce.

„Vítám vás co nejsrdečněji. Však je to dost, že jste si na nás také jednou vzpomněli. Myslili jsme již, že se za nás stydíte,“ vítal příbuzné prostě, ale upřímně hospodář.

„Tak sedejte, prosím vás, sedejte, ať jedeme; doma už beztoho dočkati se nemohou. Kolik nocí už, jak od Cyrila psaní přišlo, radostí jsme nespali.“

„A Klárinka myslila, že nás k sobě ani nepustíte,“ smál se Cyril.

„Toto jsou řeči, ani věřit tomu nemohu,“ usmíval se dědoušek a halil nevěstu pečlivě do pokrývek. Teprve když všechny usadil, vystoupil do saní sám a vzal si Mařenku, zamotanou teple do vlnáku, na klín. „My pojedeme spolu, koťátko. U mne ti bude nejtepleji.“ Z modrých očí děvčátka radost na něho sálala, teplo a radostno bylo mu u srdce.

„A tak již sedíme jako v peří, tak, chlapče, s Pánem Bohem jed’.“

Josef zatočil nad koníky bičem, pohnul opratěmi a sáně se rozjely. Zvonečky na koních cinkaly, od vyleštěných jako stříbrných podkov koníků sršely bílé brilanty, po stranách silnice míhaly se nahrbené trnky. Jako když klidná řeka loďku nese, tak po uleželém sněhu hebce klouzaly saně.

„Ach, tady se jinak dýchá, než ve městě,

v ulicích studeným marastem provlhých, vid', Kláro?" chválil si Cyril.

„Hezky je tu; ani jsem nečekala, že se mi tady bude tak líbit,“ přisvědčila ochotně.

„To jsem rád, nevěsto, že to od vás slyším. Což nám je tady o sanici! Do března tak můžeme jezdit a do března nám nespádnou střehýle se střechy. Čím pojedeme dál, tím štiplavější bude vzduch. Jako křen, až v něm oči slzí. Dobře, že jste se tak důkladně na cestu zaopatřili.“

Víska ukázala se před nimi u silnice.

„To jsou již Kobylany, tatínku?“ tázala se Klára.

„I kdepak, dušičko! Ještě dál, hodně dál.“

„To jsem rád, dědečku. Já bych tak pěkně na saních chtěl jet třeba do večera,“ chválil si Pepíček, jemuž tváříčky mrazem rozkvetly.

„Jenom, když se ti to líbí. A počkej teprve doma! Sáňky dostaneš, s kopečka za stodolou můžeš se vozit celý den.“

„A koníky taky dostanu? Nebo kdo bude sáňky tahat?“ zvídal Pepíček.

„I bez koníků to půjde. Sáňky samy budou jezdit; však tě kluci naučí, co a jak dělat. A na klouzačku budeš chodit a s tetičkou Andulou vystavíte si na zahradě sněhuláka,“ sliboval dědeček.

Pepíčkoví jen očka radostí a očekáváním slibovaných kratochvílí hořela. Teď jeli lesem. Zasněžené jedle jako bílé panny v tanci po stranách silnice dokola se točily.

„Tak jsem rád, Cyrile, že vás vidím. A co mne nejvíce překvapilo, že se s dětmi mohu domlu-

viti. Přiznám se ti, že jsme měli s babičkou starost' že děti vaše mluví německy a že se s nimi ani nesrozumíme," radostně vykládal dědoušek, tiskna Mařenku měkce v náruč.

Klára se usmála. „Ty doby už, tatínku, minuly, kdy každý z nás, jakmile se ve Vídni ohřál, styděl se po česku promluviti. Teď už tam máme svoje střediska, v nichž jeden druhého posilujeme. Mladý učedník i služka nacházejí tam spolky, jež jim nedají zapomenouti na domov. Máme tam české hospody, hrajeme si česká divadla a pořádáme české plesy. I kostel už tam máme český, jednu školu a o jiné bojujeme.“

„To se podívejme! Co pak my tady víme.“

„Ale přece nám ještě děti odcizují. S Pepíčkem za rok mně nastane ta starost, až půjde do školy," chmurně prohodil Cyril. „Dokud jsou doma, ještě to jakž takž jde, ale jakmile přijdou do německé školy, slova po našinsku z nich člověk nedostane.“

„Lehká pomoc. Nech Pepíčka u nás," ozval se vpředu bratr Josef.

„Brzo by se vám omrzelo," usmála se Klára.

„I neomrzelo, i práce by se pro něho našla. Josef co nevidět bude potřebovati někoho, kdo by kolíbal," šťastně smál se dědeček.

„Tak vida! No, promluvíme si tedy ještě o tom později. Jen když se Drápalíkův rod má k' životu," vesele dodal Cyril, zatím co bratr rozpačitě odkašlával.

„Však již konečně budeme doma!"

Na vršíčku, do něhož koně jako hračkou běželi, ze sněhových závějí proklubal se tlum sta-

vení. Kostel nad nimi vévodil a jako ostražitě bděl. Stál na nejvyšším místě dědiny, od něho zase cesta dolů běžela s kopečka mezi statky a chalupy. Okna vystlaná mechem nebo drtinami, zdobená květinami z barevného papíru, pootevřená vrata selských stavení míhala se kolem saní, které najednou se silnice odbočily a vjely do otevřeného dvora.

„Tak, tady je u nás, Kláro, tady jsme doma,“ upozornil vzrušeně Cyril.

U vchodu do síně čekal na příjíždějící hned celý sněm. Nejen babička s Josefovou ženou a nejmladší dcerou Andulkou, nýbrž celá hromada příbuzných a kmoter shromáždila se tam ze zvědavosti. Nastalo vítání, líbání a seznamování, vyjevené dětičky, Pepíček s Mařenkou, šly z ruky do ruky.

„Ty jsi, chlapečku, nějaký jonák. Čapku a kožíšek máš jako nějaký mladý baron. A Mařenka ten štuclíček s mašlema! Inu, inu, to si maminka dětičky parádí! – A sama jako kněžna, jako veritábl kněžna,“ jednosvorně usuzovaly kmotry, když ve světnici prohlížely Klářin zimní žaket, hedvábnou bluzu a klobouk se závojem.

„Takového ani paní správcová ze dvora nemá.“

Kláře bylo z tolika obdivu a tolika zvědavých zraků až nevoľno. Shovívavě odpovídala na otázky, co který kus šatstva stál, kde ho koupila a když prohlásila, že to nebo ono šila si sama, ani sluchu věriti nechtěla.

Babička Drápalíková pro nic neměla smyslu, než pro vnučata. V krátké šerce, vlněných punčochách a střevících, v polosváteční kacabajce

a s šedivou hlavou v šátku na babku, tiskla brzo Pepíčka, brzo Mařenku k srdci a na tváříčkách jejích se ani dosti nemohla namlsati.

„Babicto, pjodáváte taty pomejance a citjony?“
tázala se najednou Mařenka.

„Proč pak se ptáš, co pak ti to napadlo, dušičko?“

„Pjotoze akoját tatová pany k nám chodývá a pjodává citjony.“

Všecko se smálo.

Sněm nerozešel se dříve, dokud Cyril nevyložil, kolik ve Vídni vydělá, kolik přivydělá Klára, kde se seznámili a odkud Drápalíková je. Jaké jsou ve Vídni časy, zdali chodívají také na bály a do divadla. Teprve s nastávajícím soumrakem loučila se jedna tetka po druhé a všechny ovšem zvaly manžele na návštěvu; když nepřijdou dříve, aby aspoň na koledu došli.

Drápalík Cyril byl vřelým přijetím doma až oslněn. Radost z každého domácího koutu vkrádala se mu do duše.

„Nevěsta je asi po cestě unavena,“ vzpomněla si konečně babička, pozorujíc, že Klára podaného občerstvení sotva se dotkla. „No, odpočiňte si, dušičko milá, a zítra budeme si dále povídat. Nepustíme vás tak honem do Vídně, když Cyril zahálí a nemusí tam býti. Naše Andula po vánočních se bude vdávat, nesmíte už teda nazpátek, dokud se svatba neodbude.“

„Ale, vždyť se tady, maminko, dlouhou chvílí ukousám.“

„Neukousáte. Když tak pěkně umíte šít, po-

můžete nám něco rýpat, beztoho to samy nestačíme.“

„To pomohu ráda, maminko a zůstanu-li tu tedy déle, ušiju Aničce pěkné zdavkové šaty,“ slibovala Klára.

„A já ti, Andulko, udělám do nové domácnosti nějaký kus solidního nábytku, abys měla zase něco po mně na památku.“

„To budu ráda, Cyrilku. Tím se mně nade všecko zavděčíš. Staří Poustkovi bez toho, až si mne Toník vezme, všechno s sebou odstěhují na výměnek a nechají nám prázdnou světnici,“ radovala se nejmladší Cyrilova sestra.

„A teď se pojdte podívat na svoje hnízdečko, kde budete zůstávat,“ vybídla švakrovou mladá Drápalíková hospodyně a vedla švakra i švakrovou do přístěnku. Dvě do stropu vystlané postele stály tam v čistých kanafasových povlacích. Podlaha byla vysmýčena, kamna kachlová prohřívala malou místnost lahodným, prolínavým teplem. U krajní postele stála i starodávná kolébka, pomalovaná tulipány a ptáčky na modré půdě. „To snesli jsme sem pro toho nejmenšího drobečka, pro Klárinku.“

„No, budete to míti po ruce, švakrová; až toho budete potřebovat, nemusíte se s tím tahat s půdy,“ zažertoval Cyril.

Mladá Drápalíková, zardívajíc se, pleskla prostořekého po zádech. „Ó, kdy to ještě bude! Zatím ještě by snad červotoč kolébku rozvrtal.“

„Když už ji nerozvrtal, ani ji nerozvrtá. Jenom, co by Bůh a Panenka Maria dala, aby vám to šťastně dopadlo,“ zatoužila babička. Pepíček s Ma-

řenkou byli v té chvíli venku. Strýc Josef s tetou Andulou ukazovali jim odstrojené koně v maštali, jak odfrkují, pochutnávající si na ovsu, kravičky u žlabů i chrochtající obyvatele krmníků, přistavených k náspům.

„Počkej, Pepíku, až budeme zabíjet, budeš držet ocásek a potom naděláme jelit, nabijeme bachořici a to si pošmákneš,“ sliboval strýc.

Teprve za tvrdého soumraku vedli Drápalovi syna s nevěstou také k sobě na výminek. „Abyste viděli, kde budou spávat Pepíček s Mařenkou. Klárinku necháme mamince, ale ti dva větší budou dědouškovi a babiččini.“

„Ale budou vás zbytečně hněvati a svými rozmary trýzniti,“ strachovala se Klára.

„I co by hněvali! Dočkat jsme se vás nemohli a teď bysme jich ani pořádně neužili?“ durdili se oba výměnkáři.

Pepíček i Mařenka byli u vytržení, když tetička Andula zpod babiččiny postele na kolečkách vytáhla veliké „šuple“, vystlané peřinkami a duchničkou. Kdyby je Klára byla nezdržela, v botkách byli by oba skočili do podivné té eky-páže na dřevěných kolečkách.

„Vidíte, holoubkové, v tom šupletí spával táínek se strýcem Josefem, když byli malí, jako jste teď vy. Už dávno jsem to chtěl rozštípat do pece a teď jsem rád, že jsem toho neudělal. Jak pěkně se to pro vás teď hodí!“

Ponocný hutal na vsi desátou, Pepíček s Mařenkou na nezvyklé postýlce již snili o andělíčcích a stařečkové ustavičně ještě měli nač se vy-

ptávati. Konečně babička sama nevěstu vybídla, aby si šla odpočinout.

Vlna radostné spokojenosti zaplavovala nitro mladých manželů, když zavřely se za nimi dveře přístěnku.

„Tak, jak jsi u nás spokojena, Klárinko?“ , radostně rozveselenýma očima ptal se Cyril.

„Ani říci ti to neumím. Myslíla jsem, že tvoji příbuzní na mne budou hleděti s patra a zatím našla jsem u všech tolik lásky, že je mně až do pláče,“ přiznávala spokojeně Klára a skutečně pěkně její oči zaplavovaly se slzami.

„Vidíš, dušinko, přece jsem ti to povídal. Mně je za tu chvíli, co jsem doma, jako by to ani pravda nebylo, že jsem tam ztrávil dlouhých osmnáct let. Nechce se mi věriti, že teprve dnes ráno zamýkal jsem za sebou náš vídeňský byt, kde před necelými čtrnácti dny lekal mne strašidlo bídy a hladu. Tady rodičům a příbuzným ani toho nesvěřím, protože by nám neuvěřili, že člověk tak ošacený, jako jsme my, mohl by také vůbec nějak strádati. S tou Andulčinou svatbou dobře se to hodí. Vidže, Klárinko, tady zůstaneme, až se to odbude. Podporu z pokladny družstevní dám si posílati sem, abychom měli nějaký krejcar a stávku tady pěkně v suchu přetrváme,“ tiše ke Kláře hovořil Cyril.

Neodporovala mu již; přijetím laskavým rozveselena, sama se těšila na vesnický pobyt. Aspoň za kolik let městského suchopáru zažije trochu změny a osvěží se.

Druhý den, Štědrý den, jaký to byl pro vídeňáky svátek! Na statku již se nepracovalo. Mužští

šli do kostela. I Klára, zaskočivši do výměnku a ustrojivši dětičky, šla s mužem. Dědeček Drápalík se pýchou a radostí nadnášel, když vedl syna a snachu do dědičné stolice. Věděl dobře, že na něho dnes závistivě patří celá ves.

Po tiché, kratičké mši svaté před kostelem nastalo nové vítání s bližšími a vzdálenějšími příbuznými a známými, tentokráte většinou mužskými.

„Dobře se nám ta chvilka ztratila a protože pan farář se zatím už asi nasnídal, co myslíš, Klárinko, abychom se mu také šli ukázat?“

„Myslíš-li, že neprijdeme nevhod,“ svolovala Klára.

„Jděte, jděte, děti, velebný pán bude míti radost,“ pobízel je i dědeček.

Zazvonili u fary. Stará paní Týny sama přišla jim otevřítí. „I toto jsou hosti! Toto jsou hosti! Vítám vás, Cyrilku, to bude mít velebný pán radost, že se na něho jde bývalý ministrant podívat! A toto je asi panička. To si nechám líbit! Ženuška jako z cukru, neměl jste ve volbě, Cyrilku, špatné gusto,“ podávala oběma ruce hospodyně a než se takto vyřečnila, už pan farář v zimní klerice s čepičkou na bílé hlavě, stál na prahu pokojíčku, jenž mu byl kancelář.

„To jsem si dnes nalámal blavy, co je to za panstvo v Drápalíkově lavici pod modrou korouhvičkou, a to jsi byl ty, Cyrilku?“

„Jdu vám, důstojnosti, jako bývalý žák, složit poklonu a dovoluji si představití svoji ženu,“ zahovořil Drápalík a chtěl políbíti fařáři ruku. Ten však nedovolil.

„Nech toho, chlapče, takoví páni, jako ty, panáčkům ruku nelíbají. Těší mne od tebe, že se přišel aspoň podívat. A tak, vstupte přece dále, paničko,“ otvíral pan farář dveře do pokoje.

„Tynýnko, doneste skleničku vína.“

„Ale, vždyť jest přísný půst, důstojnosti. Nebudeme pít,“ upozornil Drápalík a pan farář octl se ve velkých rozpacích.

„Vidíš, sám jsem zapomněl a teď, nechtěje tě sváděti, nevím, jak z konopí. Musíš mně slíbiti, že přijdeš s paničkou v příhodnější dobu to vynahraditi.“

A stařeček usadil hosty ke stolu a už se vyptával a vyptával. Slyše, že Klára není žádná Filištínka — Němkyně, jevil upřímnou radost. „Tak to má býti v manželství. Do stavu toho nemají vstupovati lidé různých názorů ať ve víře, ať v národnosti. Stejně touhy, stejná láska k vlasti a národu má je pojiti v harmonický celek. A jak se jinak daří? Zdrávi jste, jak vidím, a soudě dle zevnějšku, o bídě asi díky Bohu také nevíte?“

Drápalík klidně a vesele se rozhovořil o svých pracích a výdělku. „Dovedu pracovati a slušné peníze vydělám. Moje kusy přicházely i na výstavách k vyznamenání, jež ovšem přivlastnila si firma, jak ani jinak býti nemůže. Jsem pouhou součástíkou velkého a složitého stroje, jsem továrním dělníkem,“ trochu trpce doložil.

„A samostatnou dílnu byste si nemohl zařídit?“

„Šlo by to, ale ve Vídni těžko malému člo-

věku, zvláště v začátcích, s jinými už déle zavedenými živnostníky konkurovati.“

„Když ono je, důstojnosti, všude truhlářů, jak by naseť,“ přisvědčila muži i Klára.

„Hm, hm, jako ve všem a všude. A podívej se, Cyrilku, tady v Kobylanech máme už dva krejčí, tři ševce, řezníka, pořádného kupce. Osada přes sto čísel potřebuje jich jako soli. Truhláře nemáme v okolí na míli daleko,“ nadhodil pan farář.

„Co by ten tu dělal? Nábytek ve statcích a chalupách dědí se s pokolení na pokolení. Kumpanie vojáků vykolíbe se v selské kolébce, než se tato rozbije,“ hleděl zažertovati Drápalík.

„Nejde, hochu, jen o kolébky. Ta poslouží jako první lůžko ovšem kolika třeba generacím. Ale pomysli si jen na lůžko člověka poslední — na rakev. Tu potřebuje každý pro sebe sám. Tři hodiny do města pro ně teď jezdívají a v zimě v závějích, nebo v létě třebas v čas pilných prací je s tím hotová svízeľ a nesnáze. Myslím přece, že bys dovedl i slušnou truhlu stlouci a natřít.“

„Což o to, důstojnosti. Pracoval jsem ve všech oborech truhlářství nábytkového i stavebního i do rakvářství bych se vpravil. To by byl nejmenší kumšt, ale bojím se, že by mne to neuživilo.“

„Neuživilo? Zbohatnout bys tady mohl, chlapče, při pilné práci a troše spořivosti“ poklepal mu pan farář na rameno. „Zdržíte se tu dlouho?“

„Sestra Andulka se bude vdávat, ve Vídni

máme zrovna vleklou stávkou, mohu tedy zastati, dokud se svatba neodbude.“

„Vidíš, to je trefa. Zkusím sám, čemu jsi se ve Vídni vyučil. Potřebuji nutně druhé skříně na knihy. Týninka denně hubuje, co se toho papírového zboží naoprašuje, jak se to válí po stolech a po všech skříních. Troufal by sis udělat zrovna takovou almaru jako je tato? Potřebuju jí jako soli.“

„To bych si mohl málo o sobě, důstojnosti, myslit, když bych toho nedovedl,“ usmál se Drápalík. „Skříň si změřím, udělám náčrt a dostanu-li také takové dřevo, z jakého je tato, do týdne může tu stát knihovna k nerozeznání této podobná.“

„Tak sláva, беру tě, Cyrilku, za slovo. Nemusí to být zrovna do týdne, jen když to bude, než odjedeš.“

„Ale to abys hned otevřel dílnu. Andulce jsi také včera slíbil udělati něco do výbavy,“ smála se Drápalíková.

„Vidíte, paničko, a až lidé uvidí, co ten kumštýř umí, takových nevěst se potom najde víc, co budou chtít míti něco podobného, jako Andulka,“ nepouštěl se pan farář své myšlenky.

„Musil bych si, důstojný pane, vše důkladně rozvážiti. Nenapadlo mi ani ve snu nikdy s něčím podobným počítati. Znamenalo by to začínati úplně jiný život,“ chladně odpovídal Drápalík.

„Visíte už tak celým srdcem na té Vídni?“

„Zvykli jsme si tam, ale nevisím. Vím, jak se tam na nás přistěhovalce pohlíží. Ujídáme jim

chleba, ale jsme dovední a pracovití, proto z mi-
losti trpění.“

„A lásky tam nenajdete.“

„O tu mnoho nestojíme, jen když člověk do-
bude chleba.“

„A za ten vám národnost a děti berou.“

„Jen těm vlažným, kterým na těchto pokla-
dech nezáleží,“ zdvihl se najednou Drápalík.
„Promiňte, důstojný pane, že jsme se zdrželi
tak dlouho.“

„Tak najednou? Zdá se mi, Cyrilku, že jsem
ti zahýbal svědomím. No, neměj za zlé starému
člověku, myslil jsem to se svým návrhem dobře.
Doufám, že se brzy zase uvidíme, a myslíš-li,
že má rada byla špatná, nemysli na ni a je to.“

Až před faru vyprovodili hosty pan farář
i paní Týny.

Doma zatím Pepíček přebíhaje z výměnku
na grunt a opačně, mohl se udi iti, jaké přípravy
se ke svátkům děly. Tetička na gruntě i ba-
bička zadělávaly do několika necek na koláče
a připravovaly si mazání. Pepíček tu zmlsal
hrozinku, tam dostal lžici maku, tvarohu nebo
povidel a slyše, že z celé té spousty mouky mají
se péci koláče, myslel opravdu, že jimi budou
dláždit zasněžený dvůr. Zvědavě na vše se vy-
ptával a budil smích. Když babička vytápěla
na koláče velikou pec, skoro se bál těch plamenů,
jak z jedlových polen šlehaly z pekárny.

Před okny od rána obšlapoval zástup chlapců.
Chtěli také viděti malé Vídeňáky a když nikdo
ze stavení nevycházel ani přes to, že uspořádali
zrovna před okny Drápalíkovými pravou dělo-

střelbu sněhovými koulemi, vyvolili ze sebe deputaci, Frantíka Klobosilova a Tonda Svozilova a vyslali přímo k Drápalíkům.

„Tetičko, že bysme vás prosili, ešli by se ten vídňák s nama nešel klouzat,“ vyřizovali parlamentáři mladé Drápalíkové, jež na jejich zatlučení přišla jim otevřít.

„A to jste vy dva nejpodarařenější! Aby se tam ještě Pepíček pochrámal nebo nastudil.“

„Nebojte se, tetičko, nic se mu nestane. My dáme na něj pozor a svezeme jej pěkně po kotičku párkrát po klouzačce. A aby se nachladil! Dyť má burnus jak nějaký baronek, s límcem a beranicí, že jí nemá žádný v dědině takové,“ orodoval Tonda.

„Tetičko, já půjdu, ano?“ zaleskla se Pepíčkoví očka. Nezdrželo ho ani, že tetička vytahovala z pece první plech koláčů.

„Jen ho pusťte, švakrová, ať se vydivočí, beztoho je mu vzácné proběhnutí,“ přimluvil se za něho tatínek. „Zatím, co bude s očí a nebude překážeti, vystrojíme s Klárou dětem stromeček, aby měly Štědrý večer jako ve Vídni,“ pošeptal stranou švakrové Cyril.

„Tak si vezmi aspoň koláč a pak jdi,“ pobídla Pepička mladá hospodyně.

Pepíček s koláčem v ruce vyběhl na náves jako hříbátko.

„Tak už jej vedeme, tady jej máte, nového kamaráda,“ hlásili Frantík s Tondou.

Metúd Závišků zakroužil kolem Pepíka dovodně po umrzlém sněhu na „šlajšťtoku“ na

pravé noze jako komár kolem lampičky. „Ale včil kam? Kde je jaká ta klouzačka?“

„No, lepší není nikde než nade mlýnem na náhoně.“

Dán tedy povel ke mlýnu. Celý zástup hochů pustil se tam poklusem. První byl ovšem Metúd se svým „šlajšťtokem“. Kluci byli by se málem poprali o Pepíčka. Každý chtěl jej voziti. Chlapci zrůměnila se líčka, lalůčky ušní začaly jej posvrbívati, ale nedbal a byl na klouzačku jako divoký.

Teprve, když jej párkrát převalili do sněhu a začalo mu štípat do prstíků, postavil se stranou a z očí div mu nevytryskly slzičky.

„Zebe tě v prsty? To nic není. Zatřep takhle párkrát rukama a bude po tom. Podívej se, já nemám rukavic a mám ruce jako oheň,“ ukazoval Tonda ruce červené jako rak.

„Copak si myslíš, halamo, že je ten drobeček tak ostřílený jako ty?“ ozval se v tom za chlapci ženský hlas a měkké ruce Pepíčka uchopily a pozdvihly do náruče. „Tak to jsi ty, můj drobečku? Na strouze se klouzáš a k nám bys se ani nešel podívat. Copak ti tatínek nepovídal, že máš také ve mlýně tetičku?“

Josífek vytřeštil překvapením oči, jak mlynářka jej líbala a odnášela do mlýna.

„Tak, včil máme po radosti. Čerchmant nám byl dlužen ten nápad, vésti jej ke mlýnu. Mohli jsme si pomyslet, že nám jej mlynářka vezme. Lízala jej, jak by byl z cukrkandlu. No, tentam je tentam. Budeme klouzati bez něho. Po druhé

budeme chytřejší a půjdeme jenom na potok za kovárnu," probírali se z údivu páni kluci.

Tetička mlynářka zatím zmizela s novým jejich kamarádem ve mlejně a tam putoval z jejího náručí do náručí strýčka mlynáře. Čtyřleté děvčátko hrálo si na zemi s panenkou v postýlce na matracích z pilin.

„Vidíš, Pepínku, to je tvá sestřenička Lojzinka, a mně také říkají Lojzka," seznamovala chlapce mlynářka.

„To jsem rád, že je nás víc. Já jsem, tetičko, myslil, že jsem sám Drápalíkuv, a nevěděl jsem, s kým si budu hrát.“

„No, vidíš, naše Lojzinka není sice Drápalíková, je Vrbova, ale dědouškova je jako ty, vid', strýčku mlynáři," objasňovala Pepíkovi příbuzenský jeho poměr k Lojzince mlynářka. „A tady v kolébce, podívej se, je tvůj bratráněček Vincínek.“

„Jeje, ten je jako naše Klárinka. Taky, myslím, pořád jenom spinká. Škoda, že nic nepovídá, já mám chlapce radši než děvčata. S naší Mařenkou taky není žádná hra.“

„Já to taky říkám, Pepíčku, jen aby si člověk nic nezačínal se ženskými. Jenom člověka souží a zlobí," zasmál se Vrba a vida, že Pepíček žádostivě točí oči po almaře, na níž se rděla a voněla červená jablíčka, vysadil ho, aby si sám vzal.

„A teď víš co? Panímáma má hromadu práce s koláči, než bude hotova, půjdeme si spolu prohlédnouti mlýn," navrhl mlynář a vzav Pepíčka za ruku vedl jej přes síň do mlýnice.

Před hochem celý nový svět se otevřel. Z velikých truhel z třepetajících se pytlíků sypala se mouka a krupice, ze všech koutů to klepalo a vše kolem něho i podlaha pod nohama se mu zachvívala.

Stárek tam běhal po schodech nahoru a dolů na zánášku, temno tam bylo a tak se Pepíček skoro bál.

Vydechl proto volněji, když strýček vyvedl jej zase ven na volný vzduch. Před mlýnem jakási dvířka otevřel a Pepíček div neuskočil. Proudý křišťálové vody řítily se tam na tři ohromná kola z trámů a prken. Kola se točila, voda šuměla a šplouchala, že v hochu zatajil se dech.

„Jej, tady je to, strýčku, hezké.“

„Teď se ještě půjdeme podívat na pilu, abys viděl, jak se klády na prkna řezou.“

Asi po hodině vrátil se Pepíček se strýcem do mlýna zmrzlý jako rampouch, ale nenaříkal.

„Tetičko, já bych hned chtěl býti mlynářem,“ prohlásil s plnou vážností.

„To bys tomu dal! Z tebe udělá tatínek ve Vídni jinšího pána. Ani hlásiti po čase se k nám nebudeš.“

„Tetičko, ve Vídni nejsou samí páni. O já, jsou kolikrát roztrhaní dosti. A buchet tam také není každý den jako u vás a u babičky. My, co je teď stávka a tatínek nedělá, měli jsme pořád k večeři jen chleba s máslem,“ prostosrdečně vykládal Pepík.

„Děkuj Pohu, že tak. Tady lidé taky nemají každý den buchty. Koláče jsou jen ve svátek a jsou lidé, kteří ani ve svátek jich nemají a chleba

s máslem za celý čas neokusí," pohleděvši stranou na muže, poučovala synovce mlynářka.

„Jej, to by byli náš tatínek s maminkou nespokojeni. Často teď se tatínek mračil.“

Kdo ví, čeho by se byli mlynářovi manželé na chlapci ještě nedověděli. Ustavičně na sebe mrkali po straně významně a významněji, když tu na rozlehlé síni ozvaly se dvojí kroky. Cyril s Klárou přicházeli si pro chlapce.

„Však, kdybych byla chlapce na strouze nechytla, nevím, jestli bych tě tu, bratříčku, se švakrovou viděla. Už na faře jste byli a na sestru sis ještě nevzpomněl. No, hezké to na tebe není. Jsme tadyhle stranou, ale přece ne se světa, abys na mne načisto zapomínal,“ vyčítala hned po přivítání Cyrilova sestra.

„Nezlob se, Lojzinko, chtěli jsme přijít až na koledu, a jak vidím, Pepík si odbyl koledu již dnes,“ ukazovala Klára na chlapce, jehož kapsičky se nadouvaly jablíčky jako maľovanými.

„My už se se švakrovou známe ráno od kostě a No, těší nás, těší nás, že jste se na nás přišli podívat. Takové jako ve Vídni to tu nemáme, jsme obyčejní lidé. No, sedněte,“ pobízel Vrba a vypravování a dotazování začalo už po kolikáté od repetice.

Mísa koláčů jako nadýchaných octla se na stole.

„Poslužte si u nás, švakříčková, však nevím, jak vám budou chutnat, takových jako vy ve Vídni, já neumím,“ pobízela mlynářka.

„A Cyril ve Vídni při mých vzpomínává na buchty, jak je doma pekávala maměnka. To je

důkaz, že vaše jsou lepší," odpovídala Klára ve-
sele a po prvé od včerejška se jí zdálo, že v tom
radostném tónu, jak je švakrová vítala, je něco
strojeného, neupřímného a skoro pichlavého.

Svěřila se se svým dojmem i Cyrilovi, když
k večeru si odvádějí domů Pepička.

„Ale jdi, už zase něco máš. Právě Lojzina má
mne nejvíc ráda, je věkem hned po mně a vždycky
jsme si dobře rozuměli. To jen to shledání po tak
dlouhé době ji překvapilo. Snad mně i trochu
závidí, ale není zlá, uvidíš, jak se jenom trochu
obeznámíte.“

Vídeňská rodina žila u Drápalíků jako za
větrem. Krásné svátky den za dnem přinášely nové
radosti. Pepičkovi líbilo se sáňkování, klouzání
a hrudování sněhem den ze dne více. Tonda
s Frantíkem Klobosilovým nemusili již choditi
si ho vyprošovat. Sotva zahodil lžici, sám za nimi
přicházel na náves.

A ty pěkné věci, jaké viděl v kostele! Sedaje
vedle dědouška a babičky, ani očí nespouštěl
s pana faráře na kazatelně nebo u oltáře. Var-
hany krásně zněly, lid zpíval a dědoušek s ba-
bičkou také; na postranním oltáři krásné Jezu-
látko leželo v jesličkách na seně v polozbořeném
chlévě. Pastýři se mu klaněli, ovečky pásly se
kolem na svěžím pažitě. Bílý anděl vznášel se
nad chlévem a ještě výše nad ním zářila veliká
zlatá hvězda.

A jak pěkně uměla o tom Jezulátku vypra-
vovati tetička Andulka, když babička večer
předla na kolovrátku a dědoušek s dýmkou pukal
a bafal na lavici u kamen a nahříval si záda.

Kolikrát tak usnul tetičce na klíně a potom skoro každou noc zdávalo se mu o tom, co vypravovala, a o usměvavém Jezulátku, jak je viděl v kostele na oltáři.

A co nových modliteb naučila jej babička! Slyšíc, že Klára s dítětem vykonává večerní pobožnost jenom veršičkem ke Strážníčkovi, umínila si, že hochu naučí nejobyčejnějším modlitbám. Za týden uměl už Otčenáš, Zdrávas, Věřím v Boha a Zdrávas Královno a musil denně přidávati Otčenáš i za duše v očistci.

Jak se divil, když mu babička vysvětlovala, proč že člověk, když umře a když jej položí do hrobu, neumírá načisto, že duše jeho musí na Boží soud, protože je stvořena k věčné radosti, a k té radosti že té duši modlitbou musí pomáhati lidé, kteří ještě zůstali na světě, a za to zase ony duše, až do ráje se dostanou, že za nás budou u Pána Boha orodovati.

Celé nové světy za babiččina poučování otvíraly se dětské, chápavé Pepíčkově dušičce.

„To není pěkné od Kláry ani od Cyrila, že ty děti nechávají růst tak na divoko, jako by duše neměl. Tělo jejich dobře živí a šatí, na duše zapominají,“ posteskla si babička po straně dědouškovi.

Mávl jenom rukou. „Možná, že ledacos se ještě dovíme, co se nám líbit nebude. Považ si, týdně vydělá Cyril dvacítku, ona prý asi polovici toho, šest let jsou spolu a v záložně nemají ani krejcaru. Všechno se jen mine na ně a do nich.“

„Že by neměli?“

„No, nemají; už mně to Cyril povídal.“

„Takoví na oko páni! Když člověk vldí to šatstvo na nich, zlaté prstýnky, Klářin řetízek u hodinek na dva lokte dlouhý, ani by nechtěl věřit, že nemají ve Vídni dům. Tady doma, kdyby někdo tolik vydělal, za pár let by byl v penězích zasypaný,“ počítala babička.

„Od jakživa slýchávám, že ve městech jsou všeci lidi takoví. Dnes se seká paráda a shánějí se kratochvíle a legrace a zítra není co dát do huby. Ja, ja, jsou lehkomyšní oba, Cyril i Klára. Měli by pamatovati, že jim děti rostou a že, nezachovají-li jim něco teď, dokud jsou mladí a oba vydělávají, později, až síla se vytratí, nechytí už nic. Vezměme si jenom ten pád, kdyby jeden nebo druhý se rozstonal. Holá bída jim nastane. A to by všechno mohlo býti načisto jinačí,“ odpověděl starý Drápalík a hluboce se zamyslíl.

Svátky konečně překlouzly přes Nový rok. Cyril s Klárou vykonali už návštěvy u všech příbuzných a známých a Pepíček s Mařenkou byli až přesyceni mazlení a rejzotodivnějších dárků v podobě jablek, sušených švestek, ořechů, trnkáčů nejrůznějších tvarů a chutí.

I Kláře začalo se doopravdy líbiti v Cyrilově domově, kde ji na každém kroku potkávalo tolik lásky a obdivu. Zapomínala pomalu, jak s mužem trávívala neděle ve veselé městské společnosti v některém zpěváckém nebo divadelním spolku. Zde nebylo tolik ruču, ale nebylo také těch starostí, když časem výdělky byly slabší, nebo když něco jiného na rodinu dolehlo.

Cyril hned po novém roce pustil se do práce. Od tesaře Zouhara vypůjčil si hoblovací stolicí, hoblíky, pilku a dláta, jemnějších několik nástrojů, jichž tesař neměl, přikoupil si v železářském obchodě v okresním městě a Drápalíkům výměnek do dvou dní proměnil se v truhlářskou dílnu.

Půl dědiny chodilo se tam dívat, jak Cyrilovi roste dílo rozkošně pod rukama. Ve čtyřech dnech odváděl panu faráři knihovnu, která celou dědinu uvedla ve vytržení, ani pana faráře nevyjímaje.

„To si nechám líbit, to je řemeslník, ale ani řemeslník tak ne jako kumštýř. A ten se svojí dovedností od soboty do soboty, od roka do roka chrtousí se v cizí fabrice. Cyrilku, při své dovednosti jsi přece jen hloupý. Přemýšlel jsi již o radě, kterou jsem ti dal?“ ptal se Drápalíka pan farář, když mu odváděl dílo.

„Přiznám se, důstojnosti, že nepřemýšlel. Bylo by asi těžko pohnouti moji ženu, aby tu zůstala. Líbí se jí tady sice, ale aby tu trvale zůstala, na to není ani pomyšlení,“ vylouval se Cyril.

„Na to jste mužem, abyste krátkozrakou ženu poučil. Považte, že ve Vídni jste a zůstanete závislým člověkem, zde byste však byl brzo svým pánem a zámožným občanem.“

Pan farář mluvil tak přesvědčivě, že skutečně svým návrhem nasadil Cyrilovi do hlavy mušky. Neměl však kdy jimi se obírat, protože vrhl se do práce, aby byl včas hotov s Andulčinou výbavou.

Druhou neděli po sv. třech králích měla nejmladší sestra první ohlášku, těch čtrnáct dní

do svatby uteče jako voda. Nezáleží na tom, bude-li vše do svatby hotovo, něco by se také mohlo udělati třeba až po veselce, ale bude lépe, když to bude s krku.

Švagr Vrba honem rozřezal třešňový kmen, jenž dvě leta již zkácený vysýchal za stodolou. Také ořechová prkna se našla a Cyril hned pustil se do Andulčiny výbavy.

„To budeš mít, holka zařízení, že ho neměla žádná nevěsta v dalekém okolí,“ liboval si hospodář Josef, pozoruje často celé hodiny bratrovu práci.

„Do každé výstavy bych to mohl, Andulko, poslati. Podívej se, takových postelí z pravého ořechu a skříní a prádelníku ani ve městě tak hned nenaděláme. Těm měkké dřevo přelepí se laciným fornýrem, práce je na oko, ale trvalou není. A do toho třešňového stolu s trnoži může ti jak chce třískati muž, tak ti ho nerozbije,“ hrdě chlubil se Cyril když dílo bylo hotovo.

„Já bych mu dala třískati do stolu! Mohl by se mně opovážiti,“ zapálila se Andulka jako višně.

Těšilo ji i rodiče její, že celá dědina chodí se do výměnku dívati na její výbavu jak do výstavy, a z výměnku rovnou chodily aspoň ženské na grunt, kde Klára dokončovala šťastné nevěstě na šicím stroji svatební šaty. I Klára klidila za práci obdiv a chválu. Téměř po celý ten čas, co byla v Kobylanech, ani hodiny nezahálela a dílem jejím byla celá halda prádla, kabátků, domácího i lepšího šatstva pro Andulku.

„Chvála Pánu Bohu, nebude se naše Andula

musiti stydět, že ty nové armary a prádelník přiveze si k Poustkovým prázdné," spokojeně přichvalovala si stará Drápalíková a dědeček byl téhož názoru.

„Jak by to bylo hezké, kdyby tady v dědině byla pořád taková dovedná švadlena! Pro práci by nevěděla, kudy kam. Teď už před svatbou nebudu s Cyrilem o tom začínati, ale po svatbě s ním promluvím, nebylo-li by možno, aby tu zůstali. Co také ve Vídni?“ rozumoval dědoušek.

Andulčina svatba se odbyla počátkem února s okázalostí a parádou, jako když se vdává nejmladší dcerka z gruntu.

„Je to naše poslední, nesmíme jí proti druhým zkrátiti, potom už starosti pustíme mimo a budeme už jenom na výměnku lenošiti a k smrti se připravovati,“ uvažovali stařečkové.

Pepíček už za příprav ke svatbě skoro onemocněl. Tak velké úlohy se všelijakým olizováním neměl jeho žaludek ani o svátcích, když přijeli z Vídne. Přece však musil se sebrati a dělati hrdinu. Maminka s tatínkem mu totiž řekli, že bude k Lojzince ze mlýna o svatbě tetičky Andulky mládencem a to že nesmí stonati.

Však také koukal, když toho úterku brzo po ráně na návsi ozvala se hlučná muzika a když za chvíli potom zastavil se houf hostí, mládenců a družiček před zavřenými vraty statku. V čele průvodu šel omašlený jakýsi strýc vedle Poustkova Toníka, jehož Pepíček už velmi dobře znal, jak chodil večery k dědouškovi a babičce do výměnku a jak si s tetičkou Andulkou pořád na lavici u kamen něco šeptali.

A líbil se dnes Toník Pepíčkovi. Na sobě měl z brusu nové šaty, boty jako pán, fousky nakroucené, vlasy ostříhané a pěkně rozdělené stezičkou. Jenom se Pepíček divil, že dědoušek s babičkou dnes Toníka, ač byl tak vyparáděn, nechtějí do stavení pustiti. Ten namaškařený strýc vedle něho se něco nadeklamoval, než se dveře otevřely a hosté se dostali dovnitř.

Na síni, ve světnicích i v kuchyni se od hostů až zatmělo. A tu tetička přistoupila k Toníkovi a připjala mu na nový kabát velký prut rozmaryny s bílými a červenými mašlemi, jež splývaly skoro po pás. Než se Pepíček vzpamatoval, přistoupila k němu Lojzinka s tetičkou ze mlýna.

„Pepíctu, ty si dnes můj mjádenec, tak psijmi ode mne tady tytyctu.“

Než se nadál, byl na jeho zimníček přišpendlen za pomoci matčiny rozmarýn podobný, jako u ženicha. Pepíček také vypjal prsa pyšněji nežli ženich. Byl dnes důležitou osobou a ta Lojzinka v bílých šatečkách s nakudrnacenými vlásky a věnečkem do nich vpleteným byla taková hezounká, jak obrázek. Jenom se Pepíček divil, proč tetička Andula, jindy samý smích, teď když s Toníkem poklekli před dědouškem a babičkou, dala se do takového pláče, jako by ji vedli na popravu.

Pepíček už měl na krajíčku a byl by spustil s tetičkou, kdyby v tom na kostelní věži nezazněl zvon. Muzika zahrála, tetička Andula vstala a v lavině družiček, mládenců a hostí ubírala se do kostela. Páry mládenců a družiček zavíral Pepíček, jež vedla maminka Klára a Lojzička, jež držela se za ruku mlynářky

A potom celé dva dny hrála muzika a ustavičně se jedlo, pilo a tančilo. Pepíček sám žasl nad svým apetytem a nad výkony svého žaludku.

Cyril s Klárou měli v úmyslu ještě po svatbě asi tři, nebo čtyři dny si odpočinouti a potom sebrati děti a vrátiti se do Vídně. Dostalť už Drápalík on kamaráda z Vídně zprávu, že stávka truhlářského dělnictva chýlí se ke konci, že nic nevybojovali, že nastoupí většinou za starých podmínek.

Drápalíka tato nemilá zpráva příliš nenadchla. A na odpočinek nebylo ani pomyslení, protože hned po svatbě přicházeli lidé se zakázkami.

„Než odjedete, ještě byste mi, Cyrilku, mohl přepolitýrovati almaru. A my máme záda u „veškostnu“ zteřelá. Copak vám to udělá, když to spravíte. A já bych tak tuze potřeboval do výměnku čtyři legátky. Víte, takové starodávni, jak jste dělal Andulce k tomu třešňovému stolu.“

Tak si podávali lidé u výměnku u Drápalíků kliku a Cyril, jenž už se mračil na hoblovací stoličici, chtěj nechtěj hoblovati, stloukal a kližil dál.

„Vidíš, co bys měl díla,“ ozval se jednou dědoušek, když i Klára byla přítomna. „Jak pak to vlastně, děti, miníte s tou Vídní? Pojedete tam přece zase?“

„Snad bysme neměli, tatínku, to svědomí a nezůstali vám s dětmi na krku? Beztoho už se vás Pepík s Mařenkou dosti nasoužili,“ s podivením otevřela Klára oči.

„Však to není pravda. Jenom jsme se s vámi potěšili a ostatně tak by to nezůstalo. Ať se tu Cyril udělá mistrem pro sebe. Byl by div, abyste

se tu neuživili. A co v té Vídni máte? Divím se, že tobě, Cyrile, se neprotiví na cizí mamon otročiti. Podívej se, z nás tady každý jest svým pánem, jsme pěkně mezi sebou, trhne-li na člověka něco, jeden druhému pomůžeme, ale vy tam v cizině jste jako zaprodání a v neštěstí soustrastné duše se nedovoláte," hnal útokem dědeček a babička příkyvovala.

Což o mne by nebylo. Myslíl jsem už na to, protože pan farář mně to radil. Ale Klára si tady nezvykne," vylouval se Cyril.

„To by bylo! Vždyť je také z venkova a jak jí tu svědčí! Přijela s tím maličkým jako zámora a teď za nějakých šest neděl znova rozkvetla, že je radost na ni se podívatí.“

„O mne by nebylo, tatínku, ale jak má Cyril bez krejcaru začínati? Víte přece, že si mne vzal bez krejcaru a že jsme si nic dosud nezahospodářili," namítala zamyšleně Klára.

„To není žádné neštěstí, že nekoukal na mamon, když si vás, Klárinko, bral. Jen když si rozumíte a Pán Bůh vám dává štěstí. Ale méně chvalitebno je to druhé, že žijete z týdne na týden, z ruky do úst. Třeba výdělků by nebyly tak velké, živobytí je lacinější, není příležitosti plnými rukama rozhazovati, jako ve Vídni.“

„Kdybych aspoň měl vlastní domek," vydechl nesměle Cyril. Takhle mimo svou dovednost nemám nic a začínati s úvěrem a dluhy — —“

„No, no, copak jsi spadl s měsíce? Myslíš, že mimo to vyučení nic již jsme ti s matkou nezačovali? To je viděti, jak jste, vy Vídeňáci, praktičtí. Nemusilo by ti to srdce trhati, když

bys pomyslel, že ty z Drápalíků nejstarší musíš jít do světa s uzílkem v ruce, zatím co tvému mladšímu bratrovi zůstal rodný půllán a zatím co všechny sestry se přiměřeně provdaly?“

„Myslel jsem si, tatínku, že jste na mne s maminkou načisto zapomněli, ale nechtěl jsem se o tom zmiňovat a Klára, chudera, byla by si ani netroufala něčeho pro nás od vás požadovat.“

„To je vidět, že jste hloupí a že by vás každý mohl ocikánit. Kam pak s vámi do Vídně, kde jsou lidi nad kozla mazaní,“ ozvala se babička.

„Máš jako sestry na gruntě upsány tři tisíce. Kdybyste je měli tam v té cizině nějak promarnit, bylo by mně jich tuze líto. Tak poslechni, co mám za plán: Na naší úlehle naláme se ještě teď v zimě kamení do základů. Koně Josefovi stojí, po něčem se to ještě před jarem přiveze a vedle gruntu na zahradě, však je tam jen souška, postavíš si chalupu. Pár set nebo tisíc cihel a tu práci zednickou zaplatíš a do svatého Jana, než budeme klidit sena, mohl bys začít ve svém. Josefovi o kousek zahrady není, již jsem s ním o tom mluvil.“

Jako ve snách zíral Cyril na otce. Jeho plán přinesl úplný obrat v jeho smýšlení. Budoucnost hned objevila se mu ve vábnějším světle.

„Co říkáš, Klárinko? Líbilo by se ti tady?“

„Mně se tu líbí hned od začátku, a když tatínek troufá, že by se nám tu zle nevedlo, já nebudu se bránit, aby se neřeklo, že jsem byla překážkou našeho štěstí,“ trochu smutně poddávala se Klára. To jí ještě kmitla hlavou vzpomínka

na pěkný život ve Vídni. Tady nebude tolik zábav.

Ale bude tu více lásky k nám, než v cizině, kde nám každou skývu vyčítají jako almužnu z milosti — ozvala se v ní námitka a Klára najednou sklonila se k rukám mužových rodičů a skropila je vřelými slzami.

„Pán Bůh vám, tatínku a maminko, zaplať, že jste se na nás tak starali a staráte. Cyrile, já jsem neměla nadarmo tušení, když jsme jeli Prátrem, že to místo, kde jsme se seznámili, vidím naposled. Zůstaneme tedy tady a začneme nový život.“

„Samostatný a svobodný, jak sis vždycky přála, Klárinko.“

„Aby Bůh nebeský vám, děti, dal, aby byl ten váš život také tady šťastný,“ radostně pohnuti přáli dědeček s babičkou.

Cyril hned druhého dne jel do Vídně vypovědět byt a prodati, co nestálo za stěhováním. Klára už do Vídně se nevrátila. A kroku toho nelitovala. Vedle Drápalíkova gruntu stojí dnes domek jako klec s pěkným bytem a rozsáhlou dílnou. Cyril pracuje tam se třemi dělníky a dvěma učedníky a často nestačí vyhovět všem zakázkám. Klára ani šítí nemusí, jak původně zamýšlela. Má plné ruce práce při domácnosti. Děti rostou jim k radosti, jměníčko jejich rok od roku vzrůstá, v okolí snaživý mistr i žena jeho těší se všeobecné vážnosti.

Je nyní jako nemilý sen, vzpomenu-li si na poslední dny ztrávené ve Vídni, kdy hrozila jim bída a hlad. V domově, jenž připoutal je svým kouzlem, se těchto zlých hostí báti nemusí.

Obsah.

Úvod 3

Po letech 5

Zázračné dítě 25

Smutný návrat 32

Černé oči, proč pláčete? 40

Klášterní soud 56

Na poslední hon 80

Křížová cesta 98

Kouzlo domova 124

Zprávy o Dědictví Cyrillo-Methodějském.

1. Pokyny o členství.

Členem „Dědictví“ se může stát každý za poplatek 40 Kč jednou provždy. Knihovny, rodiny, spolky za poplatek 80 Kč. Krásný, umělecký diplom za 5 Kč.

Kdo chce za člena přistoupiti, ať p ř e d e m zašle poštovní poukázkou příslušný obnos na adresu: Dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně, Antonínská ul. 1, a na ústřížku poukázky ať napíše: jasně své plné jméno, stav, bydliště (číslo domu), farnost a diecesi. Dostane pak podíl toho roku a darem tři starší podíly.

Kdo chce vyzvednouti nový podíl, dá podepsati svůj odběrný list svým duchovním správcem a pošle jej na knihkupectví, které má na tomto listu označeno, ne však na ředitelství. Je to pro brněnskou diecesi a pro Slovensko: Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ul., pro olomouckou arcidiecesi: knihkupec Ign. Hofírek, Olomouc, Wilsonovo nám. 19, pro Čechy: knihkupec G. Francel v Praze I., Melantrich. ul. 586. Kdo chce, aby mu knihkupectví poslalo podíl poštou, platí sám výlohy se zásilkou spojené. Při vybírání nového podílu od příslušného knihkupectví je každý člen povinen zaplatiti poplatek nyní 1 Kč (50 h pro Dědictví a 50 h knihkupi za vydání).

Kdo si nevyzvedne podílu za 5 let po jeho vydání, pozbývá na něj právo, podíl ten mu propadá.

Je-li odběrný list vyčerpán (dopsán), může člen dostati nový list za poplatek 2 Kč, poštou 3 Kč. Kdo ztratí odběrný list, může dostati nový za 5 Kč, poštou 6 Kč. (Možno splatiti ve známkách.)

Když by člen zemřel, žádáme, aby někdo z pozůstalých napsal na jeho odběrný list den úmrtí a poslal nám list buď prostřednictvím duchovního správce nebo sám.

2. Účty za rok 1927.

Koncem r. 1927 vzrostlo jmění „Dědictví“:

na cenných papírech nom.	174.000.— Kč
na vkladních knížkách na	36.370.04 Kč
na pohledávkách na	8.070.70 Kč
hotovost	114.83 Kč

3. Výbor Dědictví:

- Jan Tenora, č. kanovník mik., s t a r o s t a, bydlí v Brně,
Biskupská ul.
Antonín Bartoš, profesor náboženství, j e d n a t e l,
Brno, Kapucínské nám.
Alois Kopal, spirituál, p o k l a d n í k, Brno, Antonínská
ulice 1.
Tomáš Ballon, farář v Písku, Amerika.
Msgre Dr. Frant. Bulla, prof. bohosl. n. o. ve Křtinách.
Msgre Dr. Jos. Dvořák, prof. bohosloví v Brně.
Alois Hlavinka, kons. rada, farář na odp. v Kroměříži.
Dr. Tom. Hudec, univ. profesor v Olomouci.
Frant. Korec, bisk. rada, farář na o. v Čučicích.
Msgre Dr. Josef Kupka, biskup v Brně.
Dr. Meth. Marvan, profesor bohosloví v Brně.
Em. Masák, katecheta občanských škol v Brně.
P. Anselm Matoušek, O. S. A., prok. kláš. august.
v Brně.
Jan Novotný, arcikněz v Náměšti.
Emil Procházka, profesor náboženství v Brně, r e -
v i s o r.
Dr. Karel Skoupý, profesor bohosloví v Brně.
Jan Švestka, profesor nábož. v Brně.
Adolf Vašek, katecheta občan. škol v Brně.
Dr. Pavel Vychodil, O. S. B., bisk. rada v Brně.
Maxmil. Weinberger, kons. ass. a farář n. o. v Brně.
Ignát Zháněl, kons. rada a farář n. o. v Brně.

4. Seznam knih, které nabízí „Dědictví“ za velmi mírnou cenu:

Jméno díla:	Cena Kč
Korec, Poutní kniha II. d. Modlitby a písně . . .	3.—
Tater, Hrudíčka, Janovský, Čtvero vzorů kř. života	3.—
Valoušek F., Tři povídky	4.—
Tenora Jan, Život P. Martina Středy T. J. . .	4.—
Janovský, Weiss, Pavelka, Zpět k Římu . .	2.—
Hrudíčka A., Františka Slavatová, Vrba R., O úpadku stavu rolnického, Perútka Fr., Kate- chismus střídmosti	3.—
Konečný F. J., Jen katol. náboženství má budouc- nost, Š t a s t n ý V l., Fr. Sušil	3.50

Rondina-Jirák, Anežka a Zuzanna, Weinberger, Z katolických missií	4.—
Hlavinka Al., Dějiny světa, 4 svazky	22.—
Rosolly-Florian, Křištof Kolumbus	4.—
Vrba, Rozmach kapitalismu	—40
Jež Cyr., Bož. Srdce Ježíše, pramen blaž.	—40
Samsour Dr. J., Papežové v dějinách	1.—
Jirák Fr., Přírodopisná čítanka I. O hvězdách	2.—
Rypáček F., Ms. VI. Šťastný, Oлива Václ., Tovarystvo Ježíšovo	2.—
Procházká E., Do Sv. země. Pouť r. 1910	6.—
Jirák Fr., Přírodopisná čítanka II. O zemi	2.50
Janovský Fr. Vychovatelská rozhledna	3.—
Hudec T., Obrazy z Východu	2.—
Všetečka Fr., Obrázky z katolických missií, díl I., Asie	3.—
Všetečka Fr., Obrázky z katolických misí, Díl II., Afrika	2.50
Hudec T., Za časů Kristových	2.—
Rejzek A., Sv. František Xav.	2.—
Ballon T., Krásné poselství a dozvuk jeho (t. j. přesně dle čtyř evangelií sestavený životopis Krista P. a Skutky apošt.)	8.—
Pěkně vázané	15.—

Objednávky vyřídí:

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně,
Antonínská ul. 1,
nebo knihkupectví Občanské tiskárny v Brně,
Starobrněnská ul. 19-21.

5. Noví členové v r. 1927:

Fr. Vodák z Hor. Štěpánova. Mar. Šmída v Přerově. Vinc. Zítka v Kněževsi. P. Vinc. Bleša v Kvasicích. Raf. Olšák v Horní Suché. Jos. Vlček ve Svinošicích. Jos. Hýroš v Ružomberku. Ad. Fedor v Harverce. P. Ign. Boxan v Kralicích. Dr. Jos. Mouřinovský v Tišnově. P. Boh. Pavlíček na Horní Bečvě. Jan Novák v Měrovicích. Rod: Theodor a Olga Schaeferovi v Telči. P. Ant. Prášek v Bohuticích. Cyr. Krutiš v Lukovanech. P. Andr. Juraško v Zubrohlově. Rod Karla Máchy v Dol. Lhotě. Jos. Zezula v Líšni. Jan Šiška v Měrovicích. Jos. Kyselák v Měrovicích. M. Hedvika Kočí v Košicích. Frant. Křehlík v Olší. Rod Komosného Mat. v Dol. Dunajovicích. Frant. a Anna Šanderovi z Brna.